

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**BİLGİSAYAR DESTEKLİ İNGİLİZCE TELAFFUZ MATERYALİNİN
TASARIMI, UYGULANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Alper ŞİMŞEK

**TEMMUZ 2008
TRABZON**

**KARDENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**BİLGİSAYAR DESTEKLİ İNGİLİZCE TELAFFUZ MATERYALİNİN
TASARIMI, UYGULANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Alper ŞİMŞEK

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek Lisans (Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi)”
Unvanı Verilmesi İçin Teslim Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 28.05.2008
Tezin Savunma Tarihi : 04.07.2008**

**Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Hasan KARAL
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Adnan BAKİ
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Rifat YAZICI**

Hasan Karal
Adnan Bakı
Rifat Yazıcı

Enstitü Müdürü V. : Doç. Dr. Salih TERZİOĞLU

Trabzon 2008

ÖNSÖZ

Yabancı dil öğreniminde temel amaç bireylerin öğrenilen yabancı dilde konuşma becerileri kazanmaları ve bu becerileri iletişime dönük olarak kullanabilmelerini sağlamaktır. İngilizce konuşmada ve iletişim kurmada problem oluşturan İngilizce telaffuzunda, görsel ve işitsel öğelerle zenginleştirilmiş bilgisayar destekli telaffuz materyalinin etkililiğinin araştırıldığı bu çalışma, uzun bir zaman diliminde birçok kişinin katkılarıyla meydana gelmiş ve KTU Bilimsel Araştırmalar Projeler birimi tarafından desteklenerek yürütülmüştür.

Öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, araştırmam süresince beni yönlendiren ve bilgisini paylaşan başta tez danışmanım Sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Hasan KARAL' a, ve Sayın hocam Prof. Dr. Adnan BAKI' ye şükranlarımı sunarım. Araştırmamın uygulama sürecinde gerekli ortamı sağlayan, zamanından feragat eden, yardımlarını esirgemeyen Sayın Yrd. Doç. Dr. Kasım VARLI' ya ve araştırmamın istatistik kısmında yapmış olduğu katkılarından dolayı Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet PALANCI' ya teşekkür ederim. Ayrıca, araştırmamın tamamlanması sürecinde, farklı aşamalarda yardımlarını benden esirgemeyen sevgili arkadaşlarım Arş. Gör. Muhammet BERİGEL' e, Emre UZUN' a ve Uzm. Metin İSKENDEROĞLU' na ve araştırmalarımında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Bu zamana kadar olduğu gibi, tezimin başından sonuna kadar bana destek olan anneme, babama ve kardeşlerime en içten sevgi ve saygılarımı iletir, bu yoğun süreçte desteğini benden esirgemeyen, varlığıyla bana güç veren biricik eşim, can arkadaşım, Seda'ma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Alper ŞİMŞEK
Trabzon 2008

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET	VI
SUMMARY	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	IX
GRAFİKLER DİZİNİ	XI
SEMBOLLER DİZİNİ	XII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.1.1. Araştırma Problemi	6
1.1.2. Araştırmanın Alt Problemleri	7
1.1.3. Araştırmanın Amacı	8
1.1.4. Araştırmanın Önemi	8
1.1.5. Araştırmanın Varsayımları	11
1.1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	11
1.2. Telaffuz ve Artikülasyon	11
1.2.1. Bireyin Telaffuz Becerisini Etkileyen Faktörler	12
1.2.1.1. Yaş.....	12
1.2.1.2. Bireyin Telaffuz Öğrenim Geçmişi	13
1.2.1.3. Beceri-Yetenek	13
1.2.1.4. Yabancı Dil Öğrenen Bireyin Tutumu ve Motivasyonu	13
1.2.1.5. Anadil Faktörü.....	14
1.2.2. Telaffuz Hataları ve Güçlükleri.....	14
1.2.3. Telaffuz Öğretimine Yönelik Bilgisayar Destekli Uygulamalar.....	16
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	23
2.1. Yöntem	23
2.2. BDİT Öğretim Materyalinin Tasarım Süreci.....	26
2.3. BDİT Öğretim Materyalinin Geliştirilmesi	27

2.3.1.	“ALPI” 3B Kafa Modelinin ve Artikülasyon Organlarının Modellenmesi.....	27
2.3.2.	“ALPI” 3B Kafa Modeline Uygun Kemik Yapısının Geliştirilerek Kafa Modeliyle Bütünleştirilmesi	33
2.3.3.	“ALPI” 3B Kafa Modeli ile Seslerinin Modellenmesi	36
2.3.4.	BDİT Öğretim Materyalinin Bölümleri.....	37
2.3.4.1.	BDİT Öğretim Materyalinin Ana Menüsü	37
2.3.4.2.	BDİT Öğretim Materyalinin Ses Telaffuzu Bölümü	38
2.3.4.3.	BDİT Öğretim Materyalinin Dinleme ve Yazma Bölümü	39
2.3.4.4.	BDİT Öğretim Materyalinin Dinleme ve Bulma Bölümü.....	40
2.3.4.5.	BDİT Öğretim Materyalinin Dinleme ve Sınav Bölümü	41
2.3.4.6.	BDİT Öğretim Materyalinin Hafıza Oyunu Bölümü	42
2.3.4.7.	BDİT Öğretim Materyalinin Sözlük Bölümü.....	43
2.4.	Veri Toplama Araçları.....	44
2.4.1.	Anket	44
2.4.2.	Gözlem Formu.....	45
2.4.3.	Mülakatlar.....	45
2.5.	Evren ve Örneklem.....	46
2.6.	Verilerin Toplanması ve Analizi	47
3.	BULGULAR	48
3.1.	İngilizce Telaffuz Öğretiminde Yaşanan Problemler ve İhtiyaçları Belirlemek Amacıyla Yapılan Anketten Elde Edilen Veriler	48
3.2.	BDİT Öğretim Materyalinin Kullanılması	56
3.2.1.	Geliştirilen Gözlem Formundan Elde Edilen Veriler	56
3.2.2.	Uygulama Öğretmenin Görüşleri ve Gözlemleriyle, Araştırmacının Gözlemlerinden Elde Edilen Veriler	70
3.3.	Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Veriler	72
3.3.1.	KTÜ Yabancı Diller Bölümü ve MEB İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yabancı Dil Uzmanlarıyla Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Veriler	72
3.3.2.	Geliştirilen BDİT Öğretim Materyalinin Değerlendirilmesi Amacıyla Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Veriler	73
4.	TARTIŞMA.....	80
5.	SONUÇLAR.....	83
6.	ÖNERİLER	86

7.	KAYNAKLAR.....	88
8.	EKLER	94
ÖZGEÇMİŞ		

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, geliştirilen bilgisayar destekli İngilizce telaffuz öğretim materyalinin öğrencilerin telaffuz becerilerine etkilerini, yabancı dil uzmanlarının ve İngilizce öğretmen adaylarının, bilgisayar destekli İngilizce telaffuz öğretim materyaliyle ilgili algı ve görüşlerini ortaya koymaktır.

Veriler İngilizce öğretmenleri, yabancı dil uzmanları ve İngilizce öğretmeni adaylarından araştırmacı tarafından hazırlanan ihtiyaç analizi anketi ile mülakatlardan ve deneysel çalışma içerisinde öğrencilerin telaffuz becerilerini ölçmede kullanılan gözlem formundan elde edilmiştir. Materyalin etkililiğini tespit etmek amacıyla oluşturulan 3 deney ve 1 kontrol grubu oluşturulmuştur. Bu deney ve kontrol grupları 35 kız 20 erkek toplam 55 Üniversite Lisans hazırlık sınıfı öğrencilerinden oluşturulmuştur. Deney gruplarından birincisi, uygulama öğretmeni eşliğinde geliştirilen materyal ile sınıf ortamında telaffuz etkinliklerine katılmıştır. İkinci deney grubu ise geleneksel yaklaşımların kullanıldığı sınıf içi telaffuz etkinliklerine katılmıştır. Üçüncü deney grubu ise geliştirilen materyalle, informal ortamlarda bireysel telaffuz etkinlikleri yürütmüşlerdir.

Araştırma bulgularına göre, geliştirilen bilgisayar destekli İngilizce telaffuz öğretim materyaliyle telaffuz öğretimi yapılan deney grubu öğrencilerinin telaffuz becerileri diğer kontrol ve deney grubu öğrencilerine göre anlamlı ölçüde artış göstermiştir. Ancak telaffuz becerilerindeki artış ile öğrenci cinsiyetleri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Yabancı dil uzmanları ve İngilizce öğretmen adayları geliştirilen materyalin bu alanda kullanılabilecek nitelikli bir materyal olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenme becerisini kazanan öğrenciler bir konuda belirli bir seviyeye ulaştıktan sonra, artık kimseye ihtiyaç duymadan bireysel ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda gelişimlerini sürdürebilirler. Araştırmanın uygulama sürecinde geliştirilen bilgisayar destekli İngilizce telaffuz öğretim materyalinin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin, İngilizce telaffuz konusunda bu beceriyi kazandıkları gözlenmiştir. Yürütülen uygulama süreci sonunda, diğer deney ve kontrol grubu öğrencilerinde ise bu beceri ortaya çıkmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Artikülasyon, Telaffuz, İngilizce Telaffuz, Bilgisayar Destekli İngilizce Telaffuz Öğretim Materyali

SUMMARY

Designing, Implementation and Evaluating Computer Aided Material Developed For English Pronunciation Learning

Aim of this study is to determine effects of computer aided pronunciation learning material on pronunciation skills in English and to determine perceptions and views of foreign language experts and prospective foreign language teachers on the material.

Data used in study collected from foreign language education teachers, prospective foreign language teachers and foreign language experts through a need analyses questionnaire, interviews and observation forms. In an experimental part of the study sample group is totally 55 University undergraduate preparation class students which 35 female and 20 male to determine effectiveness of material on students' pronunciation abilities in English. We have three experimental groups. One of them used the material and the other did not.

Results of the study showed that, the material has meaningful effect on student's pronunciation skills comparing to the other groups. In addition there is no difference between success and gender. Foreign language experts and foreign language teachers said that the computer aided pronunciation learning material should be used in pronunciation teaching as an useful material.

Main objective at education is to make students gain self learning ability. Students having self learning ability can reach knowledge and study without needing anyone. The experimental group used the material gained self learning ability for pronunciation at the end of the study. But there is no change on self learning skills at other experimental and control groups.

Key Words : Articulation, Pronunciation, English Language Pronunciation, Computer Aided Pronunciation Learning Material

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. ARTUR.....	18
Şekil 2. Virtual language tutor	20
Şekil 3. Baldi kafa modeli.....	21
Şekil 4. Bedenle uyumlandırılmış Baldi modeli	22
Şekil 5. Kontrol ve deney grupları ile yapılan araştırma dizaynı	24
Şekil 6. Öğretim tasarımı döngüsü	26
Şekil 7. İnsan yüzündeki kaslar	28
Şekil 8. “ALPI” 3B kafa modeli göz çevresi ve burun.....	29
Şekil 9. “ALPI” 3B kafa modeli göz, burun ve dudaklar	30
Şekil 10. “ALPI” 3B kafa modeli yüz kasları(yandan görünüm).....	30
Şekil 11. “ALPI” 3B kafa modeli yüz kasları(önden görünüm).....	31
Şekil 12. “ALPI” 3B kafa modeli perspektif açıdan görünüm	31
Şekil 13. “ALPI” 3B kafa modeli	32
Şekil 14. Dilin perspektif açıdan görünümü	32
Şekil 15. Dilin yan açıdan görünümü	32
Şekil 16. Dişler, Alt ve Üst Damak	33
Şekil 17. Dil, dişler, alt ve üst damak	33
Şekil 18. Perspektif açıdan görünüm(ağız içi).....	33
Şekil 19. “ALPI” 3B kafa modeli, ve ağız içi kemik yapısı	34
Şekil 20. “ALPI” 3B kafa modeli dokular ve kemik yapısı	35
Şekil 21. Kesiti şeffaflaştırılmış “ALPI” 3B kafa modeli	36
Şekil 22. Sesler ve ilgili kelimeler	37
Şekil 23. BDİT öğretim materyalinin ana menüsü	38
Şekil 24. BDİT öğretim materyalinin ses telaffuzu bölümü.....	39
Şekil 25. BDİT öğretim materyalinin dinleme ve yazma bölümü.....	40
Şekil 26. BDİT öğretim materyalinin dinleme ve bulma bölümü	41
Şekil 27. BDİT öğretim materyalinin dinleme egzersizi ve sınav bölümü.....	42
Şekil 28. BDİT öğretim materyalinin hafıza oyunu bölümü	43
Şekil 29. BDİT materyalinin sözlük bölümü	44

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. İngilizce öğretmenlerinin genel profilleri.....	49
Tablo 2. İngilizce telaffuzunda genel problem unsurları.....	49
Tablo 3. İngilizce telaffuzunda öğrenci odaklı veriler.....	50
Tablo 4. İngilizce telaffuzunda İngilizce öğretmeni odaklı veriler.....	52
Tablo 5. İngilizce telaffuzunda materyal kullanımını odaklı veriler.....	53
Tablo 6. İngilizce öğretmenlerinin bilgisayar destekli öğretim materyali kullanımına yönelik görüşlerinden elde edilen veriler.....	54
Tablo 7. İngilizce öğretmenlerinin İngilizce telaffuzunda görülemeyen ağız içi hareketlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler.....	55
Tablo 8. Gözlem formunda ölçülen sesler.....	56
Tablo 9. Kontrol ve deney grupları telaffuz becerileri ön test Kuruskal Wallis testi sonuçları.....	57
Tablo 10. Uygulanan öğretim yöntemine göre kontrol ve deney grupları telaffuz becerileri son test Kuruskal Wallis testi sonuçları.....	57
Tablo 11. Bilg. dest. ve geleneksel grup son test ikili karşılaştırmalar Mann Whitney U-testi sonuçları.....	59
Tablo 12. Bilg. dest. ve bireysel grup son test ikili karşılaştırmalar Mann Whitney U-testi sonuçları.....	59
Tablo 13. Bilg. dest. ve kontrol grup son test ikili karşılaştırmalar Mann Whitney U-testi sonuçları.....	59
Tablo 14. BDİT öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları.....	60
Tablo 15. Geleneksel yaklaşıma dayalı telaffuz öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları.....	61
Tablo 16. Bireysel öğrenme yöntemiyle telaffuz öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları.....	62
Tablo 17. Kontrol grubu deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları.....	63
Tablo 18. BDİT öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için cinsiyet faktörü Mann Whitney U-testi sonuçları.....	65

Tablo 19. Geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemle telaffuz öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için cinsiyet faktörü Mann Whitney U-testi sonuçları.....	66
Tablo 20. Bireysel yöntemle telaffuz öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için cinsiyet faktörü Mann Whitney U-testi sonuçları.....	67
Tablo 21. Kontrol grubu deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için cinsiyet faktörü Mann Whitney U-testi sonuçları.....	68
Tablo 22. BDİT materyalinin kullanılabilirliği ile ilgili akademisyenlerden elde edilen veriler.....	74
Tablo 23. BDİT materyalinin kullanılabilirliği ile ilgili İngilizce öğretmen adaylarından elde edilen veriler.....	74
Tablo 24. BDİT materyali içindeki seslere ilişkin görsel modellemelerle ilgili akademisyenlerden elde edilen veriler.....	75
Tablo 25. BDİT materyali içindeki seslere ilişkin görsel modellemelerle ilgili İngilizce öğretmen adaylarından elde edilen veriler.....	75
Tablo 26. BDİT materyali içindeki etkinliklere yönelik akademisyenlerden elde edilen veriler.....	76
Tablo 27. BDİT materyali içindeki etkinliklere yönelik İngilizce öğretmen adaylarından elde edilen veriler.....	76
Tablo 28. BDİT materyali ve telaffuz becerisi ile ilgili akademisyenlerden elde edilen veriler.....	77
Tablo 29. BDİT materyali ve telaffuz becerisi ile ilgili İngilizce öğretmen adaylarından elde edilen veriler.....	77
Tablo 30. Farklı öğrenme ortamları ve BDİT materyali ile ilgili akademisyenlerden elde edilen veriler.....	78
Tablo 31. Farklı öğrenme ortamları ve BDİT materyali ile ilgili İngilizce öğretmen adaylarından elde edilen veriler.....	78
Tablo 32. BDİT materyali, telaffuza ilişkin tutum, kaygı ve özgüvene yapabileceği etkilere ilişkin akademisyenlerden elde edilen veriler.....	79
Tablo 33. BDİT materyali, telaffuza ilişkin tutum, kaygı ve özgüvene yapabileceği etkilere ilişkin İngilizce öğretmen adaylarından elde edilen veriler.....	79

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Grafik 1. Uygulanan öğretim yöntemine göre kontrol ve deney gruplarının ön test ve son test başarı oranları.....	58
Grafik 2. Kontrol ve deney gruplarının sesler düzeyinde ön test başarı oranları.....	64
Grafik 3. Uygulanan öğretim yöntemine göre kontrol ve deney gruplarının sesler düzeyinde son test başarı oranları.....	64
Grafik 4. Kontrol ve deney gruplarında cinsiyete göre ön test ve son test başarı oranları	69
Grafik 5. Kontrol ve deney gruplarında cinsiyete göre ses düzeyinde ön test başarı oranları	69
Grafik 6. Kontrol ve deney gruplarında cinsiyete göre ses düzeyinde son test başarı oranları	70

SEMBOLLER DİZİNİ

- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
ÖBBS : Öğrencilerin Başarılarının Belirlenmesi Sonuçları
KTÜ : Karadeniz Teknik Üniversitesi
BDİT : Bilgisayar Destekli İngilizce Telaffuz
BDT : Bilgisayar Destekli Telaffuz
MRI : Magnetic Resonance Imaging
EMA : Elektromagnetic Articulatory
CTT : Centre for Speech Technology
VL : Virtual Language Tutor
ASR : Automatic Speech Recognition

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Bilgisayar teknolojileri içinde bulunulan bilgi çağında büyük bir gelişim göstererek her alanda yaygın olarak kullanılmaya başlanmış, toplum ve bireylerin gelişiminde göz ardı edilemez bir konuma gelmiştir. Son 20 yıldır öğretim ortamlarında kullanılan bilgisayarların gelişimi günden güne artarak devam etmiştir. Bilgisayarların işlem gücü artmış, hızlanmış, kullanımı kolaylaşmış ve bunun yanında küçülerek fiyatları makul seviyelere inmiştir. Bilgisayar teknolojilerindeki hızlı gelişim ve kullanım alanlarının geniş boyutlara ulaşması, sürdürülen öğretim etkinliklerinde de köklü değişikliklerin yaşanmasını sağlamıştır. Özellikle son yıllarda bilgisayar destekli öğretimde hızlı bir yükseliş görülmektedir. Artık okullarda gerçekleştirilen çoğu öğretim etkinlikleri bilgisayar destekli olarak yürütülerek öğretim ortamlarında, öğrencilere kazandırılmak istenen hedefler bu doğrultuda şekillendirilmektedir. Bilgisayarların öğretim ortamlarına girmesi, aynı zamanda resim, video ve ses vb. öğeleri içinde bulunduran bilgisayar destekli öğretim materyallerinin yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Bilgisayar teknolojileri, yaşanan bilgi çağında yabancı dil öğretiminde de değişikliklerin yaşanmasını sağlamıştır [1]. Yabancı dil öğretiminin öneminin küreselleşen dünyada daha fazla artması eğitimcileri yeni çözümler aramaya yöneltmiştir. Küreselleşme nedeniyle uluslararası platformda yaygın bir biçimde öğrenilen ve öğretilen dil İngilizce olmuştur. Günümüzde yabancı dil olarak İngilizce; okul müfredatları, mesleki yaşamda ilerleme ihtiyacı, hedef toplumda sürekli ya da geçici olarak yaşama, farklı kültürlerle olan ilgi ve bazı özel amaçlara bağlı olarak [2], dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yaygın bir biçimde öğretilmektedir. Buna bağlı olarak Türkiye’de öğrencilerin neredeyse tamamı (%98,4) yabancı dil olarak İngilizce öğrenmektedir [3].

Yabancı dil öğrenen bireyler İngilizce dersleri içerisindeki becerilerini geliştirmenin yanında günlük yaşam içerisinde, İngilizceyi kullanarak yabancılarla etkileşimde bulunmak ve kazandıkları becerileri iletişim amaçlı kullanma ihtiyacı hissederler. Bu süreçte İngilizce iletişim kurarken, karşısındakini anlamak ve kendini karşı tarafa ifade edebilme bireyin temel amacıdır. Eğer birey bu iki beceriyi istediği şekilde yapamazsa İngilizceyi kullanarak iletişime girmekten ve yabancılar ile konuşmaktan kaçınır [4].

Dil öğretiminde ana amaç dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin öğrencilere kazandırılmasıdır. Konuşma ve telaffuz aynı temel etkinlik içerisinde olduklarından birbirleriyle yakından ilişkilidir. Konuşma iyi bir telaffuz becerisi gerektirir fakat telaffuz, konuşma anlamına gelmemelidir. Çünkü telaffuz konuşmanın nasıl olması gerektiğine odaklanır. Diğer taraftan ise konuşma etkinliği telaffuz becerilerini içine almaktadır. Yabancı dil öğrenen birey ağızını iyi kullanamamasına rağmen yabancı dili iyi bir şekilde bilebilir, çünkü konuşulanı anlayabilir, yazılı bir metni okuyup anlayabilir, okuduğunu doğru ve etkili bir şekilde yazabilir. Buna rağmen dilin konuşma etkinliği içinde kişi, karşı tarafa aktarmak istediği mesajı doğru, akıcı ve anlaşılır bir şekilde aktarmak zorundadır. Yabancı dil biliyor musun? ve Yabancı dil konuşabiliyor musun? sorularının cevabı bu birbirinden ayrı olacaktır. Bunun nedeni yabancı dil bilmenin, o dili iyi bir şekilde konuşmak anlamına gelemeyeceğidir [5].

Yabancı dil öğretmenleri ve yabancı dil uzmanları yoğun bir telaffuz öğretiminin dil öğretiminin önemli bir parçası olduğu düşünmektedirler [6]. Yabancı dil öğrenen bireyin iletişim becerileri, yetersiz telaffuz becerileri nedeniyle ciddi olarak kısıtlanabilmektedir. Yetersiz telaffuz becerileri, bireyin iyi olan dil becerilerini zayıflatmakta ve bireyin mevcut sosyal, akademik ve iş hayatındaki ilerleme ve gelişiminin diğer bireyler tarafından sorgulanmasına yol açabilmektedir. Bununla birlikte yetersiz telaffuz becerileri, bireyin yabancılarla iletişim kurmada özgüveninin azalmasına neden olarak sosyal etkileşimini olumsuz etkileyebilmektedir. Buna rağmen, doğru telaffuz becerisi ile ortaya çıkan cesaret ve özgüven yabancı dil öğrenen bireyin dilsel gelişimi için çok önemli olan, yabancılarla rahatça iletişim kurmasını sağlayabilmektedir [7]. Otlowski [8], daha önce yapılan birçok araştırmanın, bireylerle telaffuz becerilerinin geliştirilmesi adına yapılacak etkinliklerin, anadili İngilizce olan kişilerle beraber gerçekleştirilen sözlü iletişim etkinlikleriyle paralel yürütülmesi gerektiğini belirterek, öğrencilerin telaffuz konusuyla ilgili elde edebilecekleri kazanımlarını sözlü iletişimde kullanabileceklerini vurgulamıştır.

Günümüzde dünyadaki birçok birey yabancı dili uluslararası bir içerikle öğrenmesine rağmen telaffuz konusunda yapılan hataların fazlalığı bireylerin, iletişim kurdukları kişiler tarafından anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Yabancı dil müfredatlarında telaffuza çok önemli bir yer ayrılmış gibi gözükmesine rağmen, telaffuz becerilerinin geliştirilmesiyle ilgili çalışmalara geleneksel sınıf ortamlarında çok önem verilmemiştir. Bunun nedenlerinden biri telaffuzla ilgili yapılacak çalışmaların yabancı dilde başarıyı artıramayacağı ile ilgili olumsuz fikirlerin geliştirilmesidir [9].

Yabancı dilde konuşma ve sağlıklı bir iletişim süreci için yabancı dil öğrenen bireylerin sahip olması gereken doğru telaffuz becerilerinin gelişmemesindeki diğer bir faktör ise Türkiye'deki yabancı dil öğretmenleri odaklı problemlerdir. Türkiye'de eğitim kurumlarında yabancı dil öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin aldıkları eğitimlerin niteliği de farklılık göstermektedir. Yabancı dil öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin bir bölümü, üniversitelerin 4 yıllık İngilizce lisans bölümlerinin mezun olarak göreve başlamaktadırlar. Bunun yanı sıra Anadolu Üniversitesinde bulunan İngilizce açık öğretim programını sürdüren öğrenciler 4 yıllık eğitimlerini tamamlamadan 3. yıllarında eğitim kurumlarında İngilizce öğretmeni olarak görevlerine başlayabilmektedir. Bununla birlikte, İngilizce öğretmenlerine duyulan aşırı talep ve bu talebin giderilememesi, yabancı dil kurslarında ya da halk eğitim kurslarında yeterli alan bilgisine sahip olmayan bireylerin İngilizce dil öğretimi alanlarında görevlendirilmeleri de söz konusu olmaktadır. Bütün bunlara ek olarak İngilizce öğretiminde çitayı yükseltmek amacıyla yurt dışından gelen anadili İngilizce olan öğretmenlerde özel kolejlerimizde yabancı dil öğretmeni olarak görev alabilmektedirler [10].

Medgyes'in [11], anadili İngilizce olan ve olmayan yabancı dil öğretmenleri ile ilgili yaptığı araştırma sonuçları, anadili İngilizce olmayan yabancı dil öğretmenlerinin en çok zorlandıkları ve daha fazla çaba sarf ettikleri konuların konuşma ve telaffuz etkinlikleri olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte araştırma sonuçlarından, okuma ve yazma gibi etkinliklerle ilgili öğretmenlerin yaşadıkları sorunların daha az olduğu görülmüştür. Canagarajah [12], dünya üzerindeki İngilizce öğretmenlerinin %80'nin anadilinin İngilizce olmadığını belirtmiştir. Kachru [13] ise, dünya üzerinde İngilizce öğrenen insanların sayısı, anadili İngilizce olan ve İngilizce konuşan 1 kişiye karşılık anadili İngilizce olmayan ve İngilizce konuşan 4 kişilik bir oran olduğunu ve bu oranın İngilizce öğretmenleri arasında da benzerlik gösterdiğini belirtmiştir. Anadili İngilizce olmayan ve İngilizce konuşanların sayısı bu oranla büyümeye devam edecektir [14]. Bu nedenle anadili İngilizce olmayan öğretmenlerin öğrencilerde akıcı ve anlaşılır konuşma becerisi kazandırma adına, telaffuz becerilerin kazandırılması aşamasında kullanabilecekleri nitelikli görsel ve işitsel materyallerin geliştirilerek yabancı dil öğrenme ortamlarında kullanılması gerekmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Öğrencilerin Başarılarının Belirlenmesi Sonuçları (ÖBBS) 2004 İngilizce ve Bilgisayar Okuryazarlığı Raporunda ise İngilizce öğretmenlerinin sınıf ortamında görsel ve işitsel materyallere yeterince yer vermediklerini açıkça göstermektedir [15].

Yabancı dil öğrenen bireylerin bireysel ihtiyaçları da telaffuz becerilerinin kazanılmasında önemli bir faktördür. Bazı bireyler kısıtlı telaffuz becerileri yüzünden iş bulmada ve sosyal yaşamda sıkıntı yaşayabilmektedirler. Yabancı dil öğretmenlerinin, İngilizcenin anadil olarak konuşulduğu ülkelerde çalışanların, uluslararası çalışan iş adamlarının, diplomatların ve öğrencilerin buldukları çevre içindeki bireylerle sağlıklı bir iletişim kurabilmeleri için doğru telaffuz becerilerine sahip olmaları gerekmektedir [16]. Morley [17], anlaşılır telaffuzun sözlü iletişim içerisinde çok önemli bir yere sahip olduğunu belirterek, bu nedenle yabancı dil öğretmenlerinin öğrencilerde telaffuz becerilerinin gelişmesini sağlayacak etkinliklere, yabancı dil öğretimi içerisinde oldukça fazla yer vermeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Türkiye’de yabancı dil öğretimi yapılan ilk ve orta dereceli eğitim kurumları incelendiğinde yabancı dil öğretiminin 4. sınıftan itibaren hafta da 2’şer saat olarak başladığı 6, 7, 8. sınıflarda da hafta da 4’er saat olarak sürdürüldüğü görülmektedir. Orta öğretim kurumlarındaki 9, 10 ve 11. sınıflarda verilen haftada 4 saatlik yabancı dil öğretimi de değerlendirilirse bir öğrenci ilk ve orta dereceli okullardan mezun olduğunda yaklaşık 900 saatlik İngilizce eğitimi aldığı görülür [18]. Bu öğretim sürecinin sonunda, yabancı dil öğrenenlerin hedef dilde iletişim becerilerini kazanması; dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak sıralanan dil becerilerini kazanması beklenmektedir. Bu dört becerinin öğrencilere kazandırılmasında İngilizce öğretiminde büyük önem verilmekle birlikte, konuşma becerisinin öğrencilere kazandırılması üzerinde durulan en önemli konudur. İlk ve orta öğretim okullarından mezun olan bireyler göz önüne alındığında öğrencilerin yabancı dilde istenilen seviyede konuşma becerisine sahip olmadıkları açıkça görülmektedir [18].

Birey öğrenilen yabancı dile ait ses sisteminden kaynaklanan güçlükler nedeniyle telaffuz becerisini geliştirmekte zorluk yaşayabilmektedirler. Bu nedenle bireyin öğrenilen yabancı dile ait telaffuz becerileri kısıtlı ve yetersiz kalabilmektedir [19]. Sözlü iletişimde seslerin büyük bir önemi olduğundan yabancı dil öğretmenlerinin öğrencilerde, yabancı dile ait seslerle ilgili telaffuz becerilerini kazandırmaya daha çok zaman ayırmaları ve telaffuz etkinliklerine daha fazla önem vermeleri gerekmektedir. Buna rağmen bu gerçek birçok yabancı dil öğretmeni tarafından göz ardı edilmektedir [20].

Telaffuz ve dinleme becerisi arasında da kuvvetli bir ilişki olduğundan [4]; eğer bireyin İngilizce telaffuz becerileri artırılabilirse dinleme ve konuşma becerileri de artırılmış olacaktır. Kişi, konuşulan dile ait sesleri tam olarak bilemiyorsa kendisine gelen mesajı

anlamakta ve cevaplamakta zorluk çekebilmektedir. Bu nedenle telaffuz öğretiminin, sözlü iletişim becerilerinin gelişmesinde, konuşmacı ve dinleyici arasında kurulan sözlü iletişimin amacına ulaşmasında ve sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde çok önemli bir yeri vardır [21]. Gilbert [4], anlama ve telaffuz gibi dinleme becerilerinin birbiriyle bağlantılı olduğunu bu nedenle yabancı dil öğrenen bireyin konuşulan İngilizceyi doğru olarak algılayamadığında, yabancılarla iletişim kurmaktan ve konuşmaktan kaçındığını belirtmektedir.

İngilizce ve Türkçenin farklı dil ailelerinden gelmesi, dil sistemleri içerisinde birbirinden farklı sesleri barındırmaları İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin doğru telaffuz becerileri geliştirmesinde problem olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin, öğrenciler bu problemlerin büyük çoğunluğu da öğrencilerin konuşma becerilerini kullanmalarında ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de yıllardır süren yabancı dil eğitimi sonucunda bireylere yabancı dil olarak İngilizce öğretilen sınıflarda okuma, yazma dinleme ve konuşma becerileri kazandırılmaya çalışılmakla birlikte konuşma becerisinin kazandırılmasında istenilen başarı elde edilememiştir. Yabancı dil öğreniminin en önemli kısmı konuşma becerisinin öğrenimine dayanmaktadır [1]; konuşma, dilin edinimi ve kullanımı konusunda büyük öneme sahiptir [22]. Dan [22], konuşma becerisinin birçok farklı anlayışı kapsadığını bununla beraber telaffuzun konuşmanın temelini oluşturduğunu belirtmiş ve iyi bir telaffuzun iletişimi kolaylaştırabileceğini, rahatlatılabileceğini ve daha verimli kılabilceğini vurgulamıştır. Varasarin [20], dil öğreniminde doğru telaffuz becerilerinin önemli bir yere sahip olduğunu belirterek, bu beceriler olmadan İngilizce öğrenen bireyin, diğer bireyler tarafından anlaşılmayacağını ya da çok az dikkat çekeceğini ifade etmiştir. Bu nedenle, dil öğrenen bireyin İngilizcede var olan seslerle ilgili sezgi ve olumlu tutum geliştirmesi gerektiğinden, İngilizceyle ilgili yoğun bir telaffuz etkinliği ihtiyacı hissetmektedir. Bu aşamada öğretici yardımlar, ses kasetleri, telaffuzla ilgili ağız hareketlerini gösteren resimler gibi farklı materyal ve araçlar ikinci dil öğrenen bireyin telaffuz öğreniminde daha fazla inanç ve motivasyon geliştirebilmesini sağlamaktadırlar. [23], [24], [25], [26].

Bilgisayar destekli telaffuz (BDT) sistemleri ise, telaffuz eğitimi ile ilgili ihtiyaçları bünyesinde bulundurmakta ve bireylerde telaffuz becerilerinin gelişimi konusunda birçok avantaj sunmaktadır.

- Birinci olarak BDT sistemleri, bireysel özelliklerden kaynaklanan problemlere ışık tutabilmektedir.
- İkinci olarak öğrencilere kendi belirleyebilecekleri tempoda istedikleri kadar çalışma imkânı sunabilmektedir.
- Üçüncü olarak öğrencilere bireysel çalışma imkânı vererek sınıf ortamından kaynaklanan kaygı ve endişelerin önüne geçerek yetersiz öğrenmelerin önüne geçebilmektedir [9], [27], [28].

BDT telaffuz sistemleri, öğrencilerle ilgili öğrenci profillerini ve gelişim bilgilerini tutabilmekte böylece öğretmenler öğrencilerin problemlerini ve gelişimlerini izleyebilmektedirler [29], [30], [31]. Bu avantajlar BDT telaffuz sistemlerinin geliştirilmesiyle ilgili girişimleri artırmıştır. Bazı BDT telaffuz sistemleri, konuşma seslerinin ağız içerisinde oluşturulmasıyla ilgili görsel ipuçları verebilmektedirler. Konuşma algısını artırabilmesine ve görsel ipuçları verebilmesine rağmen bu tip sistemler oldukça azdır [29], [32], [33], [34], [35].

1.1.1. Araştırmanın Problemi

Türkiye’de, ilköğretiminden başlayarak yüksek öğretimi de içine alan yabancı dil öğretimi içerisinde yürütülen telaffuz etkinliklerinde, İngilizce öğretmenlerinin en çok kullandıkları yöntem taklit yöntemi olarak bilinir. Bu süreçte konu içerisinde karşılaşılan yeni kelime İngilizce öğretmeni tarafından öğrenme ortamında seslendirilerek telaffuz edilir, ardından öğrenciler tarafından telaffuz edilmesi ile devam eder. Öğretmenlerin bu yöntemi tercih etmelerinin en büyük sebebi ise kalabalık sınıf ortamında uygulamasının kolay olması ve çok fazla zaman gerektirmemesidir. Öğrenilen kelimenin telaffuzu sırasında İngilizce öğretmeni öğrencilere ayrıca telaffuz sürecinde rol alan ve görülemeyen ağız ve ağız içi yapıların (dil, diş vb.) konumlarıyla ilgili sözel bilgiler sunar [10], [36]. Türkiye’de telaffuz öğretiminde sıklıkla kullanılan bu yöntemin ise öğrencilerde istenen telaffuz becerilerini kazandıramadığı açıktır. Bu yöntemle yapılan telaffuz etkinliklerinde, öğrencilerin bireysel özelliklerinden kaynaklanan sorunlara zaman ayırlamamakta ve öğrencilerin kazandıkları telaffuz becerileri işlenen ders saati ve konuyla ilgili sınırlı kalabilmektedir.

Bowen [37], telaffuz öğretiminin başarısı telaffuz öğretimine, öğretimin diğer unsurlarını telaffuz öğretimi içersine katarak öğrencilerin motive edebilmesine bağlı olduğunu belirtmiştir. Telaffuz konusunda yaşanan problemler, öğrencilerin İngilizce öğrenimini de olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin, öğrenci kelimelerin telaffuzunda sıkıntı yaşadığında ve bu sıkıntılar yinelendiğinde, öğrenci için yeni bir dil olan İngilizce artık heves duyacağı ya da isteyerek kullanacağı bir dilden çok bir sıkıntı ya da bir zorunluluk halini alarak öğrencinin derse olan ilgi ve isteğini azaltmaktadır. Öğrencilerin telaffuz konusunda yaşadıkları bu olumsuz deneyimler, İngilizce derslerine yönelik olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olabilmekte ve öğrencilerde İngilizce dersine ilişkin özgüven problemi oluşturabilmektedir [10].

Öğrencilerde konuşma becerilerinin ve iletişim becerilerinin gelişiminin telaffuz becerileri ile bağlantılı olduğu düşünüldüğünde bu problemin önemi daha iyi anlaşılacaktır. Görsel ve işitsel öğeleri içinde barındıran, bireyde telaffuz becerisinin gelişimine doğrudan katkı yapacak ve öğrenilen dil içersindeki yeni öğrenilen seslerin ağızda oluşu ile ilgili soyut olan bilgileri somutlaştırabilecek bilgisayar destekli telaffuz öğretim materyallerinin bu problemin giderilmesine katkı yapabilir. Yapılan Literatür araştırmasında Türkiye’de yürütülen yabancı dil öğretiminde son yıllarda bilgisayar destekli çalışmaların sayısında artış olduğu görülmüş, bununla birlikte öğrencilerde doğru telaffuz becerilerinin geliştirilmesinde yabancı dil öğretim ortamlarında kullanılacak bilgisayar destekli İngilizce telaffuz (BDİT) materyallerinin olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada, telaffuz öğretimindeki problemler ve ihtiyaç analizleri dikkate alınarak geliştirilen BDİT öğretim materyalinin etkililiği araştırılmıştır.

1.1.2. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Geliştirilen BDİT öğretim materyalinin, öğrencilerin İngilizce telaffuz becerisindeki başarılarına etkisi nedir?
 - a) Öğrencilerin İngilizce Telaffuz Beceri düzeyleri, uygulanan öğretim yöntemine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
 - b) Öğrencilerin İngilizce Telaffuz Beceri düzeyleri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. İngilizce öğretmen adaylarının ve Alan Uzmanlarının BDİT öğretim materyali ile ilgili algıları ve görüşleri nelerdir?

1.1.3. Araştırmanın Amacı

Bilgisayar teknolojilerinin çok etkin olduğu günümüzde öğretimde kullanılacak materyallerin bilgisayar teknolojilerine dayalı olarak, kullanıcı etkileşimli tasarlanması eğitimdeki kalitenin daha fazla artmasını sağlayacaktır. Kullanıcı etkileşimli ve görsel materyallerin kullanılması sonucunda eğitim için harcanan zaman daha etkin kullanılarak öğrencilerde kazandırılması çok fazla çaba gerektiren beceriler daha kolay kazandırılabilir. Bu nedenle bilgi teknolojilerine dayalı uygulamaların telaffuz öğretiminde kullanımının artırılması gerekmektedir [6], [20],[22].

Bu çalışmanın amacı, İngilizce konuşmada ve iletişim kurmada problem oluşturan İngilizce telaffuzunda görsel ve işitsel öğelerle zenginleştirilmiş BDİT öğretim materyalinin, öğrencilerin doğru telaffuz becerilerinin gelişimindeki başarılarına etkilerini, yabancı dil uzmanlarının ve İngilizce öğretmen adaylarının, geliştirilen BDİT öğretim materyali ile ilgili algı ve görüşlerini ortaya koymaktır.

1.1.4. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de yabancı dil olarak İngilizce öğretimi ilköğretimin ilk yıllarında başlamakta ve üniversite yıllarını da içine alarak devam etmektedir. Fakat geleneksel noktada öğrenciler İngiliz dilinin dilbilgisi ve sözcük yapısını kavramalarına rağmen, İngilizcenin kendine ait telaffuz yapısını uygulamakta zorlanmaktadırlar. Bu nedenle öğrenciler ve yetişkinler İngilizce konuşmada ve iletişim kurmada sıkıntı çekmektedirler.

MEB teşkilatının Dil komisyon kararlarına bakıldığında yabancı dil eğitime verilen önem açıkça görülmektedir. MEB yabancı dil öğrenme yönetmeliğindeki genel amaçları;

Örgün, yaygın ve uzaktan öğretim kurumlarındaki yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amacı, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak okul ve kurumların amaç ve seviyeleri de göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretimi yapılan yabancı dilde bireylerin;

- a) Dinleme-anlama,
- b) Okuma-anlama,
- c) Konuşma,
- d) Yazma

becerilerini kazanmalarını, öğrendiği dille iletişim kurmalarını ve yabancı dil öğretimine karşı olumlu tutumlarının geliştirmeleri şeklinde belirtilmiştir [38].

Yabancı dil öğretiminde temel amaç bireylerin öğrenilen yabancı dilde konuşma becerileri kazanmaları ve bu becerileri iletişime dönük olarak kullanabilmelerini sağlamaktır. Bu amaç, MEB Dil Komisyon kurulunun aldığı kararlarda da açıkça görülmektedir [38]. Öğrencilerin yabancı dilde konuşma becerilerinin istenen düzeyde artırılamamasında birçok faktör olmasına rağmen problemin temelinde öğrenilen yabancı dile ait telaffuz becerilerinin kısıtlı kalmasıdır. Kısıtlı telaffuz becerileri öğrencilerin öğrenilen yabancı dile ait okuma, dinleme gibi diğer becerilerin gelişmesini olumsuz yönde etkilemekte, yabancı dil öğretmenleri ve öğrencilerde yabancı dil öğrenimi ile ilgili motivasyon kaybına neden olabilmektedir. Geliştirilen bu materyalin öğrencilerin yabancı dil öğrenme ortamında yapılan telaffuz etkinliklerine destek olarak informal ortamlarda bireysel telaffuz etkinliklerinde kullanarak bu becerilerini pekiştirmeleri ve daha da geliştirebilmeleri öngörülmektedir. Materyalin bu şekilde öğrenciler tarafından informal ortamlarda kullanılabilir yapıda olması, öğrencilerde yabancı dil öğrenme ortamından kaynaklanan olumsuz kaygı ve düşünceleri azaltabileceği öngörülmektedir.

Türkiye’de İngilizce dil öğretiminde kullanılmakta olan yerli ve yabancı olmak üzere farklı türde kitap, CD, kaset ve bilgisayar destekli hazırlanmış materyaller bulunmaktadır. Bu materyaller Türkiye’de yabancı dil öğretimi verilen farklı kademedeki okullarda ve özel dil kurslarında kullanılmaktadır. Kullanılan materyaller, yabancı dil öğretimine birçok açıdan yaklaşmakla birlikte, yabancı dildeki telaffuz becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında yetersiz kalmaktadır. Bunun nedeni telaffuzun İngilizce öğretimindeki diğer unsurlar gibi kolayca analiz edilemeyip, kullanılan materyallerin telaffuzda gerekli olan oral becerilerin öğrencilere kazandırılabilmesi için uygun somut ve görsel uygulamalar yönünden yetersiz kalmasıdır.

Bilgisayar teknolojilerinin çok etkin olarak kullanıldığı günümüzde, yabancı dil öğretiminde kullanılacak olan materyallerin bilgisayar teknolojilerine dayalı olara kullanıcı etkileşimli tasarlanması, telaffuz öğretiminde kalitenin daha da artmasını sağlayacaktır. Kullanıcı etkileşimli ve görsel olan bilgisayar destekli materyallerin kullanılması ile telaffuz öğretimi için harcanan zaman daha etkin kullanılacaktır. Bu nedenle bilgi teknolojilerine dayalı uygulamaların telaffuz öğretiminde kullanımının artırılması gerekmektedir. Türkiye’deki eğitim kurumlarında okutulan İngilizce derslerinde, telaffuz öğretimi ile ilgili çeşitli materyaller kullanılmakla birlikte, öğrencilerde var olan telaffuz

hatalarının giderilmesinde ve doğru telaffuz becerilerinin kazandırılmasında bu materyallerin yetersiz kaldığı görülmüştür. Özellikle bu aşamaya kadar kullanılan materyallerin görsel ve işitsel öğeleri bir arada barındırmamaları İngilizce telaffuz konusunda yaşanan bu problemin çözümüne engel oluşturmaktadır [10]. Bu nedenle yabancı dil öğreniminde, telaffuz problemlerinden kaynaklanan İngilizce dinleme ve konuşma bozukluklarının giderilmesinde önemli bir kaynak ihtiyacı hissedilmektedir.

Yapılan bu çalışmada, öğrencilerin İngilizce telaffuz becerileri gelişimine katkı sağlamak, yabancı dil öğretmenlerine İngilizce telaffuz etkinliklerinde yardımcı olmak ve bu alanda yaşanan bilgisayar destekli materyal ihtiyacını azaltmak amacıyla İngilizce telaffuz materyali geliştirilmiştir. Geliştirilen bu materyalle yabancı dil öğretmenleri İngilizce ses sistemini daha kolay ve sistematik yapıda öğrencilere kazandırabileceklerdir. Materyal, yapısı itibariyle sınıf ortamlarında yabancı dil öğretmenleri tarafından telaffuz etkinliklerinde kaynak materyal olarak kullanılabilmesi gibi, yapılan telaffuz etkinliklerine destek olarak yabancı dil öğretmenleri rehberliğinde öğrenciler tarafından informal ortamlarda bireysel olarak kullanılacak şekilde geliştirilmiştir. Materyalin, İngilizce var olan her bir sesin oluşumuyla ilgili süreci görselleştirmesi, bu süreçte görülmesi mümkün olmayan ağız içi organların aldıkları şekilleri ve hareketleri açık bir şekilde ortaya koyması, yabancı dil öğretmenlerinin seslerin telaffuz edilmesine ilişkin öğrencilerde daha anlamlı öğrenme becerileri kazandırabileceği öngörülmektedir. Materyal bu yanıyla İngilizce öğretmenlerinin, yürütülen telaffuz etkinlikleri sürecindeki işini kolaylaştıracaktır. Geliştirilen materyal içinde İngilizce ses sisteminde bulunan her bir sesle ilgili farklı kelime örneklerinin ses kayıtları içermektedir. Yabancı dil öğretmenlerinin yürüttükleri telaffuz etkinlikleri içinde öğrenilen sesin içinde bulunduğu bu kelime örneklerini öğrencilere dinleterek öğrencilerin seslere ilişkin sezgi ve algılarını artıracakları öngörülmektedir.

Geliştirilen materyalin İngilizce telaffuz becerilerinin öğrencilere kazandırılması aşamasında yabancı dil öğretmenlerince sınıf içi telaffuz etkinliklerinde kullanılarak seslerin öğretilmesinde bir standart yaratabileceği öngörülmektedir. İngilizce telaffuz öğretimi alanında Öğrencilerin seslere ilişkin sezgi ve algılarının gelişmesi İngilizce dinleme becerilerinin de olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu alanda Türkiye’de mevcut literatürde benzer bir çalışmanın olmaması çalışmanın önemini göstermekte ve Türkiye’de bir ilk olma özelliği ile çalışmanın önemini daha da artırmaktadır.

1.1.5. Araştırmanın Varsayımları

1. Çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin durumlarını tanımlamak amacıyla kullanılan anketlerin öğrenciler tarafından içtenlikle doldurulduğu kabul edilmiştir.
2. Geliştirilen BDİT öğretim materyali ile ilgili yabancı dil uzmanları ve yabancı dil öğretmen adaylarıyla yapılan mülakatlarda, katılımcıların gerçekçi ve samimi cevaplar verdikleri kabul edilmiştir.
3. Çalışma süresinde bilgiler doğru bir şekilde toplanarak kaydedildi ve analiz edildi.

1.1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Yapılan bu çalışma KTÜ Yabancı Diller Yüksek Okulunda İngilizce Hazırlık okuyan 55 öğrenci üzerinde yürütülmüştür.
2. Çalışma 2007-2008 Bahar Döneminde 4 haftalık süreçte toplam 32 saat süreyle yürütülmüştür.
3. Çalışmada kullanılan BDİT öğretim materyali konuyla ilgili yapılan ihtiyaç analizi paralelinde geliştirilmiştir.
4. Çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği kullanılan analiz araçları ile sınırlıdır.

1.2. Telaffuz ve Artikülasyon

Telaffuz genel anlamıyla konuşma dilinde bulunan seslerin ağız içerisinde doğru olarak oluşturulması (ağız içiyle ilgili), tonlama, vurgu, zamanlama, ritim, ses kalitesi ve iletişimde önemli bir yeri olan jest ve mimiklerin bir arada uyum içerisinde kullanılmasıdır. Artikülasyon ise, konuşmada rol alan ağız içi organları tarafından seslerin oluşturulması işlemidir. Diğer bir deyişle artikülasyon; Ses, hece ve sözcüklerin oluşturulmasında dil, çene, diş, dudaklar ve damağın ses tellerinden gelen havayı şekillendirme sürecidir [39]. Herhangi bir dil içerisindeki bütün sesler ağız içerisinde oluşturulur ve ayrıştırılır. Dil ve dudakların hareketlendirilebilir olması, ağız boşluğunun biçimi ve büyüklüğünün değiştirilebilmesi birbirinden farklı birçok konuşma sesinin üretilmesini sağlamaktadır [5]. Konuşma seslerin üretilmesi, akciğerlere dolan havanın dışarı atılması esnasında olur. Akciğerlerdeki hava soluk borusundan gırtlığa doğru

gelerek, ses telleri ile buluşur. Ardından havanın dışarı atılması esnasında ses tellerinin titretilmesiyle sesliler, titreşim olmadığında ise sessizler üretilir. Hava bu aşamadan sonra ağız ve burun boşluğuna doğru hareket ederken konuşma sesleri ağız içerisinde bulunan dil, dudaklar, dişler yardımıyla bu bölümlerde üretilir.

1.2.1. Bireyin Telaffuz Becerisini Etkileyen Faktörler

Yapılan araştırmalar, bireyin telaffuz becerisini etkileyen faktörlerin belirlenmesine katkı yapmıştır. Celce Murcia vd. [40], Gillette [41], Graham [42] ve Pennington [43], yaptıkları araştırmalarda yaş, bireyin daha önceki telaffuz öğrenim geçmişi, bireyin telaffuz beceri yeteneği, motivasyon ve anadil faktörlerin bireyin telaffuz becerisini etkilediğini ortaya koymuşlardır.

Yabancı dil öğrenen bireyler yabancı dil öğrenimi sürecinde bazı zorluklarla ve problemlerle karşı karşıya kalabilmektedirler. Öğrenciler, telaffuz öğreniminde anadil faktörü, yaş, çevre, tutum gibi motivasyona direkt etki eden nedenlerden dolayı birçok güçlükle karşı karşıya kalmaktadırlar. Yabancı dil konuşan insanlarla daha önce konuşma deneyimi yaşamış olan insanlar, yabancıların dediklerini anlamakta güçlüklerle karşılaşabilmektedir. Bunun sebebi daha çok bireylerdeki kelime bilgisi ve dil bilgisi eksikliğinin aksine telaffuz becerisi eksikliğinden kaynaklanan hedef dil içindeki seslerin anlaşılmasından kaynaklanmaktadır. Yabancı dil öğrenen bireylerin, bazı sebeplerden dolayı öğrenilen dile ait telaffuz becerilerinin gelişiminde problemler yaşadıkları ve dil edinimi içerisinde diğer becerilerde yeterli olmalarına rağmen sözlü iletişimde yetersiz kaldıkları görülmüştür [5], [21].

1.2.1.1. Yaş

Yapılan araştırmalar dil edinimi ve telaffuz becerilerinin kazanımında yaş faktörünün önemin ortaya koymaktadır. Birçok araştırmada bireyin ergenlik sonrası beyin gelişiminin tamamladığı, bu nedenle yetişkinlerin öğrendikleri dildeki sesleri çıkarmada sorun yaşadıkları ve sesleri ayırt etmede zorlandıkları görülmüştür. Yapılan birçok çalışma yetişkinlerin, yapılan telaffuz etkinliklerini çocuklardan daha zor bulduklarından telaffuz becerilerinin istenilen seviyede artmadığını ortaya koymaktadır. Telaffuz öğretiminin

ergenlik sonrası döneme bırakılması ise yabancı dil öğrenen bireylerin telaffuz becerilerinin öğrenilen dili anadili olarak konuşanlar kadar artıramamalarına neden olmaktadır [5], [21], [44], [45].

1.2.1.2. Bireyin Telaffuz Öğrenim Geçmişi

Bireyin telaffuz öğrenimi ile ilgili daha önceki deneyimleri, daha sonraki telaffuz becerilerini geliştirme adına harcayacağı çabalara olumlu katkıda bulunmaktadır. Daha önce yabancı dil öğrenimi alan, belirli yeterliliğe sahip bireyler telaffuzla ilgili alışkanlıklar geliştirebilmektedirler. Bu alışkanlıklar, bireylerin daha önceki alışkanlıklarından kaynaklanan telaffuz hatalarını sürdürmelerine neden olmaktadır. Yabancı dil öğrenen birey İngilizcenin anadili ya da ikinci dil olarak konuşulduğu bir ülkede telaffuz becerilerini geliştirme adına birçok avantaja sahip olur. Bunun tersi durumlarda ise yabancı dil öğrenen bireyler bu avantajlardan yararlanamaz. Sadece dinleme becerilerine odaklanabilirler. Yabancı dil öğretmenleri sınıf ortamını İngilizce konuşulan bir ortama dönüştüremediklerinden İngilizceye ilişkin daha çok dinleme aktiviteleriyle telaffuz becerilerini geliştirmeye çalışırlar [5], [21], [44].

1.2.1.3. Beceri - Yetenek

Bireylerin yabancı dil öğrenmedeki bireysel kapasiteleri oldukça tartışılan bir konudur. Bazı araştırmacılar, öğrencilerin daha önce kendi anadillerini öğrenebildikleri fikrinden yola çıkarak ikinci dil öğreniminde tüm öğrencilerin aynı beceriye sahip olduklarını ifade etmektedirler. Bunun yanında birçok araştırmacı da öğrenilen yabancı dile ait seslerin tanınmasının ve özümsemesinin kişiden kişiye değişebileceğini ifade etmektedir [5], [21], [44].

1.2.1.4. Yabancı Dil Öğrenen Bireyin Tutumu ve Motivasyonu

Yabancı dil öğrenen bireyin kendisinden kaynaklanan faktörler ve öğrenme amaçları, telaffuz becerilerinin gelişimindeki başarıyı etkileyebilir. Öğrenilen dile, kültüre, bireylere yönelik tutum, öğrenilen dilin kültürüne maruz kalma, bireysel problemler ve motivasyon

telaffuz becerilerinin gelişimini olumlu yada olumsuz yönde etkilemektedir [5], [44].Yabancı dil öğreniminde telaffuz konusunda motive olan öğrencilerde dil öğrenimi konusunda yüksek bir güdülenme olmakta ve yabancı dil öğretmenlerine bir problem unsuru oluşturmamaktadırlar. Bunun yanı sıra, sınıf ortamında telaffuz becerileri nedeniyle motivasyon kaybı yaşayan öğrenciler ise yabancı dil öğretmenleri için sınıf ortamında problemler oluşturmaktadır [21], [46], [47].

1.2.1.5. Anadil Faktörü

Yapılan birçok araştırma, ikinci dil öğrenen bireylerin anadillerinin öğrenilen dile ait telaffuz becerilerinin gelişiminde ve kazanımında önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Anadilin öğrenilen yabancı dile etkileri, anadilden yapılan olumsuz transferler, öğrenilen dille ilgili ritim, tonlama, özümseme gibi konularda problemler oluşmasına neden olmaktadır.

Yabancı dil öğrenen bireylerin telaffuz becerileri bu olumsuz faktörlerden etkilenmektedir. Yabancı dil öğretmenleri, telaffuz becerilerinin gelişimini etkileyen faktörleri dikkate alarak öğrencilerin telaffuz becerilerinin gelişimi adına gerçek ve etkili olabilecek hedefler belirlemeleri ve bu doğrultuda planlar geliştirmeleri gerekmektedir. [5]. Öğrenciler anadillerindeki vurgu, tonlama ve ritim gibi özellikleri öğrendikleri yabancı dile uyarlamaktadırlar, bu nedenle problemlerle karşılaşmaktadırlar. Öğrenciler kelimenin yüksek sesle telaffuz edilmesi ya da vurgulanmasıyla daha kolay anlaşılacağını düşünmektedirler. Telaffuz becerilerinin gelişmesinde birçok faktör söz konusudur. Bütün bu faktörler yabancı dil öğrenen bireylerin üzerinde etkileri yadsınamaz. Bu faktörlerden bazılarının (yaş ve ses becerisi gibi) etkisi azaltılamaz ve değiştirilemez. Örneğin: çocuklar yabancı dil öğreniminde özellikle de doğru telaffuz becerileri geliştirmede yetişkinlerden daha yeteneklidirler [5], [21], [44].

1.2.2. Telaffuz Hataları ve Güçlükleri

İngilizcede konuşma içerisinde kullanılan seslerin telaffuzlarını öğrenmek, telaffuz öğreniminin en önemli kısmının oluşturmaktadır. Bireyler İngilizcede belirli seslerle, ses birleşimleriyle ya da seslerin belirli pozisyonlar içinde kullanımı ile ilgili zorluklar

yaşayabilmektedirler. İngilizce ses birimlerinden ya da anlamı oluşturan bireysel seslerin yanı sıra, sesli harfler, sesli harflerden oluşan ikili ya da üçlü sesler ve sessizlerden oluşur. Bütün bu sesler dilin ağzın farklı kısımlarını kullanmasıyla oluşmaktadır. İngilizcedeki sessiz harfler (consonantlar) ağız içerisindeki tıkanmalarla ya da kısmi tıkanmalarla açıklanır ve şu açılardan tanımlanır;

- Ses ağız içinde nerede oluşmaktadır (Artikülasyon yeri)
- Ses hangi şekilde üretilir (Artikülasyon biçimi)
- Ses telleri sesin üretilmesi sırasında titretilir mi titretilmez mi?

Sessiz harfler artikülasyon biçimlerine bağlı olarak her biri birbirinden farklılık göstermektedir. Seslerin nerede ve nasıl üretildiği ile verilen bilgiler öğretmenler için oldukça önemlidir. Birçok öğrenci seslerin okunmasıyla ilgili becerileri iyi bir dinleme ve pratikle kazanabilmekle birlikte verilen bu bilgileri de oldukça faydalı olarak görmektedirler. İngilizcedeki sesli harfler (Vowels), genelde şu açılardan açıklanır;

- Vurgulamaya bağlı olan uzunluklarına göre,
- Ağız içinde oluşma pozisyonlarına göre (üstten aşağıya ve önden arkaya doğru),
- Dudakların yuvarlatılma, yayılma ve hareketsiz olma durumuna göre [27].

Yabancı dil öğrenirken bireyler telaffuz konusunda birtakım problemlerle karşılaşabilmektedir. Bu problemlerin büyük bir kısmı öğrenilen dile ait seslerden kaynaklanmaktadır. Türkiye’de İngilizce öğrenen bireylerin karşı karşıya kaldıkları en yaygın problem, içerisinde alışık olunmayan seslerden oluşan kelimelerdir. Bu sesler sesli, sessiz ya da ses öbeklerinden oluşabilir. Öğrenilen dile ait seslerin telaffuz edilmesine etki yapan en önemli faktör kişinin anadilidir. Yabancı dil öğrenen bireyler, genelde anadillerindeki sesleri kullanmaya alışkın olduklarından, hedef dile ait seslerin çıkarılmasında sorun yaşamaktadırlar. Türkiye’de İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen ve konuşan bireylerin özellikle “ð, θ, tʃ, f, v, ŋ, w, dʒ” gibi ünsüzlerle “æ, əʊ, ʌ, aɪ” gibi ünlülerde problem yaşadıkları tespit edilmiştir [5], [21], [48]. Bireyler, verilen bu seslerin bulunduğu kelimelerin seslendirilmesinde ve ayırt edilmesinde zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bireyler İngilizcede var olan “θ” sesinin yerine daha çok Türkçedeki

“t” sesini kullanmaktadırlar. Aynı şekilde bireyler “ö” sesinin yerine daha çok Türkçedeki “d” sesini kullanmaktadırlar. Türkçede “w” sesi olmadığından bireylerin büyük bir kısmı ise bu sesin yerine Türkçedeki “v” sesini kullanmaktadırlar [49], [50], [51], [52].

1.2.3. Telaffuz Öğretimine Yönelik Bilgisayar Destekli Uygulamalar

Son 10 yıl içerisinde yapılan araştırmalar, yabancı dil öğretim sistemleri içerisinde BDT öğretimi çalışmalarına hız verildiğini göstermektedir. BDT sistemleri, literatür içinde telaffuz eğiticisi yada telaffuz uzmanı şeklinde isimlendirilmektedir [28]. Yabancı dil öğretiminde doğru telaffuz becerilerinin kazandırılması için birçok sistem geliştirilmiştir. English Speech Training System, Korean Pronunciation Education System, Articulation Tutor, Virtuale Language Tutor ve Baldi bu sistemlere örnek olarak verilebilir.

English Speech Training System, geliştirilen bu sistem öğrencilerin yaptıkları telaffuzları analiz etmekte ve sonuçları grafiksel olarak görüntülemektedir. Sistem İngilizcedeki sesli harflerin telaffuzunu, ritim ve tonlama becerileri üzerine yapılandırılmıştır. Sistem içerisinde öğrencilere verilen geri bildirimler şu anki çoklu medya imkânlarından yoksun olan basit grafikler biçiminde verilmektedir [34].

Korean Pronunciation Educating System, geliştirilen Korean telaffuz sistemi bugünkü çoklu medya ortamlarının avantajları kullanmıştır. Sistem metin girişini destekleyerek, sesli cümleler oluşturabilmekte ve ses üretiminde rol alan organların hareketlerini kullanıcıya gösterebilmektedir. Geliştirilen bu sistemde, ses üretiminde rol alan organların ve sesin izlediği yolun görselleştirilmesi öğrencilere Kore dilindeki cümlelerin telaffuz edilmesinde oldukça yardımcı olmuştur. Sistemin geliştirilmesinde Turbo C 2.0 programı kullanılmıştır. Program içerisinde çene, dil ve dudakların hareketlerine ait görüntüler öğrencilere kelime ya da cümlelerin doğru şekilde telaffuz edilebilmesi için bilgiler sunulmaktadır [35].

Daha güçlü bilgisayarların ortaya çıkmasıyla birlikte, BDT alanındaki eğilim tamamen otomatik sistemlerin kullanılması üzerine yoğunlaşmıştır. Deville [53], sınıf içinde ya da dil sınıflarında kullanılan geleneksel sese ve görüntüye dayalı sistemlerin telaffuz öğretimi konusunda sınırlı kaldığını ifade etmiştir. Gelişen ses tanıma sistemlerinin BDT yazılımları içinde kullanılması dil öğrenen bireylerin kendi yaptıkları telaffuzları analiz ederek doğruluklarına bakabilmelerini sağlamıştır. Ses tanıma sistemlerini kullanan telaffuz

yazılımlarında, yapılan telaffuz hataları ses seviyesinde tanımlanabilmekte, telaffuz hataları tespit edilerek düzeltilebilmektedir. Franco vd. [54], yaptıkları çalışmada BDT sistemlerinin bazı avantajlar sağladıklarını belirtmişlerdir. Araştırmacılar; Bu sistemlerin, telaffuz öğretimi veren öğretmenin öğrenciye verdiği geri dönütleri sağlayabildiğinde, daha ucuz bir alternatif olacağını, istenen zamanda ve yerde erişime açık olduğunu ve öğretmene göre kıyaslandıklarında hiç durmadan çalışabileceklerini ifade etmişlerdir.

Geliştirilmekte olan birçok BDT sistemi, ses ve görüntü temeli üzerine yapılandırılmakta fakat birbirlerinden, kullanıcılara sağladıkları geri dönüt şekilleriyle ayrılmaktadırlar. Bazı telaffuz sistemleri, kullanıcılara yaptıkları telaffuzlarla ilgili puan verirken, diğerleri telaffuz sürecinde görevli olan organların hareketlerini göstermektedirler. Fraser [55], artikülasyon ve fonetikle ilgili bilgilerin dil bilimcilere yardım ettiğini, fakat öğrenciler için yetersiz kaldığını vurgulamıştır. Öğrencilere işitsel bir model sağlamanın telaffuz becerilerini artırmada yetersiz kaldığını, bununla birlikte dil hareketleriyle ilgili eş zamanlı geri bildirimler sunmanın öğrencilere daha çok yardımcı olacağını ifade etmiştir.

Articulation Tutor (ARTUR), Royal Institute of Technology merkezinde Engwall ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. ARTUR, program ile telaffuz etkinlikleri yürüten bireylerin telaffuz becerilerini mevcut model ile karşılaştırarak hatalarını tespit edip bireylere doğru sonuca ulaşabilmeleri için telaffuz sürecinde etkin görev alan yüz ve ağız içi yapıların üç boyutlu animasyonlarıyla desteklenmiş geri dönütler verebilen bilgisayar destekli bir konuşma eğitimi sistemidir. ARTUR sisteminin en önemli özelliği kullanıcılara telaffuz etkinlikleri içerisinde telaffuz becerilerini nasıl geliştirebilmeleri gerektiği ile ilgili net geribildirimler sunabilmesi ve konuşma esnasında görülemeyen ağız içi yapıların görülebilmesine olanak vermesidir. Örneğin; kullanıcı r ve l seslerinin telaffuzu ile ilgili, bir etkinlik içerisinde “Harry Potter” kelimesini “Hally Pottel” gibi telaffuz ederse, ARTUR sistemi kullanıcıya “ Bu sesletim daha çok Hally Pottel gibi oldu, bunun için dilinin ucunu geri çekmeye çalış, dilini damağın ortası yerine kenarlarıyla temas ettir ve dilin uc kısmında titreşim yarat” şeklinde geri dönüt sunar. Sistem aynı zamanda metinsel olarak verdiği bu dönütü kafa modeliyle de görselleştirerek kullanıcıya sunmaktadır [33]. Şekil 2’de ARTUR projesinde kullanılan kafa modeli görülmektedir.

Şekil 1. ARTUR

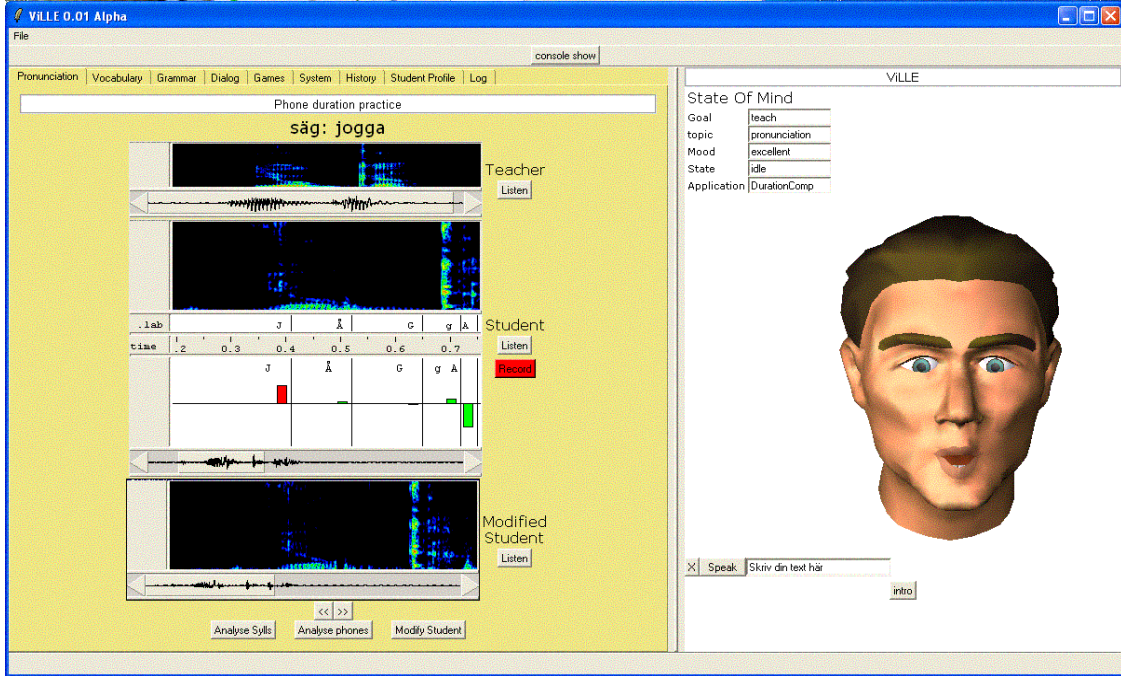
Konuşmanın öğrenilmesinde taklit, konuşma sürecinde kendi kendini denetleme ve düzeltmenin önemi büyüktür. Bu nedenle ARTUR sistemi özellikle işitme kaybıyla doğan, bu nedenle konuşma seslerinin üretiminde zorluk yaşayan bireylere yönelik olarak, farklı birçok disipline dayanan yöntem ve tekniklerin bir arada kullanılmasıyla geliştirilmiştir [56]. ARTUR sistemi gerçekleştirilen telaffuz etkinlikleri içerisinde kullanıcıya verdiği geri dönütler bakımından benzerlerinden öne çıkmaktadır. Modelin bireye verdiği geri dönütlerin sistemin başarısıyla doğrudan ilişkili olduğu düşünülerek sistem içerisindeki modelin anatomik olarak insan kafasına olabildiğince benzetilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle modelin oluşturulması esnasında Magnetic Resonance Imaging (MRI) ve Elektromagnetic Articulography (EMA) gibi farklı cihazların kullanımıyla modele referans olan konuşmacıya ait anatomik veriler üzerine kurulmuştur [57], [58].

Sistem uygulama esnasında bireyin yaptığı telaffuzdaki sorunlu sesi tespit ederek sistem içindeki model üzerinde birey tarafından yapılması gerekeni görsel olarak ifade edebilmektedir. ARTUR sisteminde bireye, yazılım içindeki modele ait 5 farklı izleme ekranı sunulmuştur. Modele ait ön cepheden verilen ekranda kullanıcı dudakları ve yüzü açıkça görebilmektedir. Yandan görünümde ise modelde bulunan dilin hareketleri görülebilmektedir. Diğer bir ekran görünümü ise dilin ağız içerisinde damakla temas ettiği yerleri göstermektedir. Diğer iki ekranda ise sesin hareket yolları gösterilmektedir [30].

ARTUR sistemi ile yürütülen çalışmaların, bireye ait sese odaklanma, bireye verilen görsel geri bildirimler, birey ile model arasındaki ses ve telaffuz farklılıkları, çalışma sürecinde sistemi kullanan bireylerin performansları, başarıları ve telaffuz hatalarıyla ilgili verileri saklama ve bu veriler paralelinde bireyleri yönlendirme şeklinde farklı durumlar üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Kullanıcıya yönelik başarının en üst düzeye çıkarılabilmesi için egzersiz ve etkinlik türlerinin hangi şekilde verilmesi gerektiğine ilişkin veriler elde edebilmek amacıyla farklı kullanıcılarla beraber çalışmalar ARTUR sistemi ile devam ettirilmektedir [31], [59].

Virtual Language Tutor, Centre for Speech Technology (CTT) merkezinde bir proje kapsamında geliştirilmektedir. Virtual Language Tutor (VLT) programı yine bu merkezde geliştirilen telaffuz araçları üzerine temellendirilmiştir. Bu projenin amacı, 3 boyutlu (3B) ortamda oluşturulmuş ve hareketlendirilmiş insan kafası rehberliğinde dil öğrenim yazılımı geliştirmektir. Geliştirilen yazılım içerisinde birey, 3B kafa modeli ile karşılıklı olarak diyalog biçimindeki paragrafları çalışabilmektedir. Sistem, bireye farklı diyalog paragraflarıyla pratik yapma imkânı vermekte, kullanıcının telaffuzunu değerlendirmekte ve veri tabanındaki verilerle karşılaştırmaktadır.

Sistem, kullanıcıların profillerini, gelişimlerini ve hatalarını veri tabanında saklayarak bu veriler paralelinde bireyin telaffuz etkinliklerini yönlendirebilmektedir. VLT sistemi, kullanıcılara bir öğretmen gibi rehberlik yapabilmekte ve zaman sınırlaması olmadan telaffuz etkinliklerinin yürütülmesine izin vermektedir. Bu yönüyle, gerçek bir insan modelin yerini alması amaçlanan konuşan 3B model kullanıcıların telaffuz etkinlikleri yürütme sürecinde etkileşimde bulunabilecekleri bir arkadaş rolü üstlenmektedir [32]. Şekil 3'te VLT sistemi ile ilgili ekran çıktısı görülmektedir.

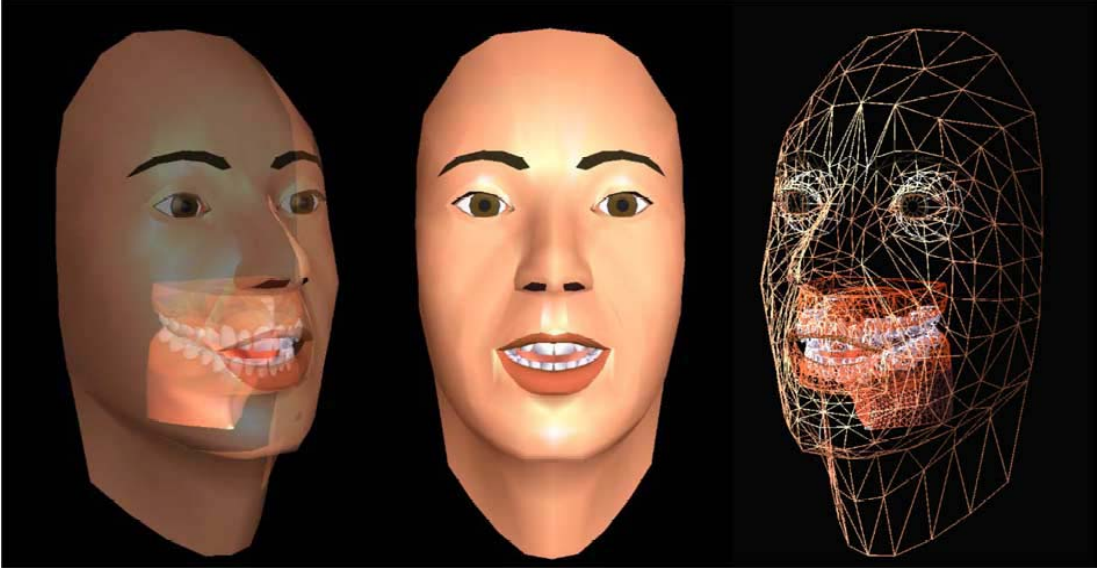

Şekil 2. Virtual language tutor

VLT sisteminin geliştirilmesi sürecinde: İngilizce öğrenen İsviçreli çocuklar, İsviçre de yaşayan göçmenler, İngilizcelerini geliştirmek isteyen yetişkin İsviçre vatandaşları, İsviçre dilinde problem yaşayan İsviçre vatandaşlarının ihtiyaçları göz önüne alınmıştır [29]. VLT sistemi, Centre for Speech Technology merkezinde Beskow [33] tarafından geliştirilen, yüzdeki dudak, çene ve kas gibi yapıların hareketlendirilebildiği 3B konuşan bir kafa modeli, Automatic Speech Recognition (ASR) denilen konuşmayı yazıya çevirebilen ses tanıma sistemi, bireylerin profil, başarı ve spesifik hatalarına ait verileri saklayan Veri tabanı bölümü ve bireyin yaptığı telaffuzu kendi veritabanı ile karşılaştırarak yapılan hatalar paralelinde kullanıcıya dönüt veren Telaffuz Analizi bölümünden oluşmaktadır [29].

BALDI, gerçek dünyadaki konuşma aktivitelerini bilgisayar ortamında gerçekleştirebilen 3B oluşturulmuş konuşan bir kafa modelidir. Baldi kafa modeli, dokusu şeffaflaştırıldığında görülebilen dil, damak ve dişlere sahiptir [60]. Baldi kafa modelinin geliştirildiği projenin amacı, sağır ya da işitme güçlüğü çeken bireyler ve otistik çocuklar için bilgisayar destekli konuşma etkinlikleri yürüterek hedef kitlede gelişim sağlamaktır. Baldi, öğrencilerin etkileşim içerisinde olduğu bir rehber rolü üstlenerek öğrencilerin dil bilgisi ve kelime bilgisi becerilerini, telaffuz becerilerini, dilsel ve fonolojik farkındalıklarını geliştirebilmeleri için hazırlanan etkinlikler içerisinde yardımcı

olmaktadır. Baldi yazılımı içerisinde, anadilini öğrenen çocukların ve ikinci dil öğrenen bireylerin yararlanabileceği farklı uygulamalar geliştirilmeye devam etmektedir. Baldi'nin dil öğreniminde etkinliğini belirlemek amacıyla yapılan değerlendirmeler olumlu sonuçlanmıştır [61]. Baldi 3B konuşan kafa modeli, gerçek bir konuşmacı gibi bilgisayar ortamında konuşmanın görünebilir olmasını sağlamaktadır [61]. Baldi 3B konuşan kafa modeli, program içerisinde yürütülen konuşma etkinlikleri esnasında ön, yan ve arka şeklindeki farklı görüş açılarıyla izlenebilmektedir [62]. Baldi'nin görselleştirildiği konuşma işitsel veya görsel olarak birbirinden bağımsız kontrol edilebilmektedir. Baldi sistemi, normal konuşma esnasında görselleştirilemeyen ağız içi yapıları görünür kılmaktadır. Bu yönüyle Baldi sistemi, konuşma aktivitelerinde duyuşsal eksikliği bulunan, konuşma güçlüğü çeken ve zorlanan bireylerin bu problemlerini giderebilme konusunda büyük bir potansiyele sahiptir. Şekil 4'te Baldi konuşan kafa modeli ve ağız içi yapısı görülmektedir.

Şekil 3. Baldi kafa modeli

Baldi, otistik çocuklara konuşma öğretiminde, kelime anlamlarının kazandırılmasında ve dilbilgisi öğretiminde başarılı olmuştur [63], [64]. Baldi'nin ikinci dil öğreniminde çocukların telaffuz becerilerinin artırılmasında da etkili olduğu belirlenmiştir [65]. Şekil 5'te, Baldi'nin konuşma esnasındaki jest ve mimiklerin sergilenebilmesi için bedenle bütünleştirilmiş biçimi görülmektedir.

Şekil 4. Bedenle uyumlandırılmış Baldi modeli

Baldi 3B konuşan kafa modeli üzerinde, İngilizcenin ardından sistem içine yeni bir dille uyumunu sağlamak ve kullanım alanını genişletmek amacıyla çalışmalar sürdürülmüştür. Sistem, bir istemci (server) üzerinden gerekli bilgileri alarak kendini yeni dile uyumlandırılmıştır. Baldi bu şekilde Brezilya, Portekiz, İspanyol, İtalyan, Fransızca, Almanca, , İsviçre ve Danimarka dillerine de uyumlandırılmıştır. Ayrıca yürütülen çalışmalar sonucunda Baldi 3B konuşan kafa modeline konuşma esnasındaki tüm jest ve mimiklerin sergilenebilmesine olanak veren bir beden eklenmiştir [66].

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

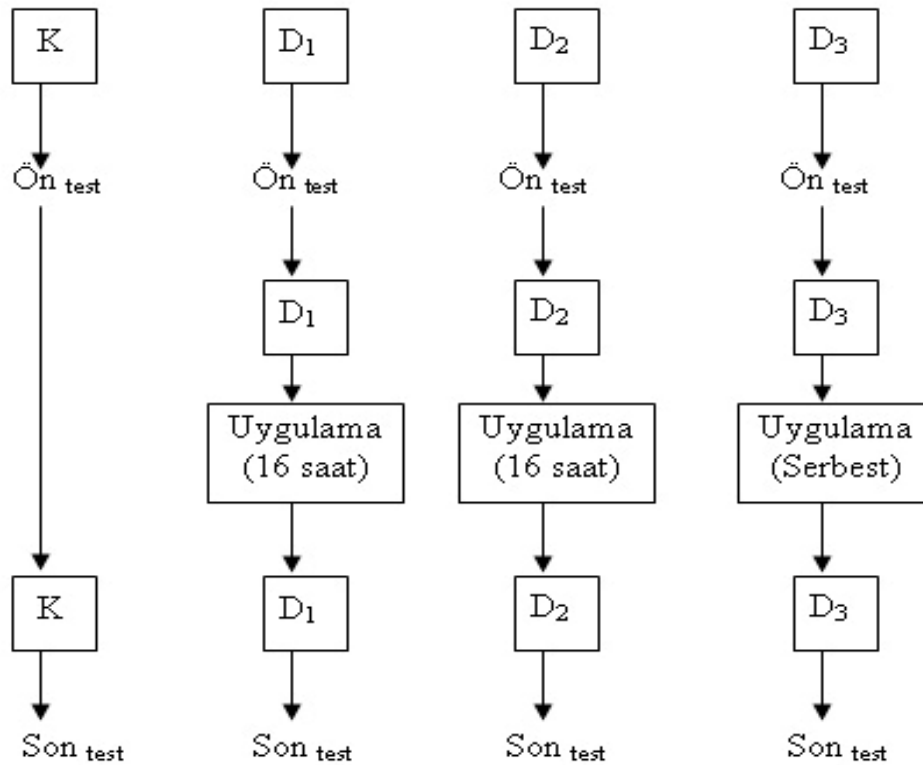
2.1. Yöntem

Telaffuz öğretimi ile ilgili olarak uluslararası literatür incelendiğinde bilgisayar destekli uygulamaların ve projelerin son yıllarda yaygınlaştığı görülmektedir. Yürütülen bu uygulama ve projelerde kullanılan bilgisayar destekli öğretim materyallerinin geliştirilmesi aşamasında öncelikli olarak problemleri bireylerin ihtiyaçlarının belirlenmesi, geliştirilen sistemlerin niteliği, başarısı ve sürekliliği açısından son derece önemlidir. Geliştirilmekte olan bu sistemler farklı disiplin alanlarının bir arada çalışmasını ve araştırma geliştirme çalışmalarının büyük bir titizlikle yürütülmesini gerektirmektedir. Bu nedenle geliştirilen BDİT öğretim materyallerinin yabancı dil öğretim ortamlarında kullanılmadan önce etkililiklerinin belirlenmesi çok önemlidir.

Yürütülen bu çalışmada, ilk olarak Türkiye’de İngilizce dersleri içerisinde yürütülen telaffuz etkinliklerinin İngilizce öğrenimi üzerine olan etkilerinin belirlenmesi, İngilizce telaffuz etkinliklerinde öğretmen ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunları tespit etmek, yabancı dil İngilizce öğretmenleri ve akademisyenlerin görüş ve önerilerini almak amacıyla anket ve mülakat soruları geliştirilerek yabancı dil öğretmenleri, akademisyenler ve İngilizce öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Yapılan durum analizi ve literatür araştırmaları sonucunda, yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin ve bireylerin telaffuz etkinliklerinde kullanabilecekleri BDİT materyali geliştirilmiştir. Geliştirilen BDİT öğretim materyali bu alanda yabancı dil uzmanları ve İngilizce öğretmen adaylarının kullanımına sunulmuş ve görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda geliştirilen BDİT öğretim materyalinde son düzeltmeler yapılmış ve eksiklikleri giderilerek yeniden düzenlenmiştir.

Autodesk Maya 8.0 3B animasyon tasarım programı, Flash 8.0 yazılımı Macromedia MX web tasarım programları yardımıyla geliştirilen BDİT öğretim materyalinin etkililiğinin belirlenmesi amacıyla yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Yürütülen çalışmanın örneklemini oluşturmak için KTÜ Yabancı Diller Yüksek Okulunda Lisans İngilizce hazırlık okuyan öğrencilere bilgi formu (Ek 3) dağıtılarak, gönüllü katılmak isteyenlerin formu doldurmaları istenmiştir. Öğrencilere dağıtılan bilgi formuyla çalışma sürecinde öğrencilerle iletişim kurabilmek ve öğrenciler hakkında bilgi sahibi olmak amacı

güdülmüştür. Yabancı Diller Yüksek Okulunda Lisans İngilizce hazırlık okuyan öğrencilerden 1 kontrol ve 3 deney grubu oluşturulmuştur. Yürütülen çalışmada öğrenciler rastgele atama yoluyla kontrol ve deney gruplarına yerleştirilememiş, bunun yerine seviyeleri birbirleriyle eşit oldukları düşünülen öğrenci grupları rastgele atama yoluyla kontrol ve deney grupları olarak belirlenmiştir. Yürütülen çalışma öncesinde, geliştirilen gözlem formu (Ek 2) kontrol ve deney gruplarındaki her öğrenciye ayrı ayrı ön test amacıyla uygulanmıştır. Kontrol ve deney gruplarının çalışma öncesindeki durumlarını tespit etmek amacıyla uygulanan ön testler bir hafta sürmüştür. Kontrol ve deney gruplarına yapılan ön testlerin sonucunda ise, ikinci deney grubunun telaffuz beceri düzeyi daha düşük çıkmıştır. Bu nedenle yürütülen araştırmaya kontrol ve deney gruplarının tümüyle eşit seviyede başlanamamıştır. Ön testler sonucunda birinci deney grubunun (Bilg.Dest.) ortalaması 32,50, ikinci deney grubunun (Geleneksel) ortalaması, 20,05, üçüncü deney grubunun (Bireysel) ortalaması 28,03 ve kontrol grubu olarak belirlenen grubun ortalaması ise 29,60 olarak bulunmuştur. Şekil 5'te kontrol ve deney gruplarıyla BDİT materyalinin etkililiğini tespit etmek amacıyla yürütülen çalışmanın aşamaları görülebilir.

Şekil 5. Kontrol ve deney grupları ile yapılan araştırma dizaynı

Çalışma sürecinde aktif olarak belirlenen deney gruplarından ikisiyle birlikte haftada 4 saatten oluşan toplam 16’şar saatlik İngilizce telaffuz etkinlikleri yürütülmüştür. Aktif olarak telaffuz etkinlikleri yürütülen 2 deney grubundan birincisiyle, geliştirilen BDİT öğretim materyali kullanılarak sınıf ortamında telaffuz etkinlikleri yürütülmüştür. Uygulama öğretmeni birinci deney grubuyla yürütülen telaffuz etkinliklerinde materyal içindeki görsel ve işitsel modellemelerin bulunduğu “Ses Telaffuzu” bölümünü İngilizce ses sistemindeki seslerin öğretilmesi aşamasında yoğun olarak kullanmıştır. Öğrenilen seslere ilişkin bu görsel ve işitsel modellemelerle, materyal içinde oluşturulmuş seslere ilişkin farklı kelime örnekleri bilgisayar ve projeksiyon yardımıyla sınıf ortamına taşınarak telaffuz etkinlikleri yürütülmüştür.

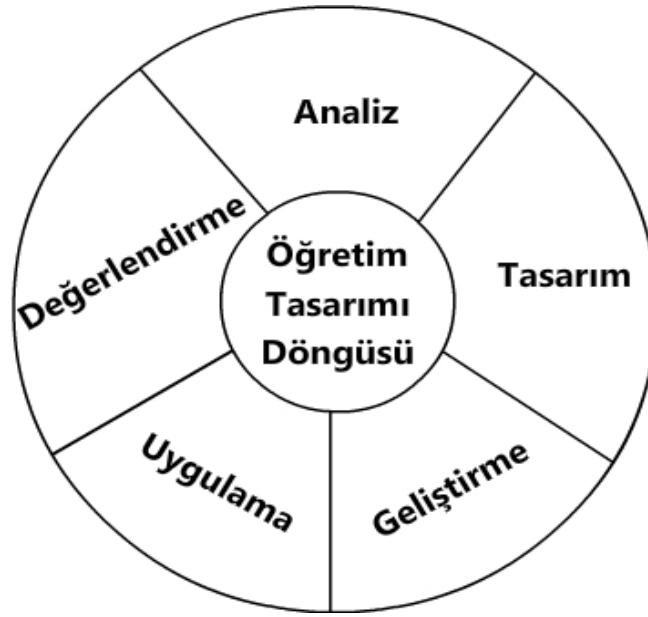
Aktif olarak İngilizce telaffuz öğretimi yapılan ikinci deney grubuyla uygulama öğretmeni sınıf ortamında geleneksel yaklaşıma dayalı telaffuz etkinlikleri yürütmüştür. Bu aşamada uygulama öğretmeni İngilizcedeki seslerin telaffuzlarının öğretilmesinde model olarak kendisini kullanmıştır. Seslere ilişkin yürütülen telaffuz etkinlikleri sürecinde uygulama öğretmeni öğrenilen sesin nasıl oluşturulması gerektiğini öncelikle sözel olarak ifade edip model olarak kendini kullanmıştır. Bu süreç öğrencilerin uygulama öğretmenini taklit etmesiyle tamamlanmıştır. Seslere ilişkin kelime örnekleri ise projeksiyon tarafından tahtaya yansıtılmış, önce uygulama öğretmeni ardından öğrencilerin bu kelime örneklerini topluca telaffuz etmeleri ile devam etmiştir.

Belirlenen son deney grubu öğrencilerine ise geliştirilen BDİT öğretim materyali tanıtılarak, kullanımı ile ilgili küçük bir kurs verilmiştir. 3. deney grubu öğrencilerine, BDİT öğretim materyalinin birer kopyası dağıtılmış ve bir ay süreyle bireysel olarak informal ortamlarda çalışmalarını istenmiştir. Bu süreçte, son testlere kadar 3. deney grubuyla hiçbir bağlantı kurulmamış ve görüşülmemiştir.

Materyalin etkililiğinin belirlendiği uygulama sürecinde, deney grupları ile farklı çalışmalar yürütülürken kontrol grubuyla herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Kontrol grubu bu süreçte Yabancı Diller Yüksek Okulunda Lisans İngilizce hazırlık derslerine devam etmişlerdir. Birinci ve ikinci deney gruplarıyla bir ay boyunca yürütülen telaffuz etkinlikleri sonunda, kontrol ve deney gruplarına, geliştirilen gözlem formu son test amacıyla tekrar uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına yapılan ön test ve son testler KTÜ Batı Dilleri bölümünde bu alanda uzman olan akademisyen tarafından değerlendirilmiştir.

2.2. BDİT Öğretim Materyalinin Tasarım Süreci

Öğretme ve öğrenme ile ilgili bilimsel verileri öğretim uygulamalarında hayata geçirmeye öğretim tasarımı denir [67]. Öğretim tasarımı ile ilgili birçok tasarım modelleri geliştirilmiş ve bunlara ilişkin temel ilkelerden bahsedilmiştir [68]. Öğretim tasarımı sürecinde genellikle analiz, tasarım, geliştirme, uygulama ve değerlendirme aşamaları dikkate alınmaktadır [69]. Şekil 6'da öğretim tasarımı döngüsü görülmektedir.

Şekil 6. Öğretim tasarımı döngüsü

BDİT öğretim Materyalinin hazırlanması ve uygulama sürecinde yukarıdaki tasarım aşamaları dikkate alınmış ve çalışmalar yürütülmüştür.

Analiz aşaması; İngilizce telaffuzunda yaşanan problemler tanımlanmış, problemin nedenleri araştırılmış ve çözüm yollarına karar verilmiştir. Bu aşamada alan uzmanları ve yabancı dil İngilizce öğretmenleriyle anket ve mülakat çalışmaları yürütülerek ihtiyaç analizi ve öğrenci analizi yapılmış elde edilen veriler, geliştirilen BDİT öğretim materyalinin temelini oluşturmuştur. Bu aşamada materyalle birlikte gerçekleştirilecek telaffuz öğretiminin amaçları ve hedefleri belirlenmiştir.

Tasarım aşaması; Bu aşamada, analiz aşamasında yabancı dil İngilizce öğretmenleri ve uzmanlarıyla yürütülen anket ve mülakatlardan elde edilen veriler kullanılarak BDİT öğretim materyalinin geliştirilmesi için stratejiler belirlenmiştir. Analiz sürecinde

belirlenen öğretimin amaçlarına ulaşabilmek için plan yapılarak geliştirilen BDİT öğretim materyalinin oluşturulma süreci yapılandırılmıştır.

Geliştirme aşaması; Tasarım aşamasında analiz verilerine dayandırılarak geliştirilen stratejiler ve yapılan plan doğrultusunda BDİT öğretim materyali içinde yer alacak içerik, animasyon, ses, oyun, kullanıcı ara yüzü ve kullanıcı denetimleri vb. öğeler bir araya getirilerek BDİT öğretim materyali geliştirilmiştir.

Uygulama aşaması; Bu aşamada geliştirilen BDİT öğretim materyalinin İngilizce ile ilgili farklı öğrenim geçmişlerine ve deneyimlerine sahip öğrenciler tarafından kullanılması sağlanmıştır. Geliştirilen BDİT öğretim materyalinin ayrıca yabancı dil İngilizce öğretmenleri ve alan uzmanları tarafından kullanılması sağlanmıştır.

Değerlendirme aşaması; Gerçekleştirilen uygulama sonunda, BDİT öğretim materyalinin kullanılabilirliği, analiz aşamasında belirlenen problemlerin giderilmesinde yeterli olup olmayacağı, tasarım aşamasında belirlenen amaçların gerçekleştirilmesinde etkililiği üzerine elde edilen veriler ve görüşler tartışılmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

2.3. BDİT Öğretim Materyalinin Geliştirilmesi

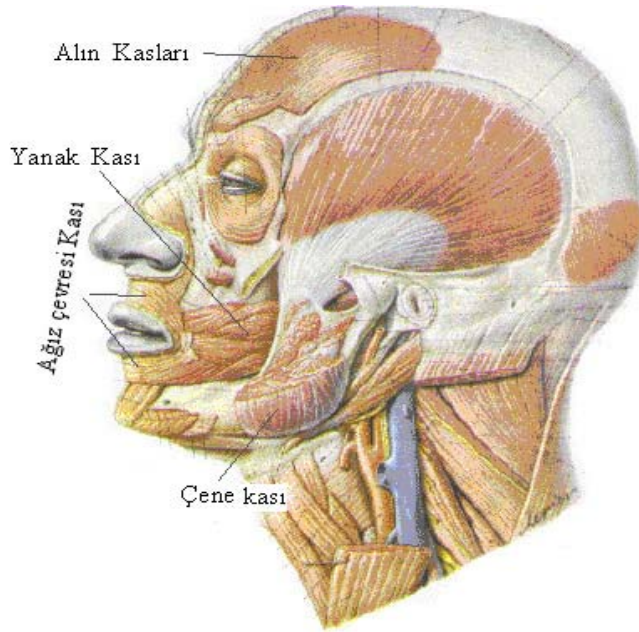
Yürütülen çalışmada, BDİT öğretim materyalinin geliştirilmesinde Autodesk Maya 3B modelleme ve animasyon programı, Macromedia Flash 8.0 ve Dreamweaver 8.0 animasyon ve web tasarım programları, Adobe Photoshop gibi farklı türde bilgisayar yazılımlarının bir arada kullanılmasını gerektirmiştir. Geliştirilen BDİT öğretim materyali içerisinde öncelikle Autodesk Maya 8.0 programı kullanılarak İngilizcede bulunan seslerin modelleneceği “ALPI” 3B kafa modeli geliştirilmiş ve modellemeler yapılmıştır. Daha sonra Flash 8.0 programı kullanılarak farklı türde telaffuz etkinlikleri geliştirilerek BDİT öğretim materyali içersine eklenmiştir. Daha sonra yapılan modellemeler ve geliştirilen etkinlikler için Macromedia Flash 8.0 ve Dreamweaver 8.0 programları kullanılarak ortak ara yüzler tasarlanmış ve öğrencilerin rahatça kullanabilecekleri yapı oluşturulmuştur.

2.3.1. “ALPI” 3B Kafa Modelinin ve Artikülasyon Organlarının Modellenmesi

İngilizce telaffuz problemlerine çözüm sunabilmek amacıyla geliştirilen BDİT öğretim materyali yapı itibariyle farklı bölümlerden ve etkinliklerden oluşmaktadır. “ALPI” kafa modeli geliştirilen BDİT öğretim materyali içerisinde İngilizcedeki seslerin oluşturulması

süreciyle ilgili görülemeyen, ses ve konuşma eyleminde aktif rol oynayan dil, diş, çene ve dudakların bir arada çalışmasını görselleştirerek somut bilgiler sunma amacıyla, Autodesk Maya programında geliştirilmiştir. “ALPI” 3B kafa modelinin geliştirilen BDİT öğretim materyali içerisinde etkili bir şekilde çalışabilmesi ve verimli olabilmesi yapılan modellemenin önemini artırmaktadır. “ALPI” 3B kafa modeli 2 boyutlu resimlerden yararlanılarak üçüncü boyutu oluşturma süreciyle geliştirilmiştir. Geliştirilen materyalin özgünlüğünün, gerçekliğinin ve etkililiğinin “ALPI” 3B kafa modeline bağlı olması yapılan modellemelerin önemini daha da artırmıştır.

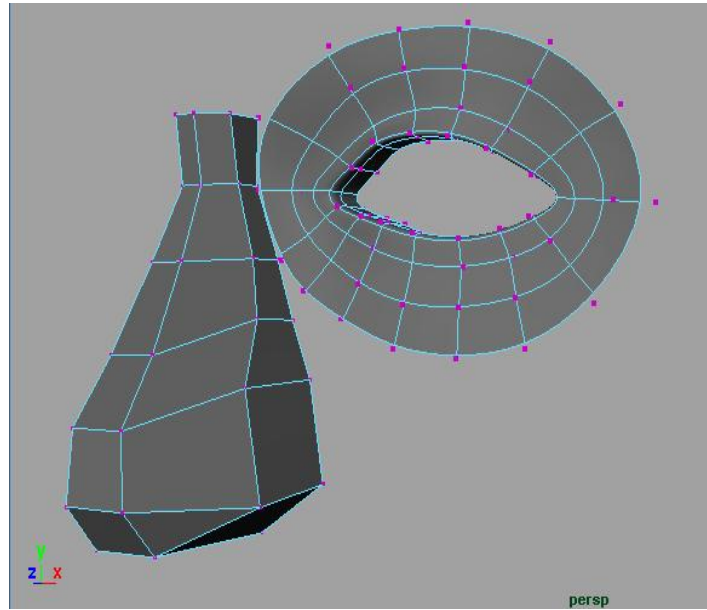
Seslerin oluşturulmasıyla ilgili sürecin görselleştirilmesinde kullanılan “ALPI” 3B kafa modeli, sınıf ortamında gerçekleştirilen telaffuz etkinliklerinde kaynak olan öğretmen modelinden yola çıkarak geliştirilmiştir. “ALPI” 3B kafa modelinde öncelikle kafanın dış bölümü modellenmiştir. Daha sonrada modellenen 3B kafaya anatomik olarak uygun ağız içi bölüm (damak, dişler, çene, dil) modellenerek eklenmiş ve ardından 3B kafa modelinin kas yapısı oluşturulmuştur. Şekil 7’de insan yüzündeki kaslar görülmektedir.

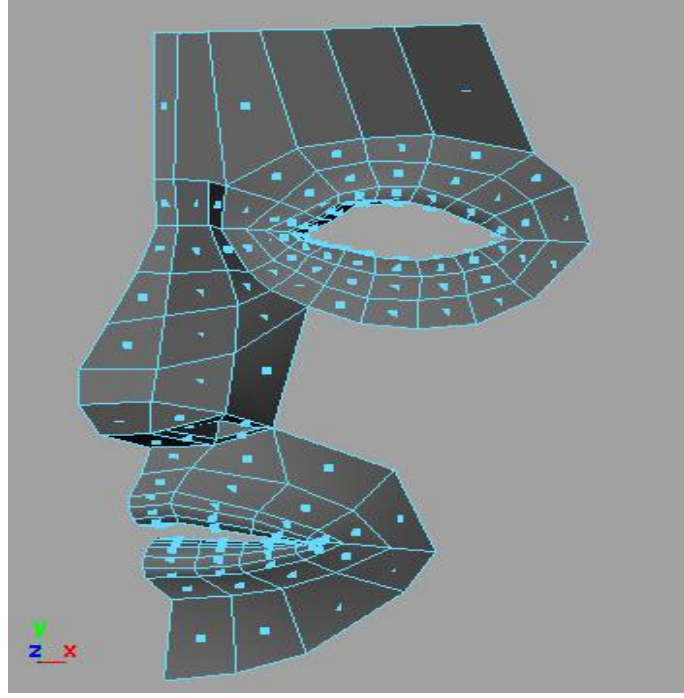
Şekil 7. İnsan yüzündeki kaslar

Şekil 7’de, insan yüzünde bulunan ağız çevresi, göz çevresi, yanaklar ve çenedeki kasların yapısı ve şekli görülebilmektedir. İnsan, yüzde bulunan bu kaslar sayesinde konuşabilmekte, gülebilmekte, dudaklarına istediği şekli verebilmekte ve jest ve

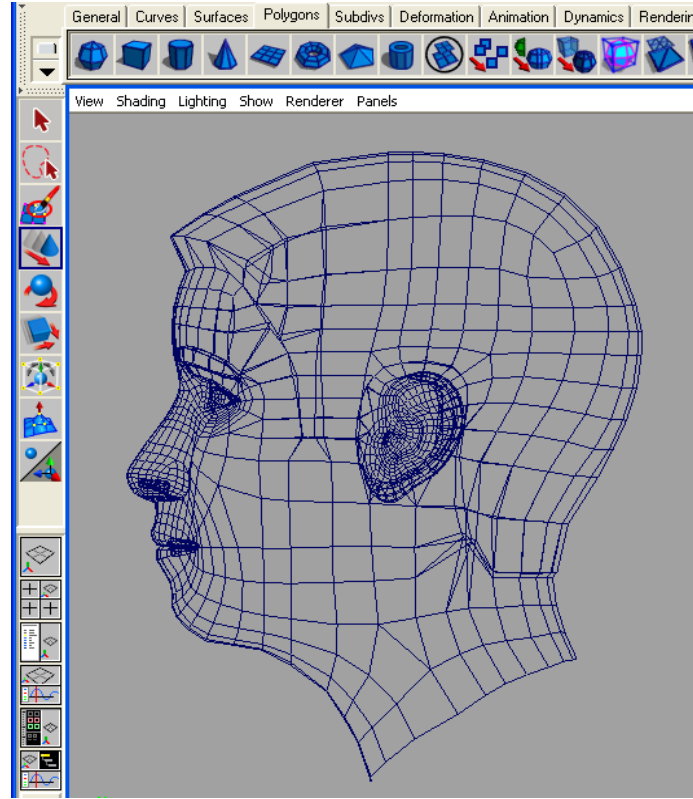
mimiklerini kullanabilmektedir. Autodesk Maya nesnelerin ve canlıların 3B ortamda modellenmesine imkân vermektedir. Fakat modellenen nesnelerin ve canlıların hareketlendirilmesi aşamasında gerçek dünyadaki kuralların ve fizik kanunlarının birebir geliştirilen modele kazandırılması gerekmektedir. Bu nedenle BDİT öğretim materyali içerisinde, İngilizcedeki seslerin üretilmesi sürecinin modellenmesi ve görselleştirilmesi ile öğrencilere somut bilgiler sunan “ALPI” kafa modelindeki kas yapısı gerçekteki insan yüzündeki kas yapısına olabildiğince benzetilmiştir. Geliştirilen 3B kafa modelindeki bu unsur göz ardı edilseydi, seslerin oluşturulmasında görevli olan dudaklar ve çene üzerinde istenilen biçimde değişimler gerçekleştirilemeyecek ve istenmeyen sonuçlar ortaya çıkacaktı. “ALPI” 3B kafa modelinin geliştirilmesi sürecindeki ekran çıktılarına Şekil 8 ve Şekil 9’da “ALPI” 3B kafa modelinin göz ve ağız çevresindeki yuvarlak kasları görebilir. Şekil 10 ve Şekil 11’de ise tamamlanan “ALPI” 3B kafa modelindeki kas yapısı yandan ve önden görebilir. Şekil 8’den başlayarak Şekil 13’e kadar “ALPI” 3B kafa modelinin oluşturulması süreciyle ilgili ekran çıktıları görülmektedir.

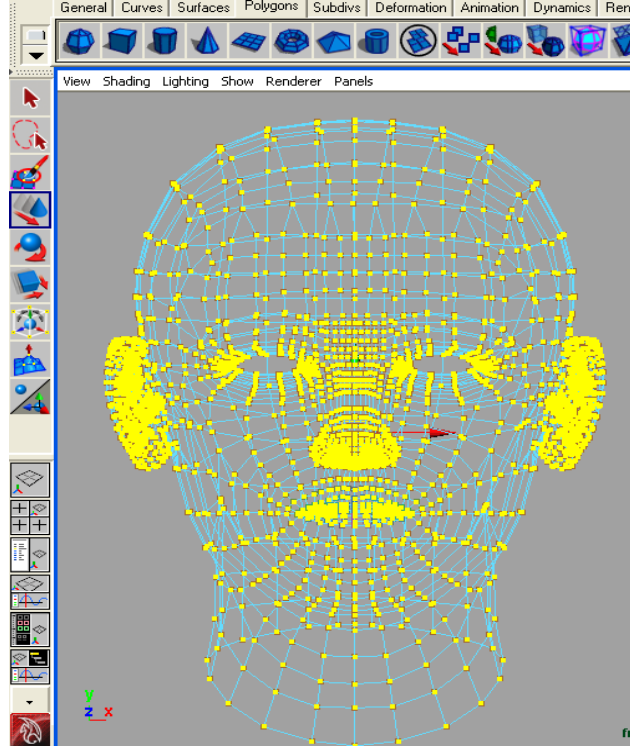
Şekil 8. “ALPI” 3B kafa modeli göz çevresi ve burun

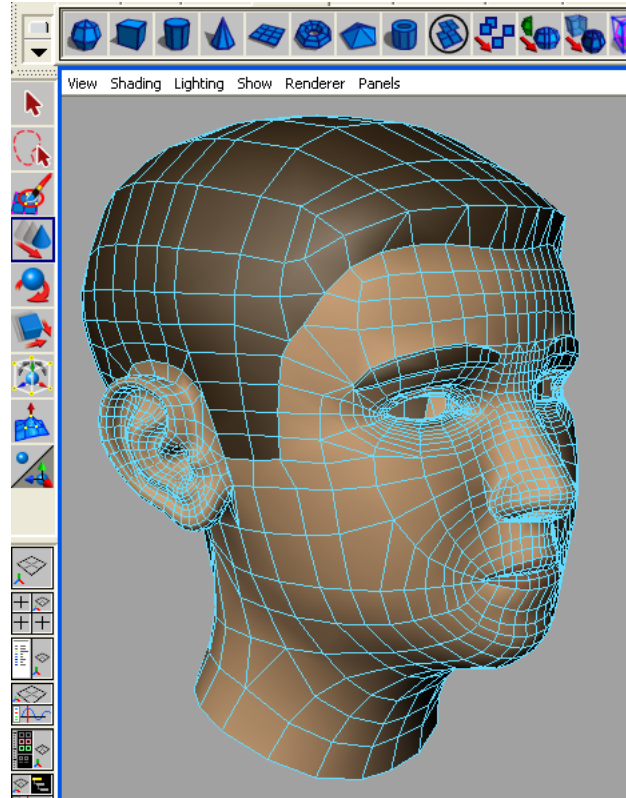
Şekil 9. “ALPI” 3B kafa modeli göz, burun ve dudaklar

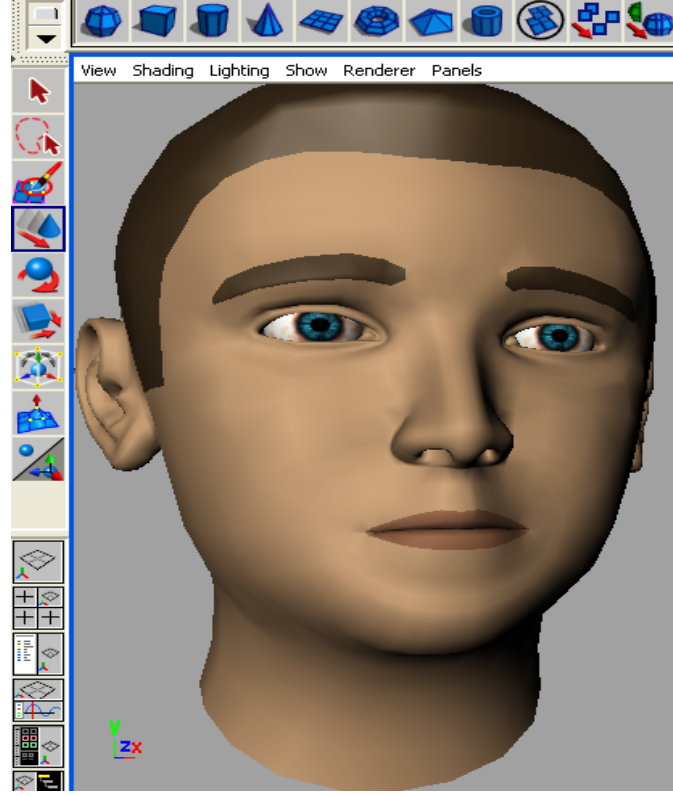
Şekil 10. “ALPI” 3B kafa modeli yüz kasları (yandan görünüm)

Şekil 11. “ALPI” 3B kafa modeli yüz kasları (önden görünüm)

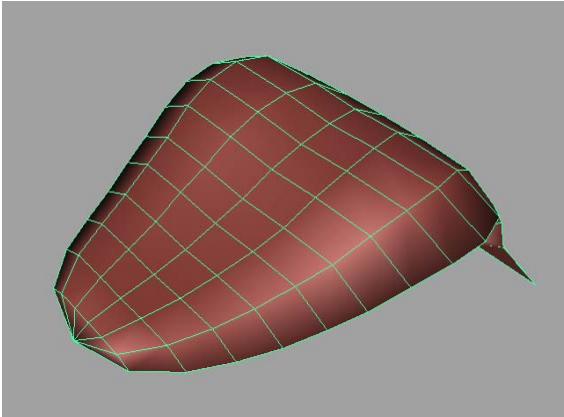

Şekil 12. “ALPI” 3B kafa modeli perspektif açıdan görünüm

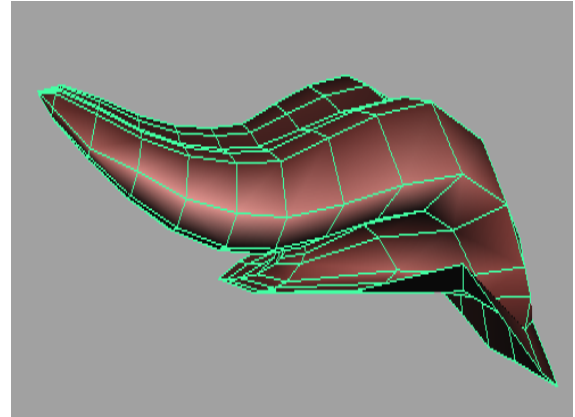

Şekil 13. “ALPI” 3B kafa modeli

Geliştirilen “ALPI” 3B kafa modelinin ağız içi bölümü için modellenmiş dil, dişler, üst ve alt damakla ilgili farklı ekran çıktıları Şekil 14’te ve Şekil 15’te ise dilin farklı ekran çıktıları görülebilir. “ALPI” 3B kafa modeli ve ağız içinde bulunan dil, dişler, üst ve alt damağın modellenmesinde literatürde bulunan farklı modelleme ve animasyon kitaplarından yararlanılmıştır.

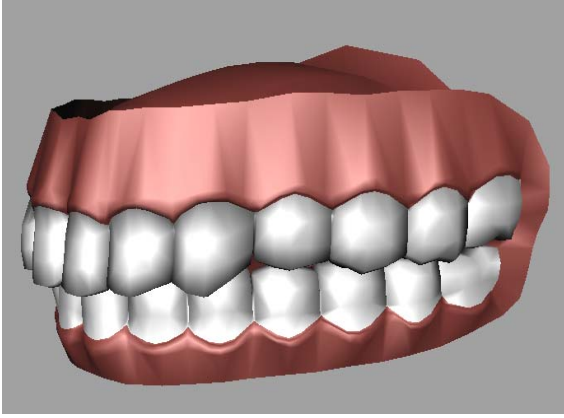

Şekil 14. Dilin perspektif açıdan görünümü

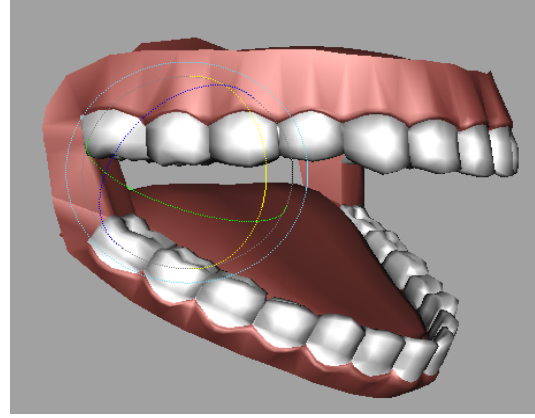

Şekil 15. Dilin yan açıdan görünümü

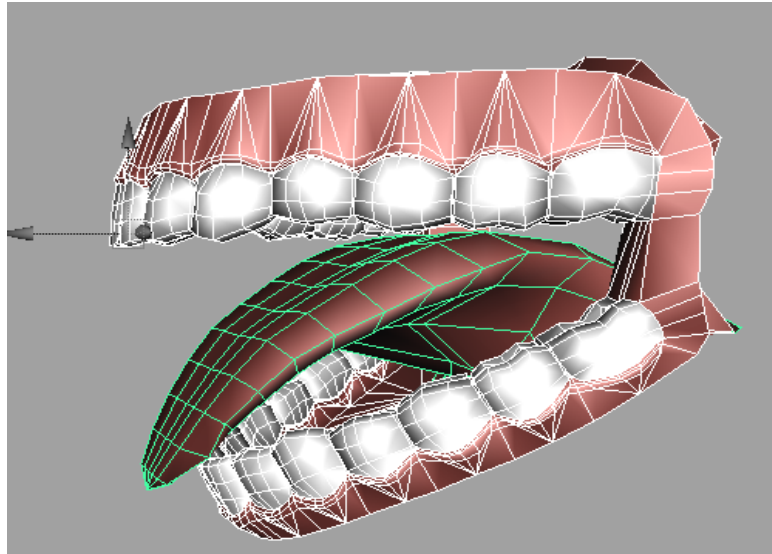
“ALPI” 3B kafa modelinde, ağız içerisinde bulunan dil, dişler, alt ve üst damak ayrı ayrı modellenmiş ve daha sonra birbiriyle bütünleştirilmiştir. Şekil 16, Şekil 17 ve Şekil 18’de modellenen ağız içi bölümün son hali görülmektedir.

Şekil 16. Dişler, alt ve üst damak

Şekil 17. Dil, dişler, alt ve üst damak

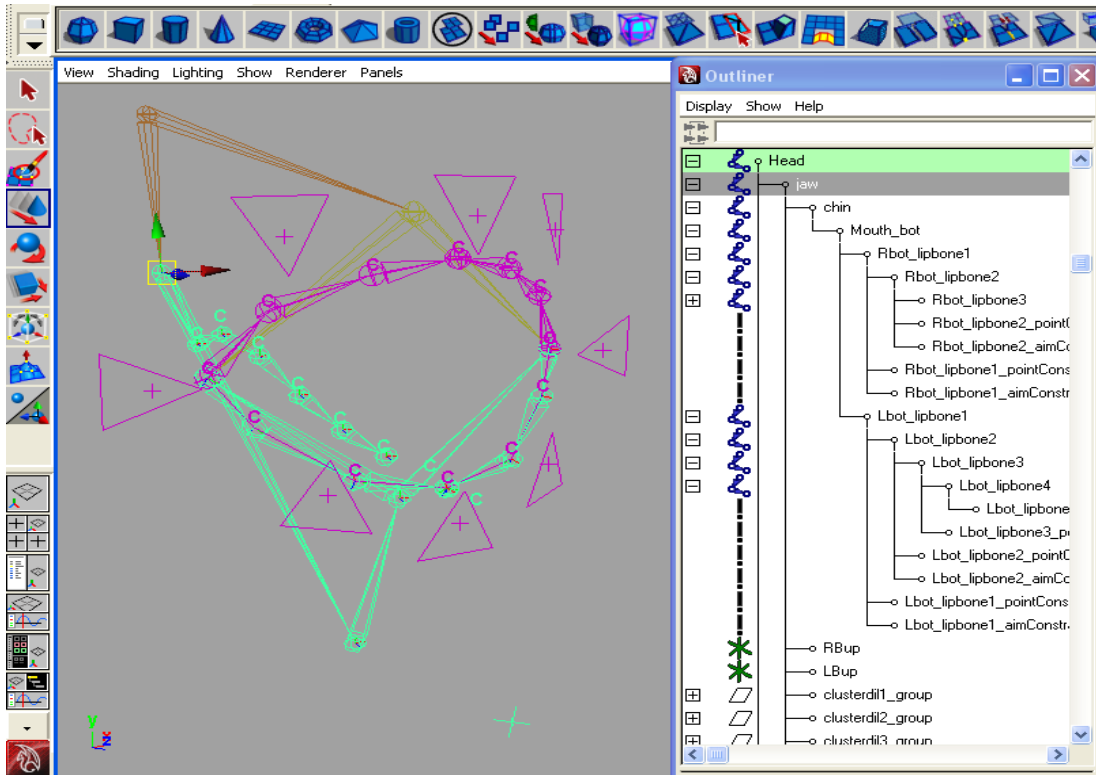
Şekil 18. Perspektif açıdan görünüm (ağız içi)

2.3.2. “ALPI” 3B Kafa Modeline Uygun Kemik Yapısının Geliştirilerek Kafa Modeliyle Bütünleştirilmesi

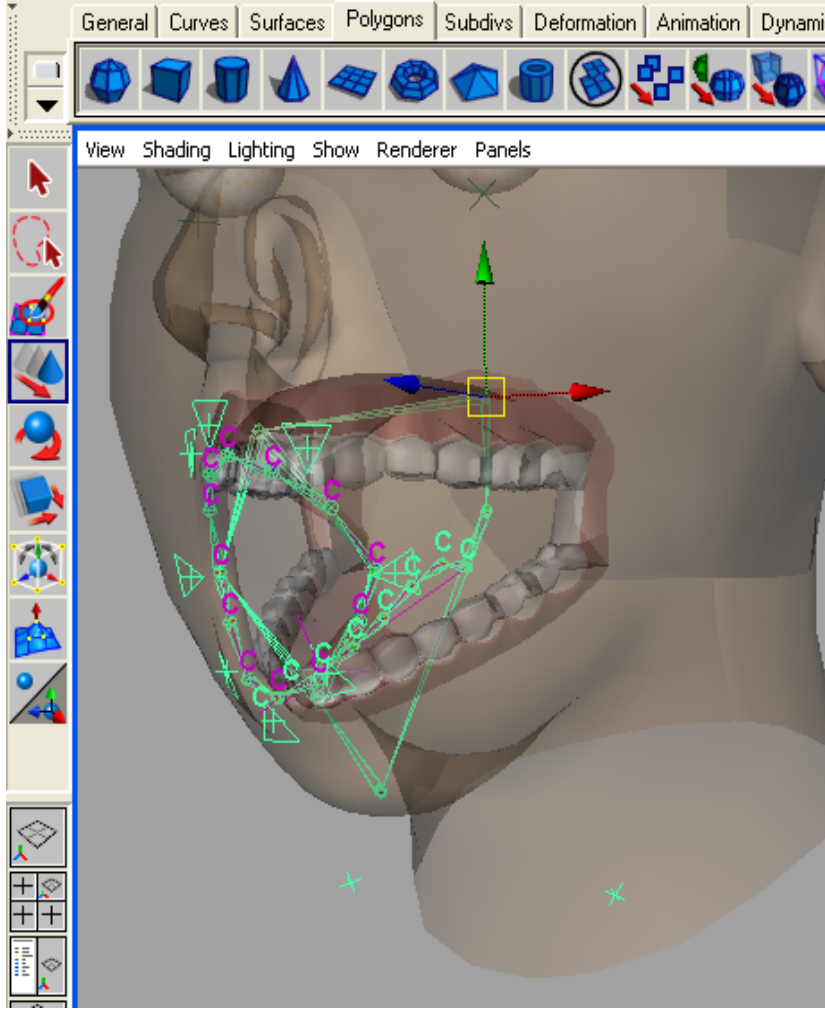
Modellenen “ALPI” 3B kafanın en önemli aşaması, modele uygun kemik ve eklem yapısının oluşturulması aşamasıdır. İnsan sahip olduğu kemikler ve eklemler yardımıyla vücudunu ve uzuvlarını hareket ettirebilmektedir. Çalışma içerisinde geliştirilen “ALPI”

3B kafa modeline uygun kemik ve eklem yapısının geliştirilmesi ve animasyonların geliştirilmesi birbirini takip eden aşamalarla devam etmiştir. “ALPI” 3B kafa modeli için oluşturulan kemik ve eklem yapısında, özellikle dudaklar ve dil için çok sayıda eklemler oluşturulmuştur. Böylece dudaklara ve dile, seslerin modellenmesi sırasında istenilen şekiller kazandırılabilmiştir. Aksi durumda ise dudaklarda ve dilde istenilen değişimler oluşturulamayacaktır. Kafa modeli ve ağız içi bölümde yer alan kısımlar için kemik ve eklemler oluşturulduktan sonra hiyerarşik bir düzende birbirleriyle ilişkilendirilmiştir. Böylece 3B kafa modeli, dil, çene, dişler ve damak dokularıyla bütünleştirilmiştir. Bu aşamada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, her bir eklem bölgesinin ilgili doku üzerinde hangi bölgeleri etkileyeceğinin belirlenmesidir. Hatalı ilişkilendirmeler dokularda oluşturulan değişimlerin kalitesini ve biçimini olumsuz şekilde etkileyecektir. Bunun yanı sıra, kemik ve eklemlerin ilişkilendirilmesi sırasında oluşturulan hiyerarşik düzendeki bir hata geliştirilen 3B kafa modelinin istenmeyen hareketler sergilemesine neden olacaktır.

Şekil 19’da 3B kafa modeli, dil, çene, dişler ve damak dokuları için oluşturulan kemik yapısı görülebilir. Şekil 20’de ise kemik ve eklem yapısının 3B kafa modeli, dil, çene, dişler ve damak dokularıyla ilişkilendirilmiş biçimi görülmektedir.

Şekil 19. “ALPI” 3B kafa modeli ve ağız içi kemik yapısı

Şekil 20. “ALPI” 3B kafa modeli, dokular ve kemik yapısı

Geliştirilen BDİT öğretim materyali içerisinde öğrencilerin, seslerin oluşturulması sürecinde gerçek dünyada göremedikleri ve somutlaştıramadıkları dil, dişler, damak ve dudakların senkronizasyonu ile ilgili öğeler, oluşturulan 3B kafa modeli üzerinde görselleştirilerek öğrencilerin bu süreçle ilgili somut bilgiler elde edebilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla “ALPI” 3B kafa modelinin dış yüzey dokusunun yarısı şeffaflaştırılarak ağız içi bölümünün dışarıdan görülebilmesi sağlanmıştır. Seslerin üretilmesiyle ilgili sürece ait animasyonların BDİT öğretim telaffuz materyali içerisinde kullanılmasında, modele ait oluşturulan bu görüntü biçimi de verilmiştir. Şekil 21’de kesiti şeffaflaştırılmış “ALPI” 3B kafa modeli görülmektedir.

Şekil 21. Kesiti şeffaflaştırılmış “ALPI” 3B kafa modeli

2.3.3. “ALPI” 3B Kafa Modeli ile Seslerin Modellenmesi

Geliştirilen BDİT materyali içerisinde oluşturulan “ALPI” 3B kafa modeli kullanılarak İngilizcede bulunan 43 adet ses görsel ve işitsel olarak 3B ortamda modellenmiştir. Seslerin modellenmesi ile ilgili olarak her bir sesin üretilmesi sürecinde; dil, dişler, dudaklar, çene gibi ağız içi yapıların doğru şekilde konumlandırılması için bazı yazılı [70] ve dijital kaynakların yanı sıra yabancı dil alanında telaffuz konusundaki uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Seslerle ilgili görsel modellemeler, Autodesk Maya programı içerisinde animasyon teknikleriyle modellenmiştir. Seslerle ilgili modellerin doğruluklarını belirlemek amacıyla yabancı dil alan uzmanlarıyla mülakatlar yapılarak görüş ve önerileri alınmıştır. Şekil 22’te “ALPI” 3B kafa modeli kullanılarak modellenen sesler görülmektedir.

Ünlüler	İkili Sesler	Ünsüzler					
i:	bead	eɪ	cake	p	pin	s	sue
ɪ	hit	ɔɪ	toy	b	bin	z	zoo
u	book	aɪ	high	t	to	ʃ	she
u:	food	ɪə	beer	d	do	ʒ	measure
e	left	eə	where	k	cot	h	hello
ə	about	əu	go	g	got	m	more
ɜ:	shirt	au	house	tʃ	church	n	no
ɔ:	call			dʒ	judge	ŋ	sing
æ	hat			f	fan	l	live
ʌ	run			v	van	r	red
ɑ:	far			θ	think	j	yes
ɒ	dog			ð	the	w	wood

Şekil 22. Sesler ve ilgili kelimeler

2.3.4. BDİT Öğretim Materyalinin Bölümleri

2.3.4.1. BDİT Öğretim Materyalinin Ana Menüsü

BDİT öğretim materyali, öğretim tasarımı aşamaları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Telaffuz materyalinin geliştirilmesi aşamalarının her birinde tasarım ilkeleri göz önünde tutulmuştur. BDİT materyalinde 6 bölüm bulunmaktadır. Bunlar;

1. Ses Telaffuzu (Şekil 24)
2. Dinleme ve Yazma (Şekil 25)
3. Dinleme ve Bulma (Şekil 26)
4. Dinleme ve Sınav (Şekil 27)
5. Hafıza Oyunu (Şekil 28)
6. İngilizce ve Türkçe Sözlük (Şekil 29)

Şekil 23'te BDİT öğretim materyalinin ana menüsü görülmektedir.

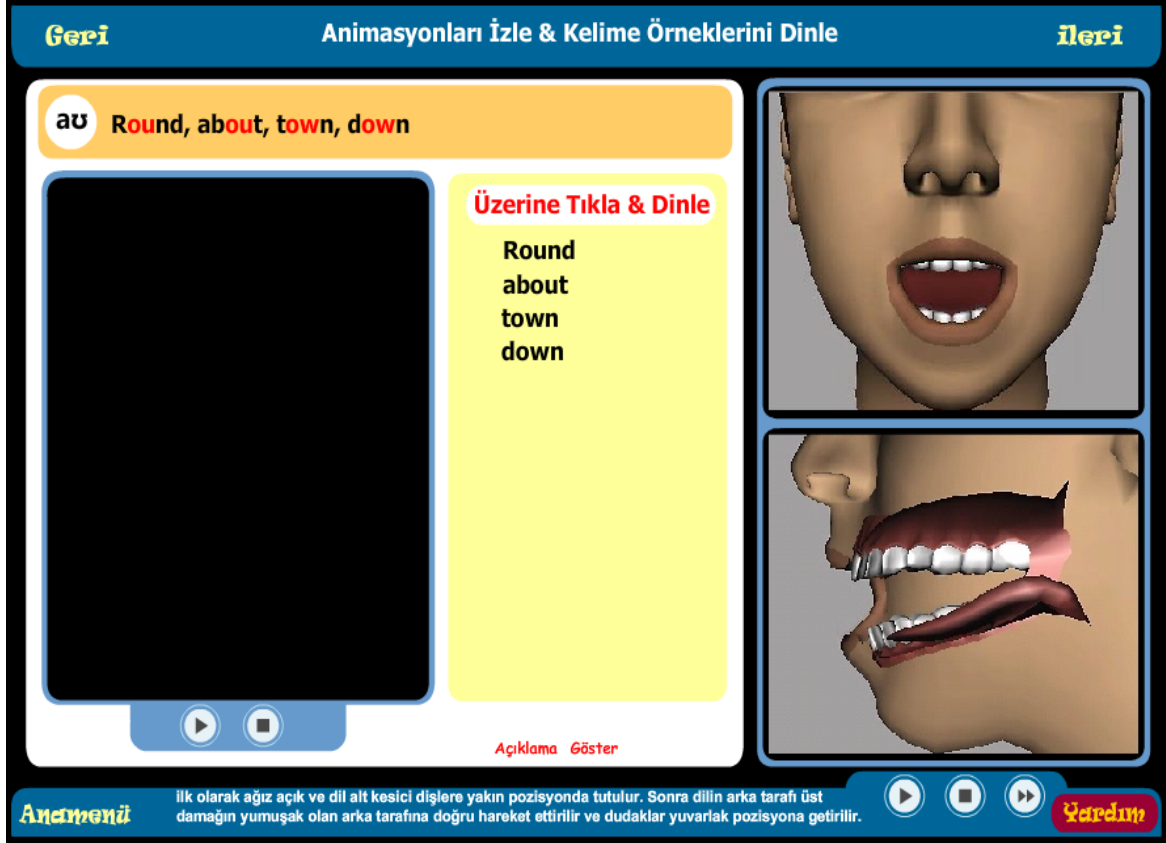

Şekil 23. BDİT öğretim materyalinin ana menüsü

2.3.4.2. BDİT Öğretim Materyalinin Ses Telaffuzu Bölümü

Bu bölümde İngilizcedeki seslerin telaffuzlarını görsel ve işitsel olarak ifade eden 3B modellemeler, açıklamalar ve ilgili sesin içerisinde olduğu kelime örnekleri bulunmaktadır. Çalışma sayfasında geliştirilen “ALPI” 3B kafa modeliyle seslerin oluşturulma biçimini gösteren görüntü pencereleri bulunmaktadır. Sağ üst kısımdaki pencerede model ve seslerin oluşturulmasında rol oynayan dudaklar, dişler ve dil hareketlerinin ön taraftan görüntüsü verilmektedir. Sağ alttaki pencerede ise seslerin oluşturulması esnasında gerçek ortamda görülmesi mümkün olmayan ağız içi yapı ve ilgili organların hareketleri görülebilmektedir. Bunun için “ALPI” 3B kafa modelinin yarısı şeffaflaştırılarak saydam hale getirilmiş dil, dişler ve damak senkronizasyonu model üzerinde görünür hale getirilmiştir. Sol tarafta bulunan büyük pencerede ise istenildiği takdirde “ALPI” 3B kafa modelinin tümü görünür hale getirilebilir. Sayfanın alt kısmında ise “Açıklama Gör” butonunun üzerine gelindiğinde ilgili sesin üretilme süreciyle ilgili açıklayıcı metinsel bilgiler öğrenciye sunulmaktadır. Öğrenciler çalışma sayfasının ortasında, sayfada verilen

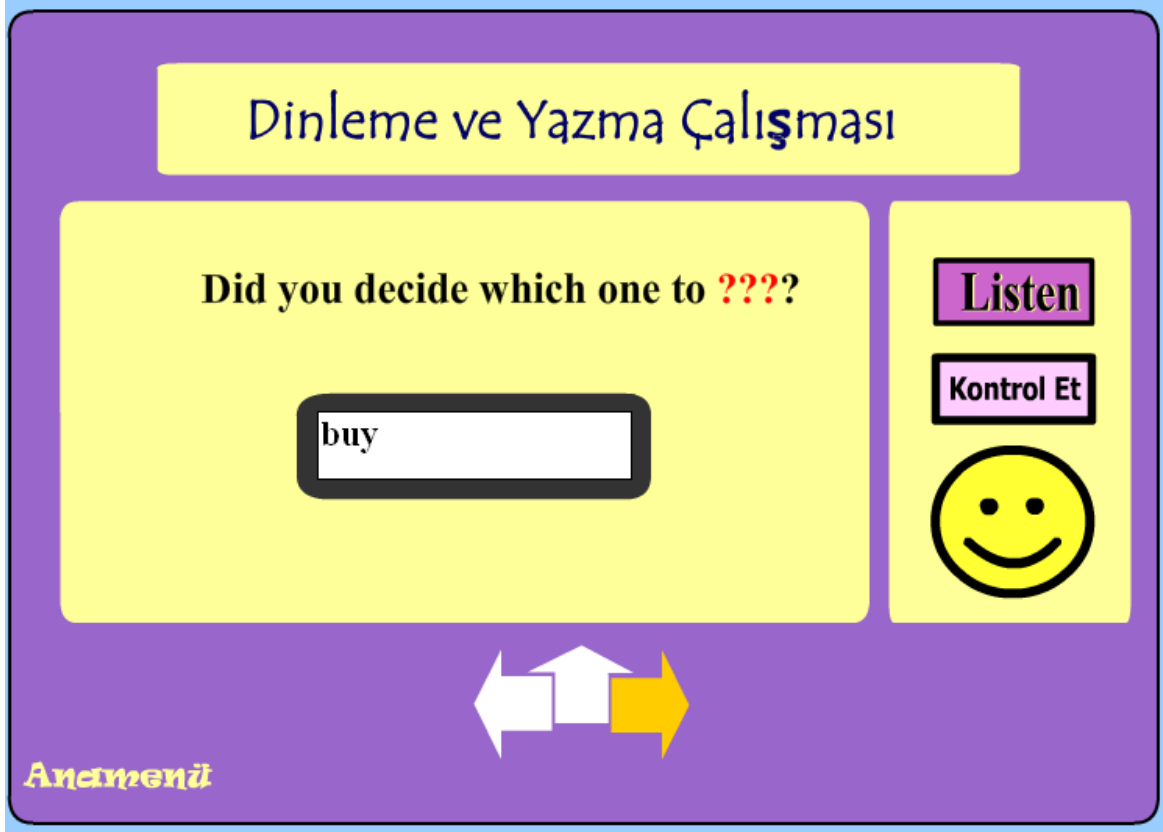
sesin içerisinde bulunduğu kelime örneklerinin telaffuzlarını üzerlerine tıklayarak dinleyebilmektedir. Sayfada istenildiği anda ana sayfaya dönme imkânı sunan “ana menü” butonu ve ilgili sayfayla ilgili yardımcı bilgiler sunan “Yardım” butonu bulunmaktadır. Bu bölümde, 43 sesle ilgili 43 çalışma sayfası geliştirilmiştir. Şekil 24’te BDİT öğretim materyalinin ses telaffuzu bölümü görülmektedir.

Şekil 24. BDİT öğretim materyalinin ses telaffuzu bölümü

2.3.4.3. BDİT Öğretim Materyalinin Dinleme ve Yazma Bölümü

Bu bölümde, öğrenciler cümle içerisinde gizli olarak verilen kelimelerin ses kayıtlarını dinleyerek metin kutusu içine doğru şekilde yazıp doğruluğunu kontrol edebilmektedirler. Bu bölüm, bu biçimde geliştirilen 110 sayfadan oluşmakta ve her sayfada 1 kelime kazandırılmaya çalışılmaktadır. Şekil 25’te bu BDİT öğretim materyalinin “Dinleme ve Yazma” bölümü görülmektedir.

Şekil 25. BDİT öğretim materyalinin dinleme ve yazma bölümü

2.3.4.4. BDİT Öğretim Materyalinin Dinleme ve Bulma Bölümü

Bu bölüm, içinde bulunduğu kelimelerde telaffuz edilirken bireyler tarafından karıştırılan “p/b”, “b/v”, “r/l” seslerini ayırt edebilme becerilerini artırabilme amacıyla geliştirilmiştir. Bu bölüm içerisinde, 18 çalışma sayfası bulunmaktadır. Öğrenci, önce “Listen” butonuna tıklayarak veritabanında kayıtlı sesi dinlemekte, daha sonra doğru olduğunu düşündüğü kelimenin üzerine fareyle tıklamaktadır. Cevabın doğru ya da yanlış olması durumunda uygun dönüt öğrenciye verilmektedir. Şekil 26’da BDİT öğretim materyalinin “Dinleme ve Bulma” bölümü görülmektedir.

Ses Telaffuz Etkinliği: "r/l"

1	lip	rip	×	Listen
2	lug	rug	✓	Listen
3	lot	rot	✓	Listen
4	link	rink		Listen
5	led	red	×	Listen

Anamenu

Şekil 26. BDİT öğretim materyalinin dinleme ve bulma bölümü

2.3.4.5. BDİT Öğretim Materyalinin Dinleme ve Sınav Bölümü

Bu bölümde, birbirlerinden farklı yazıldığı halde telaffuzları birbirine oldukça karıştırılan kelime çiftlerinin telaffuz farklılıklarının öğrenciye kazandırılması amacıyla hazırlanmıştır. “Dinleme Egzersizi” kısmında öğrenci verilen kelimelerin üstüne tıklayarak telaffuzlarını dinlemekte ve iki kelimenin telaffuz farkını görmektedir. Alt bölümde ise öğrenciye, “Dinle ve Seç” butonuna tıkladığında, daha önce dinlediği iki kelimedenden birinin telaffuzuna ait ses kaydı rastgele olarak verilmektedir. Yapılan dinleme etkinliği sonucunda, öğrenci yanıtını bu butonun altındaki iki kelimedenden birine tıklayarak verebilmektedir. Öğrenci tarafından verilen yanıt doğru olduğunda, çalışma sayfasının yan tarafındaki skor tabelasında doğru sayısı bir artırılmakta, tersinde ise yanlış sayısı artırılmaktadır. Bu bölüm içerisinde, 88 farklı çalışma sayfası bulunmaktadır. Her bir sayfada iki ses ve telaffuz farklılıkları öğrenciye kazandırılmaya çalışılmaktadır. Şekil 27’de BDİT öğretim materyalinin “Dinleme ve Egzersizi ve Sınav” bölümü görülmektedir.

Dinleme Egzersizi ve Sınav

<p>Dinleme Egzersizi</p> <p>[hot] [hat]</p>	<p>DOĞRU</p> <p>0</p>
<p>Sınav</p> <p>[Dinle ve Seç]</p> <p>[hot] [hat]</p>	<p>YANLIŞ</p> <p>0</p> <p>[Skoru Temizle]</p>

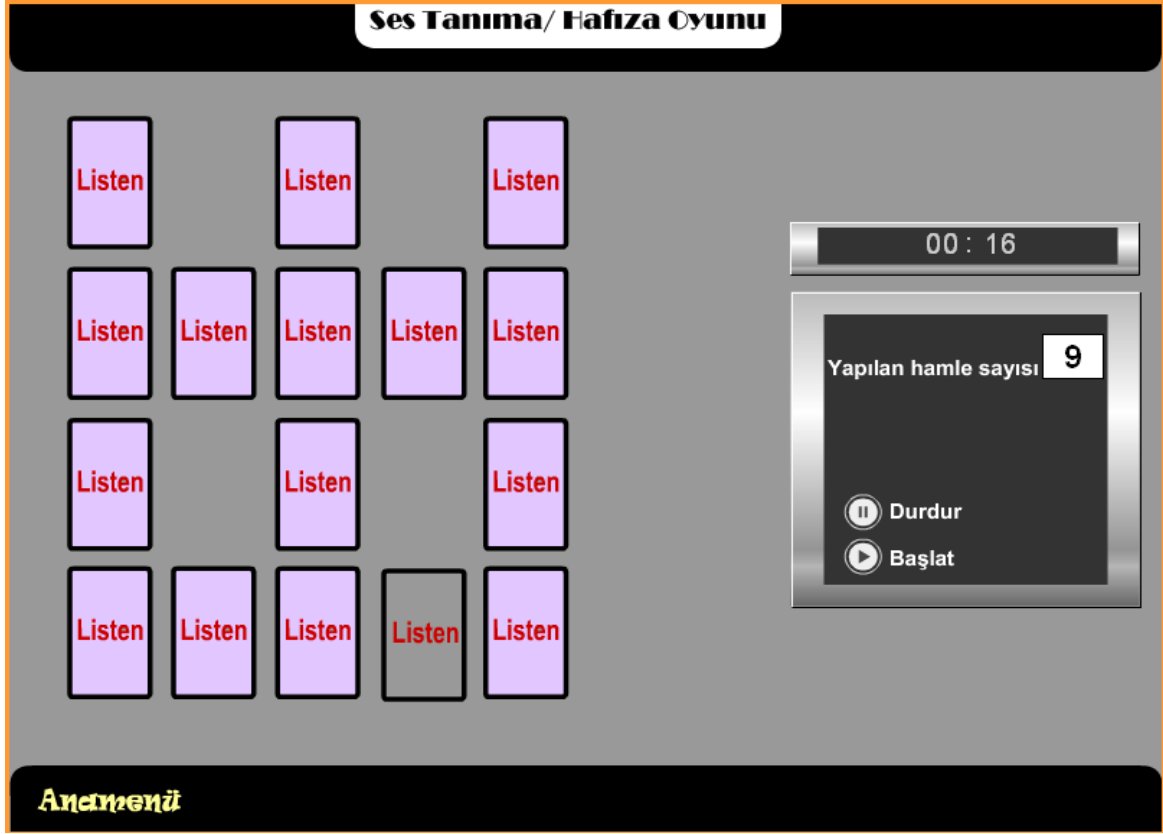

Anamenu

Şekil 27. BDİT öğretim materyalinin dinleme egzersizi ve sınav bölümü

2.3.4.6. BDİT Öğretim Materyalinin Hafıza Oyunu Bölümü

İngilizcedeki birbirine benzer şekilde telaffuz edilen kelime çiftlerinden oluşan etkinlik, öğrencilerin dinleme egzersizi yapmasını sağlayarak kulak yetisini güçlendirebilmesini ve farklı seslere yönelik algı ve dikkatlerinin artırılması amacıyla geliştirilmiştir. Oyunlar eğitim ortamlarına birçok katkı sağlar. Oyunlar öğrenci merkezli tasarlandıkları için öğrencilerin yaparak, eğlenerek öğrenmesini sağlarlar. Oyunlar öğrenme sürecinde içsel motivasyon sağlayarak bilginin uzun süreli hafızada saklanmasını sağlar ve öğrenme sürecini etki yapar [71]. Yabancı dil eğitimi uzun bir süreç içinde gerçekleştiği için dil öğretiminde oyunlar oldukça etkili bir yöntem olacaktır. Şekil 28’de BDİT öğretim materyalinin “Hafıza Oyunu” bölümü görülmektedir.

Şekil 28. BDİT öğretim materyalinin hafıza oyunu bölümü

2.3.4.7. BDİT Öğretim Materyalinin Sözlük Bölümü

Geliştirilen materyal içerisinde yaklaşık 1000 adet İngilizce kelimeler ve bunlara ait ses kayıtları bulunmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin anlamlarını bilmedikleri kelimelerin Türkçe karşılıklarını görme ihtiyacı hissedebilecekleri düşüncesiyle materyal içersine yaklaşık 3000 kelimedenden oluşan bir sözlük eklenmiştir. Şekil 29’da BDİT öğretim materyalinin “Sözlük Bölümü” görülmektedir.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z																																																																										
abandon	ability	able	aboard	abolish	abolition	about	above	abroad	absence	absent	absolute	absorb	absurd	abuse	academic	accelerator	accent	accept	access	accessible	accident	accommodate	accommodation	accompany	TERK ETMEK	YETENEK	MUKTEDİR	İÇİNDE OLMAK	İPTAL ETMEK	KALDIRMAK	HAKKINDA	YUKARIDAKİ	YURT DIŞI	YOKLUK	1.YOK 2.EKSİK	MUTLAK, KESİN	EMMEK, KARŞILAMAK	SAÇMA	KÖTÜYE KULLANMA	AKADEMİK	GAZ PEDALI	ŞİVE, AKSAN	KABUL ETMEK	1)GİRİŞ 2)YOL	KOLAY BULUNUR	KAZA	YERLEŞTİRMEK	KONAKLAMA YERİ	EŞLİK ETMEK	according to	account	accounting	accumulate	accurate	accuse	accused	accustom	accustomed	ache	achieve	achievement	acid	acknowledge	acquaint	acquire	acquisition	across	act	active	actor	actress	actual	add	addict	GÖRE	HESAP	MUHASEBE	TOPLAMAK, BİRİKTİRMEK	DOĞRU, HATASIZ	SUÇLAMAK	1)SANIK 2)SUÇLAMAK	ALİŞTİRMEK	ALİŞİK, ALİŞKİN	AĞRI	ERİŞMEK, BAŞARMAK	BAŞARI	ASİT	DOĞRULAMAK	TANIMAK, BİLMEK	EDİNMEK	EDİNME, İSTİMLAK	1.BİR UÇTAN DİĞERİNE	DAVRANIŞ	ETKİN, FAAL	ERKEK OYUNCU	KADIN OYUNCU	GERÇEK	TOPLAMAK, EKLEMEK	TİRYAKİ, MÜPTELA

Anamenu

Şekil 29. BDİT öğretim materyalinin sözlük bölümü

2.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada anket, gözlem formu ve mülakat formları geliştirilerek veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

2.4.1. Anket

Yürütülen çalışmada, İngilizce telaffuz öğretiminde sorun yaşayan öğretmenlerden, geliştirilen “İngilizce Kelime Telaffuzunun İngilizce Öğrenimine Etkisi, İngilizce Kelime Telaffuzunda Yaşanan Sonunlar ve Geliştirilebilecek Bilgisayar Destekli Görsel İşitsel Telaffuz Materyalinin İngilizce Telaffuzuna Etkileri” adlı ihtiyaç analizi anketiyle (Ek 1) konuya ilişkin problemler ve beklentilerin tespiti amaçlanmıştır. Elde edilen veriler, geliştirilen BDİT öğretim materyalinin bu alandaki ihtiyaçlar ve beklentiler doğrultusunda geliştirilmesinde kullanılmıştır.

Yabancı dil İngilizce öğretmenlerinin görüşlerini almak amacıyla hazırlanan anket, WEB ortamında yayınlanarak yabancı dil İngilizce öğretmenlerinin katılımları sağlanmıştır. Geliştirilen likert tipi anket toplam 49 sorudan oluşmaktadır. İlk 4 soru ankete katılan İngilizce öğretmenleri ile ilgili genel bilgileri edinmeye yöneliktir. Kalan 45 soruyla; İngilizce kelime telaffuzunun İngilizce öğrenimine etkisi, telaffuz öğretiminde yaşanan sorunlar ve geliştirilebilecek BDİT öğretim materyalinin İngilizce telaffuzuna etkilerinin tespitine yönelik olarak sorulmuştur. WEB ortamında ankete katılan İngilizce öğretmen sayısı 125'tir.

2.4.2. Gözlem Formu

Belirlenen kontrol ve deney gruplarının telaffuz becerilerinin, çalışma öncesinde ve sonrasındaki durumlarının tespit edilmesinde kullanmak amacıyla gözlem formu geliştirilmiştir. Geliştirilen gözlem formu 90 kelimedenden oluşmaktadır. 90 kelime 15'erli gruplara bölünerek her bir grupta öğrencilerin üretmekte en çok zorlandıkları ve hatalar yaptıkları seslerin telaffuz edilebilirliği ölçülmeye çalışılmıştır. Geliştirilen gözlem formu yürütülen çalışma öncesinde ve sonrasında kontrol ve deney gruplarındaki toplam 55 öğrenciye ön test ve son test olarak ayrı ayrı uygulanmıştır. Ön test ve son test esnasında öğrenci sayfada bulunan kelimeleri sırayla okumakta, değerlendirmeci ise öğrenci tarafından kelimeye ilişkin yapılan telaffuzu doğru ya da yanlış olarak değerlendirmektedir. Öğrencilerin telaffuz becerilerinin ölçülmesinde kullanılan gözlem formu KTÜ Batı Dilleri bölümünde Fonoloji derslerini veren alan uzmanı akademisyen tarafından hazırlanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin değerlendirilmesi de bu alan uzmanı tarafından yapılmıştır. Uygulama başlangıcında ve bitiminde gözlem formuyla yapılan ölçümler toplam 2 hafta sürmüştür.

2.4.3. Mülakatlar

Yürütülen çalışmayla ilgili farklı gruplarla, farklı zamanlarda mülakatlar yürütülmüştür. Çalışma öncesinde KTÜ Yabancı Diller Bölümü ve MEB'e bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 7 yabancı dil uzmanı ile birlikte telaffuz öğretimi konusunda yaşanan problemler ve BDİT öğretim materyalinin geliştirilmesi aşamasında

izlenilmesi gereken yolla ilgili bilgiler edinmek amacıyla yapılandırılmamış mülakatlar yürütülmüştür.

Geliştirilen BDİT öğretim materyalinin içindeki seslere ait modellemelerin ve diğer etkinliklerin, doğruluklarının ve yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış mülakat formu geliştirilmiştir. Geliştirilen mülakat formu (Ek 4), Batı Dilleri İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde okuyan 20 son sınıf İngilizce öğretmen adayı ile KTÜ Yabancı Diller Yüksek Okulunda ve Batı Dilleri İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde görev yapan toplam 7 akademisyene uygulanmıştır. 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formuyla materyalin kullanılabilirliği ve içinde bulunan telaffuz etkinlik bölümlerine ilişkin görüşleri ve değerlendirmeleri alınmıştır.

Araştırmanın uygulama sürecinde, BDİT öğretim materyali kullanılan ve geleneksel yöntemler kullanılarak telaffuz etkinlikleri yürütülen iki deney grubuyla ilgili olarak uygulama öğretmeni ile birlikte öğrenci kazanımları ve gelişimleri hakkında fikir alışverişinde bulunulmuş ve uygulama öğretmenin görüşleri alınmıştır. Araştırmada, sınıf ortamında aktif olarak telaffuz etkinlikleri yürütülen iki deney grubunun derslerine katılan araştırmacının, farklı iki deney grubu öğrencilerine ilişkin gözlemlerine ayrıca yer verilmiştir.

2.5. Evren ve Örneklem

Bu çalışmada, telaffuz problemlerinin giderilmesine yönelik BDİT öğretim materyali geliştirilmiş ve bu materyalin etkililiği araştırılmıştır. Araştırmanın problemlerinden biri olan BDİT öğretim materyalinin İngilizce telaffuzunda öğrenci başarısına etkisini araştırmak amacıyla oluşturulan kontrol grubundaki 15 öğrenci ve deney gruplarındaki toplam 40 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Kontrol ve Deney gruplarındaki tüm öğrenciler KTÜ Yabancı Diller Yüksek Okulunda Lisans hazırlık öğrencileri arasından seçilmiştir. Araştırmanın alt problemlerinden biri olan geliştirilen BDİT öğretim materyalinin kullanım şeklinin telaffuz becerileri üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla 45 kişilik deney grubu 3'e bölünmüştür. Geliştirilen BDİT öğretim materyalini kullanarak sınıf ortamında telaffuz öğretimi yapılan birinci deney grubu 14, geleneksel yöntemlerle telaffuz öğretimi yapılan ikinci deney 11 ve BDİT öğretim materyalinin kendilerine verilerek bireysel olarak informal ortamlarda çalışmalarını amacıyla serbest bırakılan üçüncü deney grubu 15 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmanın ikinci problemi olan İngilizce öğretmen adaylarının ve alan uzmanlarının BDİT öğretim materyaliyle ilgili görüş ve değerlendirmelerini almak amacıyla, KTÜ Batı Dilleri İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümündeki 20 son sınıf İngilizce öğretmen adayı ve 7 akademisyenle birlikte mülakat çalışmaları yürütülmüştür.

2.6. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler öğrenci ve alan uzmanlarından geliştirilen gözlem formu, anket ve yapılan mülakatlarla toplanmıştır. Çalışmada nitel ve nicel veri toplama araçları bir arada kullanılmıştır. Ön test ve son testte kullanılan gözlem formundan elde edilen veriler SPSS 13 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Frekanslar, standart sapmalar, ortalamalar ve oranlar istatistiksel tekniklerle hesaplanmıştır. Geliştirilen BDİT öğretim materyalinin değerlendirilmesi için yürütülen mülakatlardan elde edilen veriler ise betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir.

Yürütülen çalışmada, İngilizce telaffuz öğretiminde sorun yaşayan öğretmenlerden, geliştirilen “İngilizce Kelime Telaffuzunun İngilizce Öğrenimine Etkisi, İngilizce Kelime Telaffuzunda Yaşanan Sonunlar ve Geliştirilebilecek Bilgisayar Destekli Görsel İşitsel Telaffuz Materyalinin İngilizce Telaffuzuna Etkileri” adlı ihtiyaç analizi anketiyle elde edilen nitel veriler frekanslandırılarak sonuçları yüzdeler şeklinde verilmiştir. Yabancı dil uzmanları ve yabancı dil aday öğretmenleriyle yapılan mülakatlarda kullanılan mülakat formundan elde edilen nitel verilerse betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiş ve tabloluşturulmuştur. Geliştirilen BDİT materyalinin etkililiğini belirlemek amacıyla kontrol ve deney gruplarına yapılan ön test ve son testlerde kullanılan gözlem formundan elde edilen nicel veriler SPSS 13 programı yardımıyla istatistiksel olarak analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak, BDİT öğretim materyalinin geliştirilmesi süreci öncesinde WEB ortamında yayınlanan ihtiyaç analizi anketi ile MEB bağlı ilköğretim okullarında ve KTÜ Yabancı Diller Meslek Yüksek Okulunda görevli İngilizce öğretmenleri ve akademisyenlerin İngilizce telaffuz öğretimi konusunda ilgili görüşlerine yer verilmiştir. İkinci olarak, BDİT öğretim materyalinin İngilizce telaffuzundaki etkililiğini ortaya koymak amacıyla bir örneklem grubu seçilerek kontrol ve deney grupları oluşturulmuştur. Oluşturulan kontrol ve deney grupları ile 4 hafta süren bir çalışma yürütülmüştür. Kontrol ve deney gruplarının telaffuz becerilerinin gelişimlerini tespit etmek amacıyla kullanılan gözlem formundan elde edilen veriler istatistiksel olarak ortaya koyulmuştur. Üçüncü olarak araştırmanın uygulama sürecinde, BDİT öğretim materyali kullanılan ve geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemler kullanılarak telaffuz etkinlikleri yürütülen iki deney grubuyla ilgili uygulama öğretmenin görüşlerinden elde edilen verilere ve araştırmacının uygulama sürecine ilişkin gözlemlerinden elde edilen verilere yer verilmiştir. Son olarak, geliştirilen BDİT öğretim materyalinin değerlendirilmesiyle ilgili alan uzmanları ve İngilizce öğretmen adaylarının görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış mülakat formu(Ek 4) kullanılarak elde edilen veriler frekans ve yüzde biçiminde sunulmuştur.

3.1. İngilizce Telaffuz Öğretiminde Yaşanan Problemler ve İhtiyaçları Belirlemek Amacıyla Yapılan Ankette Elde Edilen Veriler

Bu bölümdeki veriler WEB ortamında yayınlanan Likert tipi anketi cevaplayan 125 İngilizce öğretmenin verdikleri yanıtlardan elde edilmiştir. Anket bulunan ifadeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” sırasını takip eden 5 seçeneğe oluşturulmuştur. İngilizce öğretmenlerine yöneltilen ankette elde edilen veriler birkaç başlık altında toplanarak tablolar halinde verilmiştir. Ankete katılan İngilizce öğretmenlerinin genel profilleriyle ilgili elde edilen veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. İngilizce öğretmenlerinin genel profilleri (N=125)

		f	Yüzde (%)
Öğrenim Düzeyiniz	Lisans	120	96
	Yüksek Lisans	5	4
	Doktora	-	-
Mesleki Deneyimimiz	1-5 yıl	68	54
	6-10 yıl	29	23
	10-15 yıl	14	11
	15-üstü	13	10
Görev Yeriniz	İl Merkezi	77	62
	İlçe Merkezi	36	29
	Köy-Bucak	11	9
Çalıştığınız Okul Türü	İlköğretim	78	62
	Orta Öğretim	32	26
	Özel Eğitim Kurumları	4	3
	Diğer	10	8

Ankete katılan 125 yabancı dil İngilizce öğretmenlerinden %96'sı İngilizce lisans bölümü mezunu olup, %4'ü ayrıca yabancı dil alanında yüksek lisans yapmışlardır. İngilizce öğretmenlerinin % 54'ünün mesleki deneyimi 5 yıldan az, % 21'inin mesleki deneyimi 10 yıldan fazladır. İngilizce öğretmenlerinin % 62'si ilköğretim okullarında, %26'sı milli eğitime bağlı ortaöğretimde görev yapmaktadırlar. Anketten elde edilen veriler ışığında İngilizce telaffuzundaki genel problem unsurlarıyla ilgili veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. İngilizce telaffuzunda genel problem unsurları (N=125)

	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin İngilizce kelime telaffuzu becerilerini geliştirmek adına mevcut ders saatleri yeterlidir.	44	35	51	41	7	6	16	13	5	4
Öğrencilerde var olan kültürel ve yöresel farklılıklar İngilizce kelime telaffuzunda büyük problem oluşturmaktadır.	3	2	16	13	17	14	55	44	31	25
Çalıştığım okul ve sınıfların durumu öğrencilerde İngilizce telaffuz becerileri geliştirmek için uygun altyapıya ve kaynaklara sahiptir.	31	25	62	50	6	5	15	12	7	6
Türkçe ve İngilizcedeki dil yapısındaki farklılık İngilizce kelime telaffuzunda yaşanan sorunların temel problemlerindedir.	2	2	19	23	22	18	50	40	17	14
Öğrencilerin İngilizce kelime telaffuzunda yararlandıkları kaynakların başında İngilizce öğretmenleri gelir.	2	2	2	2	4	3	63	50	49	39
Öğrenciler İngilizce kelime telaffuzunda model olarak İngilizce öğretmenlerini taklit ederler.	2	2	-	-	2	2	68	54	48	38

İngilizce öğretmenlerinin %86'sı öğrencilerin İngilizce kelime telaffuz becerilerini geliştirmek adına mevcut ders saatlerini yeterli görmediklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerde var olan kültürel ve yöresel farklılıklar İngilizce kelime telaffuzunda yaşanan problemin kaynağı olarak gören İngilizce öğretmenleri %69 iken, %14'ü ise bu konuda kararsız kalmışlardır. İngilizce öğretmenlerinin %93'ü çalıştığı okulun ve sınıfların öğrencilerde İngilizce telaffuz becerileri geliştirmek için uygun altyapıya ve kaynaklara sahip olmadığını belirtmiştir. İngilizce öğretmenlerinin % 54'ü Türkçe ve İngilizcedeki dil yapısındaki farklılıkların İngilizce kelime telaffuzunda yaşanan sorunların temel problemleri olarak görmektedirler, %25'i bunu bir problem olarak görmemekte, % 18'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. İngilizce öğretmenlerinin % 89'una göre öğrencilerin telaffuz konusunda yararlandıkları kaynakların başında İngilizce öğretmenleri gelmektedir. Ankette sorulan “Öğrenciler İngilizce kelime telaffuzunda model olarak İngilizce öğretmenlerini taklit ederler“ ifadesinde İngilizce öğretmenlerinin %38'i “Kesinlikle Katılıyorum”, %54'ü “Katılıyorum” ifadesini kullanmışlardır. Tablo 3'te ise İngilizce öğretmenlerinin öğrenci odaklı olarak gördükleri problemlere ilişkin veriler görülmektedir.

Tablo 3. İngilizce telaffuzunda öğrenci odaklı veriler (N=125)

	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf ortamı, İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili etkinliklerde öğrencilerde çekingenlik oluşmasına sebep olabilmektedir(Alay edilme korkusu vs).	-	-	7	6	3	2	57	46	50	40
İngilizce kelime telaffuzunda sorun yaşayan öğrenciler ders içinde aktif katılımcı olmaktan çekinirler.	3	2	2	2	1	1	66	53	45	36
İngilizce kelime telaffuzunda sorun yaşayan öğrenciler İngilizce konuşurken yanlış anlaşılmaktan tedirgin olmaktadırlar.	-	-	9	7	1	1	73	58	33	26
İngilizce Kelime Telaffuzu iyi olmayan öğrenciler fazlaca bilinmeyen kelimeleri okumaktan çekinirler.	1	1	2	2	1	1	48	38	63	50
İngilizce Kelime telaffuzu iyi olmayan öğrencilerde İngilizce dersine dair özgüven eksikliği oluşabilmektedir.	1	1	4	3	5	4	68	54	37	30
Öğrenciler telaffuzunda sorun yaşadıkları kelimeleri çoğunlukla yazıldıkları gibi okumaktadırlar.	3	2	11	9	3	2	64	51	35	28
İngilizce kelime telaffuzunda başarılı olan öğrenciler okudukları İngilizce bir metni diğer öğrencilere göre daha kolay anlarlar.	2	2	20	16	30	24	58	46	6	5
İngilizce kelimelerin okunuşlarını belirten fonetik karşılıkları öğrenciler tarafından kolayca anlaşılabilirlerdir.	49	39	54	43	9	7	5	4	3	2
İngilizce kelime telaffuzuna geçilmeden, öğrencilerin fonetik alfabeği öğrenmeleri bir zorunluluktur.	8	6	33	26	21	17	39	31	18	14
İngilizce kelime telaffuzunda, harflerin fonetik karşılıkları öğrencileri sıkıkmakta ve zorlamaktadır.	3	2	14	11	7	6	67	54	25	20
Fonetik alfabeği bilmeyen öğrencilerin doğru telaffuz becerileri geliştirmesi zordur.	5	4	30	24	15	12	52	42	17	14

İngilizce öğretmenlerinin %86'sı sınıf ortamının, İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili etkinliklerde, öğrencilerde çekingenlik oluşmasına sebep olduğunu belirtirlerken (Alay edilme korkusu vs), %6'sı bu görüşe katılmadıklarını ifade etmişlerdir. İngilizce öğretmenlerinin %89'u İngilizce kelime telaffuzunda sorun yaşayan öğrencilerin ders içinde aktif katılımcı olmaktan çekindiklerini belirtmişlerdir. Yine İngilizce öğretmenlerinin %84'ü İngilizce kelime telaffuzunda sorun yaşayan öğrencilerin İngilizce konuşurken ya da iletişim kurarken yanlış anlaşılmaktan tedirgin olduklarını ifade etmişler, %7'si ise bu görüşe katılmamışlardır. Öğretmenler kendilerine ankette bulunan "İngilizce Kelime Telaffuzu iyi olmayan öğrenciler fazla bilinmeyen kelimeleri okumaktan çekinirler" ifadesine %50 "Kesinlikle Katılıyorum" , %38 "Katılıyorum" şeklinde yanıt vermişlerdir. Diğer bir çarpıcı sonuç ise, İngilizce öğretmenlerinin %84'ünün İngilizce Kelime telaffuzu iyi olmayan öğrencilerin İngilizceye ilişkin özgüven eksikliği oluşturduklarını ifade etmeleridir. Yine İngilizce öğretmenlerinin %79'u öğrencilerin telaffuzunda sorun yaşadıkları kelimeleri çoğunlukla yazıldıkları gibi okuduklarını belirtmişlerdir. "İngilizce kelime telaffuzunda başarılı olan öğrenciler okudukları İngilizce bir metni diğer öğrencilere göre daha kolay anlar" ifadesine İngilizce öğretmenlerinin %51'i katılırken %24'ü kararsız kalmış, %18'i ise olumsuz görüş bildirmişlerdir.

İngilizce öğretmenlerinin %82'si İngilizce kelimelerin okunuşlarını belirten fonetik karşılıkların öğrenciler tarafından anlaşılmadığını ifade etmişlerdir. Ankette İngilizce öğretmenlerine yöneltilen "İngilizce kelime telaffuzuna geçilmeden, öğrencilerin fonetik alfabeği öğrenmeleri bir zorunluluktur" ifadesinde İngilizce öğretmenlerinin görüşleri bütünlük göstermemiştir. İngilizce öğretmenlerinin %32'si bunun bir zorunluluk olmadığını, %45'i zorunluluk olduğunu ifade etmişlerdir. Yaklaşık %17'lik kısım ise bu konuda kararsız kalmışlardır. İngilizce öğretmenlerinin %74'ü İngilizce kelime telaffuzunda, harflerin fonetik karşılıklarının öğrencileri sıktığını ve zorladığı görüşüne sahiptir. Fakat İngilizce öğretmenlerinin % 56'sı öğrencilerin yeterli derecede fonetik bilgisi olmadan telaffuz konusunda istenilen başarıya ulaşamayacaklarını görüşüne sahiptir. Tablo 4'te ise İngilizce öğretmenlerinin İngilizce öğretmeni odaklı olarak gördükleri problemlere ilişkin veriler görülmektedir.

Tablo 4. İngilizce telaffuzunda İngilizce öğretmeni odaklı veriler (N=125)

	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrenciler İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili, sınıf içinde yeteri kadar pratik yapabilmektedirler.	45	36	56	45	7	6	7	6	2	2
İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili sınıf içi etkinliklerin düzenlenmesinde ve geliştirilmesinde nitelikli öğretmen eksikliği yaşanmaktadır.	1	1	8	6	18	14	67	54	22	18
Öğrencilerde İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili ortaya çıkan sorunlar İngilizce öğretmeninde motivasyon kaybına yol açabilmektedir.	7	6	22	18	10	8	63	50	13	10
Sınıf ortamında İngilizce kelime telaffuzu etkinliklerinde öğrencilere model olmak ve sürekli telaffuz tekrarı yapmak yorucu olmaktadır.	10	8	32	26	10	8	61	49	5	4

İngilizce öğretmenlerinin %81'i öğrenciler İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili, sınıf içinde yeteri kadar pratik yapamadıklarını belirtmişlerdir. İngilizce öğretmenlerinin %72'si İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili sınıf içi etkinliklerin düzenlenmesinde ve geliştirilmesinde nitelikli İngilizce öğretmen eksikliği yaşandığını belirtmiş, %14'ü kararsız kalmış, %7'si ise bu görüşe katılmamışlardır. Ankette bulunan, "Öğrencilerde İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili ortaya çıkan sorunlar öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde İngilizce öğretmeninde motivasyon kaybına yol açabilmektedir" ifadesinde İngilizce öğretmenlerinin %60'ı olumlu görüş bildirmiş, %24'ü ise olumsuz görüş bildirmişlerdir. İngilizce öğretmenlerinin %53'ü sınıf ortamında İngilizce kelime telaffuzu etkinliklerinde öğrencilere model olmanın ve sürekli telaffuz tekrarı yapmanın yorucu olduğunu ifadesine katılmışlardır, %34'ü ise bu görüşe katılmamışlardır. Tablo 5'te ise İngilizce öğretmenlerinin materyal kullanımıyla ilgili odaklı gördükleri problemlere ilişkin veriler görülmektedir.

Tablo 5. İngilizce telaffuzunda materyal kullanımını odaklı veriler (N=125)

	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İngilizce kelime telaffuzunda mevcut kitapların içeriği ve sunum tarzı yaşanan problemlerin giderilmesi açısından yeterlidir.	49	39	56	45	5	4	8	6	2	2
Öğrenciler İngilizce kelime telaffuzu için kaynak olarak başvurdukları kitaplardan kolayca yararlanabilmektedirler.	38	30	60	48	15	12	5	4	2	2
İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili kitaplarda bulunan ayrıntılar öğrencilerde İngilizce dil öğrenimine karşı ilgi kaybına neden olmaktadır.	3	2	20	16	16	13	55	44	24	19
Öğrenciler, İngilizce kelime telaffuzunda model alabileceği bir öğretmen olmadan kitap, kaset, CD ve vb. kaynaklar yardımıyla kelime telaffuzunda yaşadıkları bu problemi aşabilirler.	16	13	44	35	25	20	29	23	3	2
İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili etkili hazırlanmış materyallerin (Resim, CD, Kaset, Bilgisayar Programları) İngilizce öğretmenlerinin denetiminde kullanılması kelime telaffuzdaki başarıyı artırabilir.	2	2	7	6	4	3	62	50	40	32
İngilizce kelime telaffuzunda görsel ve işitsel öğelerin bir arada kullanıldığı materyaller oldukça etkilidir.	1	1	2	2	-	-	44	35	66	53
İngilizce kelime telaffuzunda yaşanan problemlerin çözümüne yönelik olarak “Dinleme-İzleme-Okuma” etkinlikleri beraber yürütülmesi telaffuz becerilerini artıracaktır.	3	2	-	-	-	-	64	51	48	38

İngilizce öğretmenlerinin % 84’ü İngilizce kelime telaffuzunda mevcut kitapların içeriğinin ve sunum tarzının yaşanan problemlerin giderilmesi açısından yeterli görmemektedirler. İngilizce öğretmenlerinin % 78’i ise öğrencilerin var olan mevcut kitaplardan yararlanamadıklarını ifade etmişlerdir.

İngilizce öğretmenlerinin %63’ü İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili kitaplarda bulunan ayrıntıların öğrencilerde İngilizce dil öğrenimine karşı olumsuz tutumlar oluşturduğunu ifade etmişlerdir. İngilizce öğretmenlerinin %48’i öğrencilerin, İngilizce kelime telaffuzunda model alabileceği bir öğretmen olmadan kitap, kaset, CD ve vb. kaynaklar yardımıyla kelime telaffuzunda yaşadıkları bu problemi aşamayacaklarını düşünmektedirler, diğer bir yandan İngilizce öğretmenlerinin %20’si bu konuda “Kararsızım” şeklinde görüş belirtmişlerdir. İngilizce öğretmenlerinin %82’si İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili etkili hazırlanmış materyallerin (Resim, CD, Kaset, Bilgisayar Programları) İngilizce öğretmenlerinin denetiminde öğrenciler tarafından kullanılmasının telaffuzdaki başarının artırılmasında daha etkili olacağını ifade etmişlerdir.

İngilizce öğretmenlerinin %89’u İngilizce kelime telaffuzunda görsel ve işitsel öğelerin bir arada kullanıldığı materyallerin oldukça etkili olduğu fikrine katılmışlardır. İngilizce öğretmenlerinin %90’a yakını ise İngilizce kelime telaffuzunda yaşanan problemlerin çözümüne yönelik olarak “Dinleme-İzleme-Okuma” etkinliklerinin birlikte yürütülmesinin

öğrencilerdeki telaffuz becerilerini artıracığı fikrine katılmışlardır. Tablo 6’da ise İngilizce öğretmenlerinin bilgisayar destekli materyal kullanımına yönelik görüşlerine ilişkin veriler görülmektedir.

Tablo 6. İngilizce öğretmenlerinin bilgisayar destekli öğretim materyali kullanımına yönelik görüşlerinden elde edilen veriler (N=125)

	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili geliştirilmiş bilgisayar destekli materyaller öğrencilerin ve bizlerin kolayca erişebileceğimiz şekilde kullanımımıza sunulmuştur.	40	32	57	46	11	9	3	2	3	2
İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili olarak etkinlikler yapmak üzere öğrencilerle beraber bilgisayar ortamında(Bilgisayar Lab.) ders işlemenin zaman kaybı olacağını düşünüyorum.	52	42	41	33	1	9	10	8	1	1
İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili geliştirilmiş bilgisayar destekli bir materyalin sorunlara çözüm üretebileceğini düşünürsem bilgisayar ortamında öğrencilerle beraber etkinlikler yapabilirim.	2	2	3	2	5	4	66	53	38	30
Bilgisayar destekli materyallerle sınıf ortamında İngilizce Kelime Telaffuzu etkinlikleri yapmak zaman kaybına neden olur.	29	23	55	44	18	14	14	11	1	1
Bilgisayar destekli materyaller İngilizce kelime telaffuzunda sınıf içi etkinliklere ek olarak öğrencilerin kendi başlarına çalışabilecekleri yapıda olursa daha verimli olabilir.	1	1	2	2	22	18	65	52	27	22

İngilizce öğretmenlerinin %78’i İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili geliştirilmiş bilgisayar destekli öğretim materyallerinin, öğrencilerin ve İngilizce öğretmenlerinin kolayca erişebileceği şekilde kullanıma sunulmadığını belirtmişlerdir, İngilizce öğretmenlerinin %9’u ise bu konuda kararsız kalmışlardır. İngilizce öğretmenlerinin %75’i İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili olarak etkinlikler yapmak üzere öğrencilerle birlikte bilgisayar ortamında (Bilgisayar Lab.) ders işlemenin zaman kaybı olmadığı fikrine katılırlarken, İngilizce öğretmenlerinin %9’u bu fikre katılmamışlardır. Yine İngilizce öğretmenlerinin %83’ü İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili geliştirilmiş bilgisayar destekli materyallerin sorunlara çözüm üretebileceğini düşündüğünde bilgisayar ortamında öğrencilerle birlikte etkinlikler yapabilecekleri fikrine katılmışlar, %4’ü kararsız kalmıştır. Öğretmenler “Bilgisayar destekli öğretim materyalleriyle sınıf ortamında İngilizce Kelime Telaffuzu etkinlikleri yapmanın zaman kaybı olur” ifadesinde %23 “Kesinlikle Katılmıyorum”, %44 “Katılmıyorum”, %14 “Kararsızım”, %11’i “Katılıyorum” şeklinde yanıt vermişlerdir. Öğretmenler anketteki “Bilgisayar destekli öğretim materyalleri İngilizce kelime telaffuzunda sınıf içi etkinliklere ek olarak öğrencilerin kendi başlarına

çalışabilecekleri yapıda olursa daha verimli olabilir” şeklindeki ifadeye %74’ü olumlu görüş bildirmişlerdir. Tablo 7’de ise İngilizce öğretmenlerinin telaffuz esnasında görülemeyen ağız içi hareketlerine ilişkin veriler görülmektedir.

Tablo 7. İngilizce öğretmenlerinin İngilizce telaffuzunda görülemeyen ağız içi hareketlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler (N=125)

	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İngilizce kelime telaffuzu sırasında öğrenciler tarafından görülmesi mümkün olmayan ağız içi yapıların (diş, dil ve dudak senkronizasyonu) hareketleriyle ilgili açıklayıcı ifadelerin öğrencilere verilmelidir.	2	2	2	2	5	4	78	62	31	25
Öğrenciler, İngilizce kelime telaffuzu esnasında diş, dil ve dudak senkronizasyonunun nasıl olması gerektiği ile ilgili yapılan açıklamaları kolayca anlayıp uygulayabilmektedirler.	13	10	66	53	23	18	14	11	1	1
İnsan kafasının birebir modellenmesiyle mevcut ağız içi yapıların(diş, dil vb.) kelime telaffuzu sırasında senkronizasyonunu canlandıran bilgisayar destekli bir materyal, öğrencilerin ve öğretmenlerin kelime telaffuzunda yaşadıkları problemlerin çözümüne ışık tutabilir.	1	1	2	2	22	18	65	52	27	22

İngilizce öğretmenlerinin %77’si İngilizce kelime telaffuzu sırasında öğrenciler tarafından görülmesi mümkün olmayan ağız içi yapıların (diş, dil ve dudak senkronizasyonu) hareketleriyle ilgili açıklayıcı ifadelerin öğrencilere verilmesi gerektiğini yönünde olumlu görüş bildirmişler, %4’ü ise kararsız kaldıklarını ifade etmişlerdir. Yine İngilizce öğretmenleri ankette bulunan “Öğrenciler, İngilizce kelime telaffuzu esnasında diş, dil ve dudak senkronizasyonunun nasıl olması gerektiği ile ilgili yapılan açıklamaları kolayca anlayıp uygulayabilmektedirler” ifadesine %10 “Kesinlikle Katılmıyorum”, %53 “Katılmıyorum”, %18 “Kararsızım”, %11 ise “Katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Ayrıca İngilizce öğretmenlerinin %74’ü “İnsan kafasının birebir modellenmesiyle mevcut ağız içi yapıların(diş, dil vb.) kelime telaffuzu sırasında senkronizasyonunu canlandıran bilgisayar destekli bir materyalin, öğrencilerin ve İngilizce öğretmenlerinin kelime telaffuzunda yaşadıkları problemlere ilişkin çözüm oluşturabilir” ifadesine katılmışlar, %18’i ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

3.2. BDİT Öğretim Materyalinin Kullanılması

İngilizce telaffuz etkinlikleri yürütmek ve öğrencilerde doğru telaffuz becerilerinin geliştirilmesine yönelik geliştirilen BDİT öğretim materyalinin etkililiğini ölçmek amacıyla kontrol ve deney grupları oluşturulmuştur. Örneklem grubu içinden 3 deney grubu oluşturularak araştırmanın alt problemlerine yanıtlar aranmıştır. Oluşturulan birinci deney grubu sınıf ortamında BDİT öğretim materyali ile 4 hafta süren telaffuz etkinlikleri sürecine dâhil edilmiştir. Bu deney grubuyla yürütülen telaffuz etkinlikleri sonucunda öğrencilerin İngilizcede bulunan seslere ilişkin algılarının artırılarak ileriye yönelik telaffuz becerilerinin geliştirilmesi ana hedef olmuştur. Kontrol ve deney gruplarının telaffuz becerilerinin gelişimlerini tespit etmek amacıyla kullanılan gözlem formundan elde edilen veriler istatistiksel olarak ortaya koyulmuştur.

Ayrıca araştırmanın uygulama sürecinde, BDİT öğretim materyali kullanılan ve geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemler kullanılarak telaffuz etkinlikleri yürütülen iki deney grubuyla ilgili uygulama öğretmenin görüşlerinden elde edilen verilere ve araştırmacının uygulama sürecine ilişkin gözlemlerinden elde edilen verilere bu bölümde yer verilmiştir. Bilgisayar destekli ve geleneksel yaklaşımların kullanıldığı iki farklı deney grubunun çalışma sonrasındaki telaffuz becerilerinin karşılaştırılmasında ve kıyaslanmasında uygulama öğretmenin görüşleri ve gözlemleriyle, araştırmacının gözlemlerini ayrıca yer verilmiştir.

3.2.1. Geliştirilen Gözlem Formundan Elde Edilen Veriler

Oluşturulan gözlem formunda 15'er kelimedenden oluşan toplam 6 grup kelime yer almaktadır. Her bir grupta öğrencilerin telaffuzunu yapmakta en çok zorlandıkları 6 farklı sesin başarı durumu gözlenmiştir. Gözlenen bu sesler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Gözlem formunda ölçülen sesler

Ses 1	Ses 2	Ses 3	Ses 4	Ses 5	Ses 6
æ	ð	ŋ	θ	w	əu

Telaffuz öğretimi ile ilgili farklı öğretim yöntemine göre öğretim alan, deney ve kontrol gruplarının yürütülen çalışma öncesindeki telaffuz becerilerinin ölçülmesinde kullanılan gözlem formundan aldıkları puanların Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Kontrol ve deney grupları telaffuz becerileri ön test Kruskal Wallis testi sonuçları

Grup	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bilg.Dest.	14	32.50	3	3.98	.264
Geleneksel	11	20.05			
Bireysel	15	28.03			
Kontrol	15	29.60			

Analiz sonuçları, çalışma öncesinde deney ve kontrol gruplarının gözlem formundan aldıkları puanların arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$X^2(3)=3.98, p>.05$], Tablo 9. Bu bulgu, yürütülen çalışma öncesinde deney ve kontrol grubunun telaffuz becerilerinin birbirine eşit olduğunu gösterir.

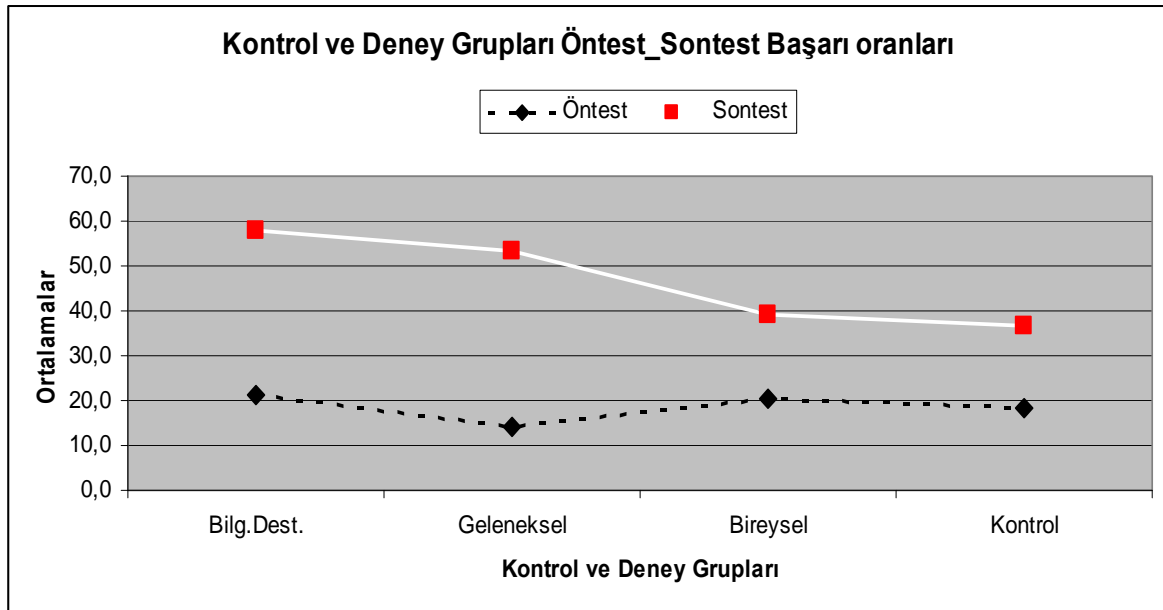
Telaffuz öğretimi ile ilgili farklı öğretim yöntemine göre öğretim alan, deney ve kontrol gruplarının yürütülen çalışma sonrasındaki telaffuz becerilerinin ölçülmesinde kullanılan gözlem formundan aldıkları puanların Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Uygulanan öğretim yöntemine göre kontrol ve deney grupları telaffuz becerileri son test Kruskal Wallis testi sonuçları

Grup	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bilg.Dest.	14	42.36	3	27.53	.000
Geleneksel	11	37.41			
Bireysel	15	19.70			
Kontrol	15	16.00			

Analiz sonuçları, yürütülen çalışma sonrasında deney ve kontrol gruplarının gözlem formundan aldıkları puanların arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$X^2(3)=27.53, p<.05$], Tablo 10. Bu bulgu, yürütülen çalışma süresince kullanılan yöntemlerin deney ve kontrol gruplarının telaffuz becerilerini artırmada farklı etkilere sahip olduğunu

gösterir. Deneysel ve kontrol gruplarının sıra ortalamasına dikkate alındığında, çalışma sonrasında en yüksek telaffuz becerisine geliştirilen BDİT öğretim materyali ile yürütülen çalışmaya katılan deneysel grubunun sahip olduğunu ve bunu geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemle yürütülen çalışmalara katılan deneysel grubunun izlediği görülür. Bu iki grubu ise materyalle birlikte informal ortamlarda bireysel olarak telaffuz çalışmaları yürüten deneysel grubunun ve kontrol grubunun takip ettiği görülmektedir. Grafik 1’de kontrol ve deneysel gruplarının ön test ve son test başarı oranları görülebilir.

Grafik 1. Uygulanan öğretim yöntemine göre kontrol ve deneysel gruplarının ön test ve son test başarı oranları

Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasındaki anlamlı farklara bağlı olarak ortaya çıktığını bulmak için deneysel ve kontrol grupları arasında Mann Whitney U-testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. İkili karşılaştırmalar sonucunda, BDİT materyali ile telaffuz öğretimi yürütülen deneysel grubunun telaffuz becerileri ile telaffuz materyalini informal ortamlarda bireysel olarak kullanan deneysel grubu ve ($U=22.00$, $p<.05$) kontrol grubu arasında ($U=7.500$, $p<.05$) anlamlı bir farkın ortaya çıktığını görülmektedir, Tablo 11, Tablo 12, Tablo 13.

Tablo 11. Bilg. dest. ve geleneksel grup son test ikili karşılaştırmalar Mann Whitney U-testi sonuçları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Bilg.Dest.	14	14.46	202.50	56.50	.261
Geleneksel	11	11.14	122.50		

Tablo 12. Bilg. dest. ve bireysel grup son test ikili karşılaştırmalar Mann Whitney U-testi sonuçları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Bilg.Dest.	14	20.93	293.00	22.000	.000
Bireysel	15	9.47	142.00		

Tablo 13. Bilg. dest. ve kontrol grup son test ikili karşılaştırmalar Mann Whitney U-testi sonuçları

Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Bilg.Dest.	144	21,96	307,50	7,500	,000
Kontrol	15	8,50	127,50		

BDİT öğretim materyaliyle telaffuz öğretimi yürütülen deney grubuyla, geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemle telaffuz öğretimi yürütülen deney grubu arasında ($U=56.50$, $p>.05$) anlamlı bir farkın ortaya çıkmadığı görülmektedir. Ayrıca, BDİT öğretim materyalinin kullanıldığı deney grubunun sıra ortalamasının geleneksel yaklaşımların uygulandığı gruptan yüksek olduğu görülmektedir ($14.46>11.14$), Tablo 11.

Telaffuz öğretimi ile ilgili farklı öğretim yöntemine göre öğretim alan, deney ve kontrol gruplarının yürütülen çalışma öncesi ve sonrası telaffuz becerilerinin anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin Wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları Tablo 14, Tablo 15, Tablo 16, Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 14. BDİT öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları

Testler	Sontest-Öntest	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	Z	p
Son test Ön test	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.299*	.001
	Pozitif Sıra	14	7.50	105.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_1 Ön test Ses_1	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.199*	.001
	Pozitif Sıra	13	7.00	91.00		
	Eşit	1	-	-		
Son test Ses_2 Ön test Ses_2	Negatif Sıra	1	1.50	1.50	3.208*	.001
	Pozitif Sıra	13	7.96	103.50		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_3 Ön test Ses_3	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.314*	.001
	Pozitif Sıra	14	7.50	105.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_4 Ön test Ses_4	Negatif Sıra	1	2.50	2.50	3.314*	.002
	Pozitif Sıra	13	7.88	102.50		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_5 Ön test Ses_5	Negatif Sıra	1	3.00	3.00	3.311*	.002
	Pozitif Sıra	13	7.85	102.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_6 Ön test Ses_6	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.304*	.001
	Pozitif Sıra	14	.50	105.00		
	Eşit	0	-	-		

Analiz sonuçları, BDİT öğretim materyali ile çalışma yürütülen deney grubunun çalışma öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($Z=3.299$, $p<.05$), Tablo 14. Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, geliştirilen BDİT materyalinin öğrencilerde telaffuz becerilerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir. Ses_1, Ses_2, Ses_3, Ses_4, Ses_5, Ses_6 için yapılan ölçümlerin sonuçları da bu durumla paralellik göstermektedir.

Tablo 15. Geleneksel yaklaşıma dayalı telaffuz öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları

Testler	Sontest-Öntest	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Son test Ön test	Negatif Sıra	0	.00	.00	2.937*	.003
	Pozitif Sıra	11	6.00	66.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_1 Ön test Ses_1	Negatif Sıra	0	.00	.00	2.825*	.005
	Pozitif Sıra	10	5.50	55.00		
	Eşit	1	-	-		
Son test Ses_2 Ön test Ses_2	Negatif Sıra	0	.00	.00	2.943*	.003
	Pozitif Sıra	11	6.00	66.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_3 Ön test Ses_3	Negatif Sıra	0	.00	.00	2.969*	.003
	Pozitif Sıra	11	6.00	66.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_4 Ön test Ses_4	Negatif Sıra	0	.00	.00	2.809*	.005
	Pozitif Sıra	10	5.50	55.00		
	Eşit	1	-	-		
Son test Ses_5 Ön test Ses_5	Negatif Sıra	0	.00	.00	2.944*	.003
	Pozitif Sıra	11	6.00	66.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_6 Ön test Ses_6	Negatif Sıra	0	.00	.00	2.979*	.003
	Pozitif Sıra	11	6.00	66.00		
	Eşit	0	-	-		

Analiz sonuçları, geleneksel yaklaşıma dayalı çalışma yürütülen deney grubunun çalışma öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($Z=2.937$, $p<.05$), Tablo 15. Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemle birlikte deney grubu üzerinde yürütülen öğretimin öğrencilerde telaffuz becerilerini geliştirmede etkisinin olduğu söylenebilir. Ses_1, Ses_2, Ses_3, Ses_4, Ses_5, Ses_6 için yapılan ölçümlerin sonuçları da bu durumla paralellik göstermekle birlikte gözlenen anlamlılık değerleri incelendiğinde BDİT öğretim materyaliyle telaffuz öğretimi yürütülen deney grubundan daha düşük olduğu görülebilir.

Tablo 16. Bireysel öğrenme yöntemiyle telaffuz öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları

Testler	Sontest-Öntest	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Son test Ön test	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.408*	.001
	Pozitif Sıra	15	8.00	120.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_1 Ön test Ses_1	Negatif Sıra	2	3.00	6.00	1.706*	.088
	Pozitif Sıra	6	5.00	30.00		
	Eşit	7	-	-		
Son test Ses_2 Ön test Ses_2	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.071*	.002
	Pozitif Sıra	12	6.50	78.00		
	Eşit	3	-	-		
Son test Ses_3 Ön test Ses_3	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.330*	.001
	Pozitif Sıra	14	7.50	105.00		
	Eşit	1	-	-		
Son test Ses_4 Ön test Ses_4	Negatif Sıra	2	4.00	8.00	2.811*	.005
	Pozitif Sıra	12	8.08	97.00		
	Eşit	1	-	-		
Son test Ses_5 Ön test Ses_5	Negatif Sıra	2	5.75	11.50	2.386*	.17
	Pozitif Sıra	11	7.23	79.50		
	Eşit	2	-	-		
Son test Ses_6 Ön test Ses_6	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.417*	.001
	Pozitif Sıra	15	8.00	120.00		
	Eşit	0	-	-		

Analiz sonuçları, bireysel olarak çalışmalarını istenen deney grubunun çalışma öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($Z=3.408$, $p<.05$), Tablo 16. Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, bireysel olarak çalışmalarını istenen deney grubu üzerinde yürütülen öğretimin öğrencilerde telaffuz becerilerini geliştirmede etkisinin olduğu söylenebilir. Ses_1, Ses_2, Ses_3, Ses_4, Ses_5, Ses_6 için yapılan ölçümlerin sonuçları da bu durumla paralellik göstermekle birlikte gözlenen anlamlılık değerleri incelendiğinde BDİT materyali ve geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemle telaffuz öğretimi yürütülen deney gruplarından çok daha düşük olduğu görülmektedir.

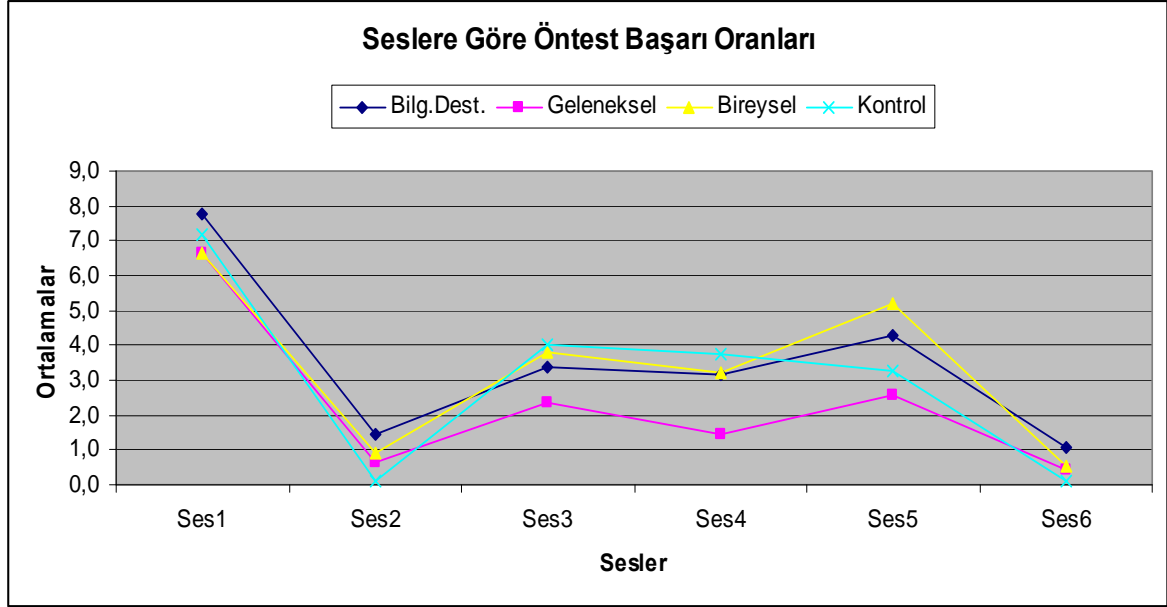
Tablo 17. Kontrol grubu deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları

Testler	Sontest-Öntest	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Son test Ön test	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.411*	.001
	Pozitif Sıra	15	8.00	120.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_1 Ön test Ses_1	Negatif Sıra	6	7.42	44.50	1.042*	.298
	Pozitif Sıra	5	4.30	21.50		
	Eşit	4	-	-		
Son test Ses_2 Ön test Ses_2	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.416*	.001
	Pozitif Sıra	15	8.00	120.00		
	Eşit	0	-	-		
Son test Ses_3 Ön test Ses_3	Negatif Sıra	1	10.50	10.50	2.648*	.008
	Pozitif Sıra	13	7.27	94.50		
	Eşit	1	-	-		
Son test Ses_4 Ön test Ses_4	Negatif Sıra	4	4.88	19.50	2.082*	.37
	Pozitif Sıra	10	8.55	85.50		
	Eşit	1	-	-		
Son test Ses_5 Ön test Ses_5	Negatif Sıra	2	2.50	5.00	2.988*	.003
	Pozitif Sıra	12	8.33	100.00		
	Eşit	1	-	-		
Son test Ses_6 Ön test Ses_6	Negatif Sıra	0	.00	.00	3.426*	.001
	Pozitif Sıra	15	8.00	120.00		
	Eşit	0	-	-		

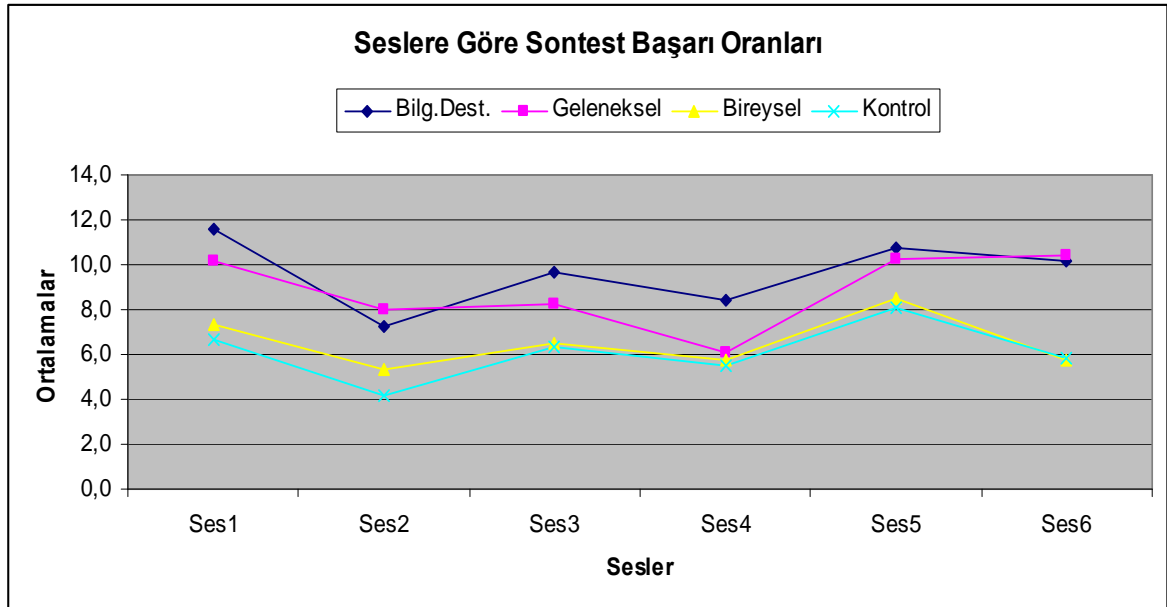
Analiz sonuçları, kontrol grubunun çalışma öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($Z=3.411$, $p<.05$), Tablo 17. Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar lehinde olduğu görülmektedir. Ses_1, Ses_2, Ses_3, Ses_4, Ses_5, Ses_6 için yapılan ölçümlerin sonuçları da bu durumla paralellik göstermekle birlikte gözlenen anlamlılık değerleri incelendiğinde BDİT öğretim materyali ve geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemle telaffuz öğretimi yürütülen deney gruplarından daha düşük olduğu görülebilir. Bu sonuçlar öğrencilerin özel bir öğretim sürecine tabi tutulmamalarına rağmen devam ettikleri öğrenme etkinliklerinin etkisi olduğu görülebilir.

Analiz sonuçları içerisinde, tüm kontrol ve deney gruplarının sıra toplamları incelendiğinde ise, telaffuz becerilerinin gelişimi için özel bir öğretim sürecine tabi tutulan BDİT öğretim materyalinin ve geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı deney gruplarındaki pozitif sıralar değerlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu değerlerin,

bu iki deney grubu içinde ise BDİT öğretim materyali ile öğretim yürütülen deney grubu lehine olduğu görülebilir. Grafik 2, Grafik 3'te bu gelişim görülebilir.

Grafik 2. Kontrol ve deney gruplarının sesler düzeyinde ön test başarı oranları

Grafik 3. Uygulanan öğretim yöntemine göre kontrol ve deney gruplarının sesler düzeyinde son test başarı oranları

Telaffuz öğretimi ile ilgili farklı öğretim yöntemlerinin kullanıldığı, deney ve kontrol gruplarında yürütülen çalışma öncesinde ve sonrasında, telaffuz becerilerinde cinsiyet faktörünün anlamlı bir fark yaratıp yaratmadığını görebilmek için yapılan Mann Whitney U-testi sonuçları Tablo 18, Tablo 19, Tablo 20, Tablo 21’te verilmiştir.

Tablo 18. BDİT öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için cinsiyet faktörü Mann Whitney U testi sonuçları

Testler	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Ön test	Bayan	7	7.79	54.50	22.500	.798
	Erkek	7	7.21	50.50		
Son test	Bayan	7	9.57	67.00	10.000	.064
	Erkek	7	5.43	38.00		
Ön test Ses_1	Bayan	7	9.57	67.00	10.000	.060
	Erkek	7	5.43	38.00		
Ön test Ses_2	Bayan	7	8.14	57.00	20.000	.502
	Erkek	7	6.86	48.00		
Ön test Ses_3	Bayan	7	8.07	56.50	20.500	.595
	Erkek	7	6.93	48.50		
Ön test Ses_4	Bayan	7	7.79	54.50	22.500	.793
	Erkek	7	7.21	50.50		
Ön test Ses_5	Bayan	7	5.71	40.00	12.000	.096
	Erkek	7	9.29	65.00		
Ön test Ses_6	Bayan	7	8.64	60.50	16.500	.255
	Erkek	7	6.36	44.50		
Son test Ses_1	Bayan	7	7.21	50.50	22.500	.793
	Erkek	7	7.79	54.50		
Son test Ses_2	Bayan	7	8.71	61.00	16.000	.270
	Erkek	7	6.29	44.00		
Son test Ses_3	Bayan	7	9.36	65.50	11.500	.092
	Erkek	7	5.64	39.50		
Son test Ses_4	Bayan	7	8.36	58.50	18.500	.441
	Erkek	7	6.64	46.50		
Son test Ses_5	Bayan	7	8.93	62.50	14.500	.192
	Erkek	7	6.07	42.50		
Son test Ses_6	Bayan	7	8.93	62.50	14.500	.195
	Erkek	7	6.07	42.50		

Analiz sonuçları, BDİT öğretim materyali ile çalışma yürütülen deney grubunu için, telaffuz öğretimi öncesi ve sonrası yapılan ölçümlerle ilgili puanlar incelendiğinde telaffuz

becerilerinde cinsiyet faktörünün anlamlı bir fark yaratmadığını göstermektedir ($U_{\text{öntest}}=22.500$, $p_{\text{öntest}}>.05$, $U_{\text{sontest}}=10.000$, $p_{\text{sontest}}>.05$), Tablo 18. Ses 1, 2, 3, 4, 5, 6 için yapılan ölçümlerin sonuçları da bu durumla paralellik göstermektedir.

Tablo 19. Geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemle telaffuz öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için cinsiyet faktörü Mann Whitney U-testi sonuçları

Testler	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Ön test	Bayan	7	5.29	37.00	9.000	.341
	Erkek	4	7.25	29.00		
Son test	Bayan	7	5.79	40.50	12.500	.776
	Erkek	4	6.38	25.50		
Ön test Ses_1	Bayan	7	5.21	36.50	8.500	.285
	Erkek	4	7.38	29.50		
Ön test Ses_2	Bayan	7	5.14	36.00	8.000	.210
	Erkek	4	7.50	30.00		
Ön test Ses_3	Bayan	7	7.21	50.50	5.500	.096
	Erkek	4	3.88	15.50		
Ön test Ses_4	Bayan	7	5.93	41.50	13.500	.922
	Erkek	4	6.13	24.50		
Ön test Ses_5	Bayan	7	5.64	39.50	11.500	.618
	Erkek	4	6.63	26.50		
Ön test Ses_6	Bayan	7	5.89	41.00	13.000	.827
	Erkek	4	6.25	25.00		
Son test Ses_1	Bayan	7	5.29	37.00	9.000	.335
	Erkek	4	7.25	29.00		
Son test Ses_2	Bayan	7	6.00	42.00	14.000	1.000
	Erkek	4	6.00	24.00		
Son test Ses_3	Bayan	7	5.93	41.50	13.500	.920
	Erkek	4	6.13	24.50		
Son test Ses_4	Bayan	7	6.36	44.50	11.500	.633
	Erkek	4	5.38	21.50		
Son test Ses_5	Bayan	7	5.14	36.00	8.000	.248
	Erkek	4	7.50	30.00		
Son test Ses_6	Bayan	7	5.79	40.50	12.500	.770
	Erkek	4	6.38	25.50		

Analiz sonuçları, geleneksel yaklaşıma dayalı yöntemle telaffuz öğretimi yürütülen deney grubunu için, çalışma öncesi ve sonrası yapılan ölçümlerle ilgili puanlar incelendiğinde telaffuz becerilerinde cinsiyet faktörünün anlamlı bir fark yaratmadığını

göstermektedir ($U_{\text{öntest}}=9.000$, $p_{\text{öntest}}>.05$, $U_{\text{sontest}}=12.500$, $p_{\text{sontest}}>.05$), Tablo 19. Ses_1, Ses_2, Ses_3, Ses_4, Ses_5, Ses_6 için yapılan ölçümlerin sonuçları da bu durumla paralellik göstermektedir.

Tablo 20. Bireysel yöntemle telaffuz öğretimi yapılan grubun deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için cinsiyet faktörü Mann Whitney U-testi sonuçları

Testler	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Ön test	Bayan	10	8.30	83.00	22.000	.712
	Erkek	5	7.40	37.00		
Son test	Bayan	10	8.10	81.00	24.000	.902
	Erkek	5	7.80	39.00		
Ön test Ses_1	Bayan	10	8.30	83.00	22.000	.706
	Erkek	5	7.40	37.00		
Ön test Ses_2	Bayan	10	8.10	81.00	24.000	.861
	Erkek	5	7.80	39.00		
Ön test Ses_3	Bayan	10	9.30	93.00	12.000	.104
	Erkek	5	5.40	27.00		
Ön test Ses_4	Bayan	10	8.70	87.00	18.000	.385
	Erkek	5	6.60	33.00		
Ön test Ses_5	Bayan	10	7.65	76.50	21.500	.655
	Erkek	5	8.70	43.50		
Ön test Ses_6	Bayan	10	8.50	85.00	20.000	.301
	Erkek	5	7.00	35.00		
Son test Ses_1	Bayan	10	8.35	83.50	21.500	.655
	Erkek	5	7.30	36.50		
Son test Ses_2	Bayan	10	7.90	79.00	24.000	.901
	Erkek	5	8.20	41.00		
Son test Ses_3	Bayan	10	8.55	85.50	19.500	.477
	Erkek	5	6.90	34.50		
Son test Ses_4	Bayan	10	8.25	82.50	22.500	.768
	Erkek	5	7.50	37.50		
Son test Ses_5	Bayan	10	7.65	76.50	21.500	.666
	Erkek	5	8.70	43.50		
Son test Ses_6	Bayan	10	9.20	92.00	13.000	.139
	Erkek	5	5.60	28.00		

Analiz sonuçları, BDİT öğretim materyaliyle bireysel olarak informal ortamlarda telaffuz etkinlikleri yapan deney grubunu için, çalışma öncesi ve sonrası yapılan ölçümlerle ilgili puanlar incelendiğinde telaffuz becerilerinde cinsiyet faktörünün anlamlı

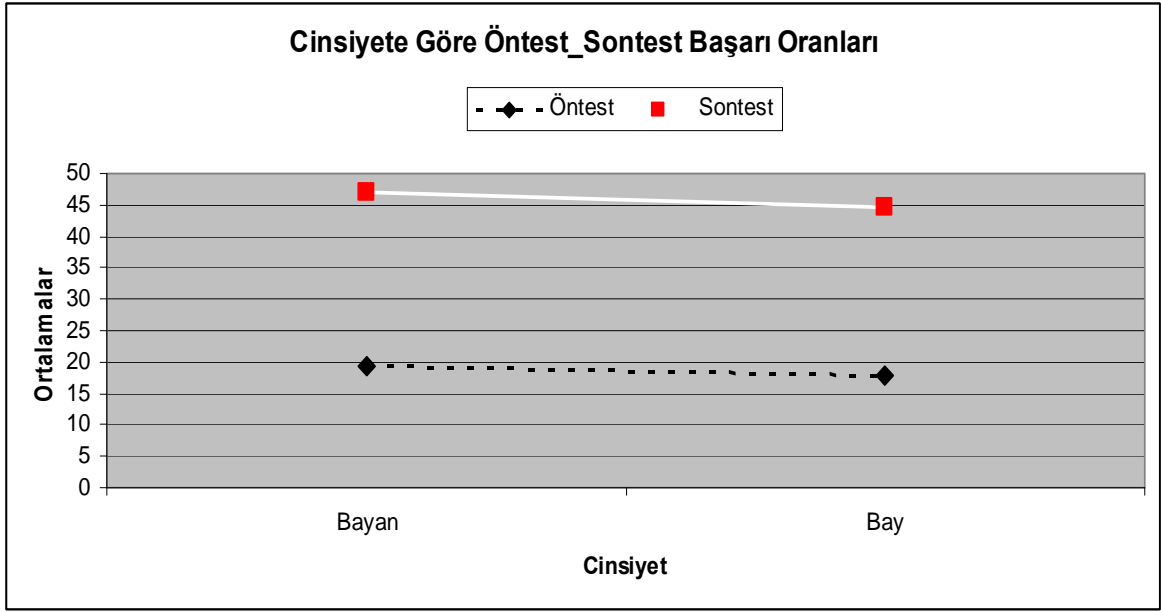
bir fark yaratmadığını göstermektedir ($U_{\text{öntest}}=22.000$, $p_{\text{öntest}}>.05$, $U_{\text{sontest}}=24.000$, $p_{\text{sontest}}>.05$), Tablo 20. Ses_1, Ses_2, Ses_3, Ses_4, Ses_5, Ses_6 için yapılan ölçümlerin sonuçları da bu durumla paralellik göstermektedir.

Tablo 21. Kontrol grubu deney öncesi ve sonrası genel başarıları ve ses_1, ses_2, ses_3, ses_4, ses_5, ses_6 için cinsiyet faktörü Mann Whitney U-testi sonuçları

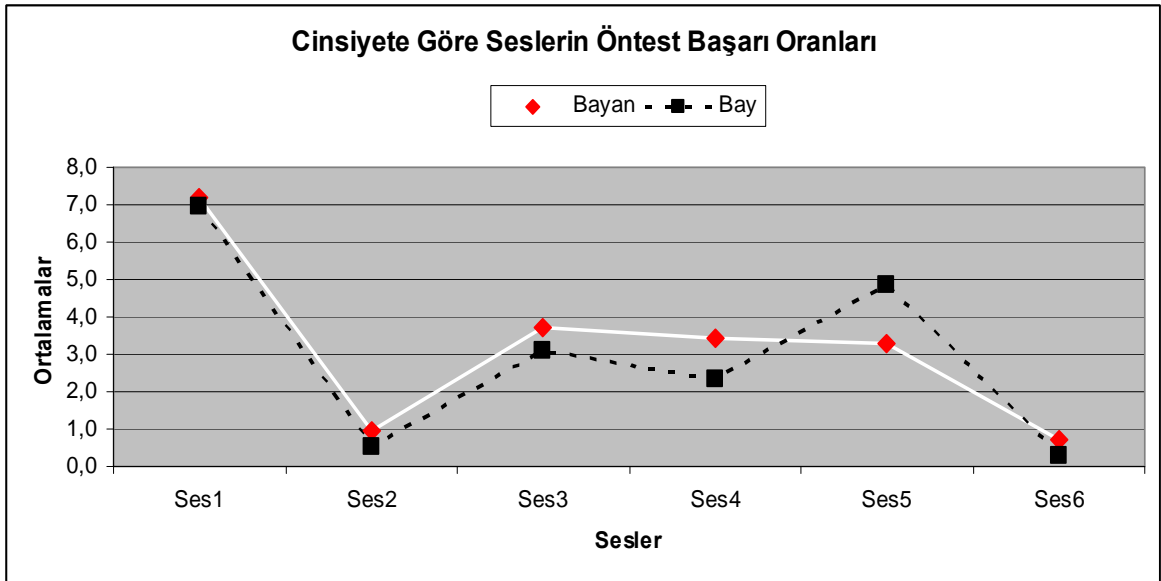
Testler	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Ön test	Bayan	9	8,78	79,00	20,000	,406
	Erkek	6	6,83	41,00		
Son test	Bayan	9	9,33	84,00	15,000	,155
	Erkek	6	6,00	36,00		
Ön test Ses_1	Bayan	9	7,50	67,50	22,500	,586
	Erkek	6	8,75	52,50		
Ön test Ses_2	Bayan	9	8,33	75,00	24,000	,414
	Erkek	6	7,50	45,00		
Ön test Ses_3	Bayan	9	8,44	76,00	23,000	,624
	Erkek	6	7,33	44,00		
Ön test Ses_4	Bayan	9	9,17	82,50	16,500	,210
	Erkek	6	6,25	37,50		
Ön test Ses_5	Bayan	9	7,94	71,50	26,500	,950
	Erkek	6	8,08	48,50		
Ön test Ses_6	Bayan	9	7,83	70,50	25,500	,765
	Erkek	6	8,25	49,50		
Son test Ses_1	Bayan	9	8,67	78,00	21,000	,474
	Erkek	6	7,00	42,00		
Son test Ses_2	Bayan	9	9,33	84,00	15,000	,151
	Erkek	6	6,00	36,00		
Son test Ses_3	Bayan	9	10,61	95,00	3,500	,005
	Erkek	6	4,08	24,50		
Son test Ses_4	Bayan	9	8,50	76,50	22,500	,590
	Erkek	6	7,25	43,50		
Son test Ses_5	Bayan	9	7,44	67,00	22,000	,549
	Erkek	6	8,83	53,00		
Son test Ses_6	Bayan	9	9,33	84,00	15,000	,142
	Erkek	6	6,00	36,00		

Analiz sonuçları, kontrol grubu için çalışma öncesi ve sonrası yapılan yapılan ölçümlerle ilgili puanlar incelendiğinde telaffuz becerilerinde cinsiyet faktörünün anlamlı bir fark yaratmadığını göstermektedir ($U_{\text{öntest}}=20.000$, $p_{\text{öntest}}>.05$, $U_{\text{sontest}}=15.000$, $p_{\text{sontest}}>.05$), Tablo 21. Ses_1, Ses_2, Ses_3, Ses_4, Ses_5, Ses_6 için yapılan ölçümlerin

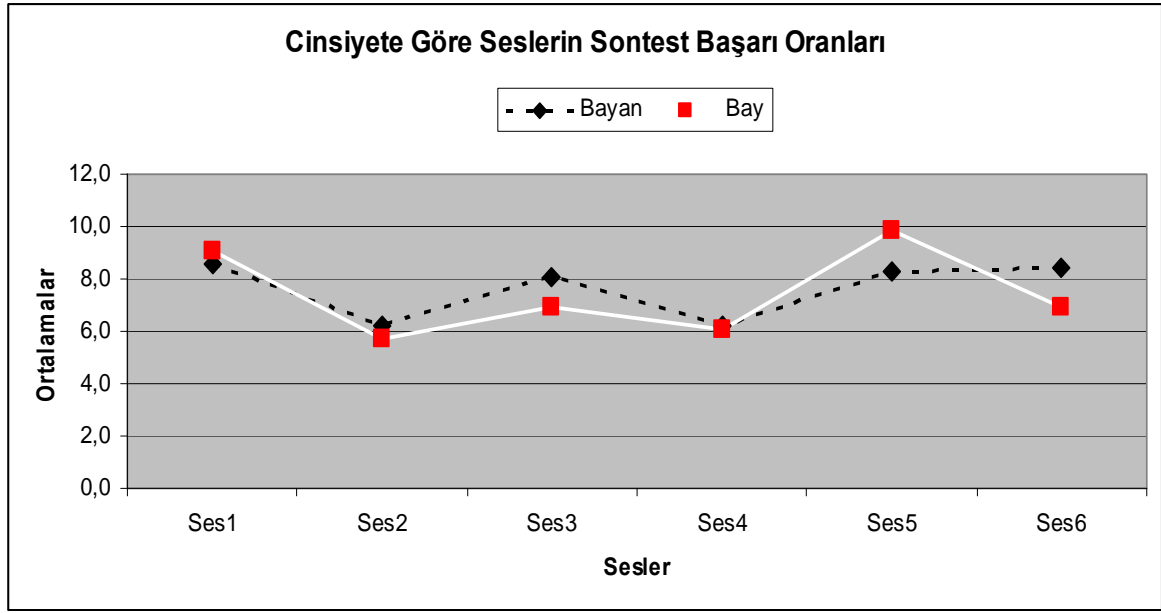
sonuçları da bu durumla paralellik göstermektedir. Grafik 4'te ön testler de ve son testlerde cinsiyete bağlı olarak başarı oranlarının değişimi görülebilir. Grafik 5 ve Grafik 6'da ise sesler düzeyinde cinsiyet faktörüne bağlı olarak ön test ve son test başarı oranları görülebilir.

Grafik 4. Kontrol ve deney gruplarında cinsiyete göre ön test ve son test başarı oranları

Grafik 5. Kontrol ve deney gruplarında cinsiyete göre ses düzeyinde ön test başarı oranları

Grafik 6. Kontrol ve deney gruplarında cinsiyete göre ses düzeyinde son test başarı oranları

3.2.2. Uygulama Öğretmenin Görüşleri ve Gözlemleriyle, Araştırmacının Gözlemlerinden Elde Edilen Veriler

Çalışma sürecinde iki deney grubuyla ayrı ayrı telaffuz etkinlikleri yürüten uygulama öğretmeni iki deney grubunun telaffuz becerilerine ilişkin farklı görüşler belirtmiştir. Uygulama öğretmeni BDİT öğretim materyalini kullandığı deney grubu öğrencilerinin öğretimin ilk iki haftalık bölümünde, geleneksel yöntemlerle telaffuz öğretimi yapılan deney grubuna göre daha yavaş bir gelişim gösterdiklerini, fakat ikinci haftadan sonra ise bu grubun daha nitelikli bir gelişim süreci içine girerek ileriye yönelik daha anlamlı öğrenme becerileri kazandıklarını vurgulamıştır.

BDİT öğretim materyali ile telaffuz etkinlikleri yürütülen deney grubu öğrencileri ikinci haftanın sonunda İngilizcede bulunan seslere ilişkin problemlerini giderebilmiş ve İngilizcede bulunan bu seslerin sembolik(fonetik) karşılıklarını öğrenebilmişlerdir. Öğrenciler bu kazanımlarını yürütülen telaffuz etkinlerinde kullanabilir duruma gelmişlerdir. Örneğin; sözlüğü olan öğrenciler etkinlik esnasında uygulama öğretmeni tarafından tahtaya yazılan yeni kelimeyi sözlüklerinden bulup sembolik (fonetik) karşılıklarına bakarak doğru şekilde telaffuz edebilme becerisini sergilemişlerdir. Uygulama öğretmeni bu öğrencilerin bundan sonraki süreçte daha önce karşılaşmadıkları

İngilizce kelimeleri dahi doğru şekilde telaffuz edebileceklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte geleneksel yöntemlere dayalı telaffuz öğretimi yapılan grupta ise bu becerilerin gelişmediğini ifade ederek, bu grubun telaffuz becerilerindeki gelişimin yapılan telaffuz etkinlikleri sürecinde gördükleri ve çalıştıkları kelimelerle sınırlı kaldığını vurgulamıştır. Uygulama öğretmenin aktif olarak telaffuz etkinlikleri yürütülen iki deney grubuna ilişkin en önemli çıkarımı bu yönde olmuştur.

Uygulama öğretmeni yürütülen telaffuz etkinliklerinin süresiyle doğru orantılı olarak BDİT öğretim materyali ile çalışılan deney grubunun ders içi motivasyonlarının sürekli arttığını ve yürütülen telaffuz etkinliklerine aktif olarak katıldıklarını ifade etmiş fakat bu durumun geleneksel yöntemlerin kullanıldığı deney grubunda ise ters bir süreç izlediğini vurgulamıştır. Araştırmacı da uygulama sürecindeki yapmış olduğu gözlemlerinde bu durumu gözlemlemiştir.

Uygulama öğretmeni, geleneksel yöntemler kullanılarak telaffuz etkinlikleri yürütülen deney grubu öğrencilerinin ölçülen seslere ilişkin telaffuz becerilerinin etkinlikler sürecinde kendilerine verilen kelimelerle sınırlı kaldığı için bu deney grubundaki öğrencilerin ileriye yönelik telaffuz becerilerinin gelişiminin sınırlı olacağını ifade etmiştir. Bu deney grubu öğrencilerinin, öğrenilen dil içerisinde bulunan seslere ilişkin anlamlı kazanımlar geliştiremediklerini buna rağmen BDİT öğretim materyali ile telaffuz öğretimi yapılan deney grubu öğrencilerinin, artık bir yardıma ihtiyaç duymadan mevcut telaffuz becerilerini kendi başlarına geliştirebileceklerini vurgulamıştır. BDİT öğretim materyali ile telaffuz öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilerin, öğrenilen dil içerisindeki seslere ve sembolik (fonetik) karşılıklarına ilişkin algı ve farkındalıklarının geliştiği, ayrıca telaffuz öğretimin yürütüldüğü sürecin sonuna doğru, öğrencilerinin kendi başlarına telaffuz becerilerini geliştirebildikleri araştırmacı ve uygulama öğretmeni tarafından gözlemlenmiştir.

3.3. Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Veriler

3.3.1. KTÜ Yabancı Diller Bölümü ve MEB İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yabancı Dil Uzmanlarıyla Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Veriler

Özellikle KTÜ Yabancı Diller bölümündeki yabancı dil uzmanları ile yürütülen mülakatlar konuyla ilgili problemlerin, üzerinde çalışmaları devam eden sistem dâhilinde çözümüne yönelik olarak derinlemesine veriler elde edilmesini sağlamıştır.

Mülakatlarda dil öğrenme yaşına vurgu yapılmıştır. Yabancı dil öğreniminde verim alınabilen çağın bireyin ilköğretim dönemi olduğu vurgulanmıştır. Özellikle öğrencilerin telaffuzla ilgili sorunlarının bu zaman aralığında olduğu ve ileriki öğretim dönemlerinde kelimelerin söylenişi ile ilgili alışkanlıkların kalıplaştığını ve çözümün zorlaştığı vurgulanmıştır. Öğretmenler ayrıca “go-geography”, “car-cat-cut” gibi yapısında benzer harfler bulunan ama farklı sesler içeren (phonics) kelimelerde öğrencilerin çok sık yanlışlıklar yaptıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedenini de bu tip kelimelerden birini öğrenen öğrencilerin, benzer yapıda olan fakat farklı telaffuz gerektiren kelimelerde kendi başına uyarılma yoluna gittiklerini ifade etmişlerdir. Görüşülen yabancı dil uzmanları öğrencilerin telaffuzda yaşadıkları bir diğer yanılmanın İngilizcede bulunan “c” harfiyle ilgili olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin; Uzmanlar İngilizcedeki “c” harfinin “Cinema, cigaret, city vb.” kelimelerde Türkçedeki “s” olarak telaffuz edilirken, “come, cut vb.” gibi kelimelerde Türkçedeki “k” olarak telaffuz edilmesi gerektiğini ancak öğrencilerin bu tip kelimelerin telaffuzlarında sorun yaşadıkları belirtilmişlerdir. Uzmanlar tarafından diğer bir yanılığa öğrenciler için “put-cut”, “university-urgent” gibi kelimeler arasındaki bulunan telaffuz farklılıkları olarak ifade edilmiştir. Örneğin; öncelikle “go” kelimesinin okunuşunu öğrenen öğrencinin “book” kelimesini de yazıldığı gibi okuması bunun tipik bir örneğidir. Yabancı dil uzmanları, bu tip kelimelerin telaffuzları arasında farklılıklar olabileceği ile ilgili öğrencilerde farkındalık yaratılması ve benzer seslerin farklı telaffuzları olabileceği düşüncesinin kazandırılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Yabancı dil uzmanları öğrencilerin telaffuz sırasında model olarak karşısındaki öğretmeni dikkate aldığını fakat doğru telaffuzu yapamadıkları ve bunun temel sorunlardan biri olduğu belirtilmiştir. Yabancı dil uzmanları ayrıca öğrencileri kelimenin telaffuzuyla ya da okunuşuyla ilgili hedefinin bir İngiliz gibi telaffuz yapabilmekten ziyade karşısındaki öğretmen gibi telaffuz etme çabası içinde olduklarını bunun nedeninin de sınıf içinde komik duruma düşer miyim düşüncesinden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Özellikle Yabancı Diller bölümünde derse giren yabancı dil uzmanları öğrencilere “Dilbilgisi, Okuma, Yazma, Konuşma” dersleri verdiklerini ve bunların içerisinde konuşma derslerinde, öğrencilerde dikkat edinilen en son faktörün “Doğru Telaffuz Becerisi” olduğunu vurgulanmıştır. Bunun nedenini de öğrencilerden doğru telaffuz yapmaları yönünde isteklerini ve beklentilerini artırdıklarında öğrencilerin derse aktif katılımlarının düştüğü ve üretkenliklerinin azaldığı şeklinde ifade etmişlerdir.

Sınıf içerisinde telaffuz sorunlarını gidermek üzere yapılan etkinliklerin çok zaman aldığı ve bunun yabancı dil derslerinin belirtilen süre içerisinde yürütülmesinde sorun teşkil ettiği yabancı dil uzmanları tarafından vurgulanmıştır. Yabancı dil uzmanları sınıf içerisinde yabancı dil öğretmenleri tarafından öğrencilerde telaffuz becerileri geliştirilmek için izlenen yolun, ağırlıklı olarak yeni öğrenilen kelimelerin toplu olarak yüksek sesle tekrar edilmesi şeklinde olduğunu belirtmişlerdir.

Seslerin ve harflerin telaffuzunu görsel olarak ifade eden, öğrencilerin kolayca öğrenebileceği kitap vb. kaynakların eksikliği yabancı dil uzmanları tarafından vurgulanmıştır. Süregelen yıllarda öğrencilerde oluşan telaffuz hatalarının kemikleştiği ve değiştirilmesinin çok zor olduğu belirtilmiş bu nedenle telaffuzla ilgili çalışmalara ilköğretim çağında ağırlık verilmesi gerektiği görüşülen yabancı dil uzmanlarınca vurgulanmıştır. İlköğretim çağındaki öğrencilerde doğru telaffuz becerileri geliştirebilmenin ülkemizde İngilizce öğretiminde yaşanan bu sorunun çözümünde önemli bir rol oynayacağı öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. İngilizce öğretimiyle ilgili öğrencilerin kullanabileceği birçok öğretim CD’si, kitap, kaset vb. kaynak olmasına rağmen bu CD’lerin öğrencilerde istenilen telaffuz becerilerini geliştirmekten uzak olduğu yabancı dil uzmanlarınca yapılan görüşmelerde ayrıca vurgulanmıştır.

3.3.2. Geliştirilen BDİT Öğretim Materyalinin Değerlendirilmesi Amacıyla Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Veriler

BDİT öğretim materyali içindeki seslere ait modellemelerin, diğer telaffuz etkinliklerin, doğruluklarının ve yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla, BDİT öğretim materyali öncelikle KTÜ Yabancı Diller Yüksek Okulu ve KTÜ Fen Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde görevli 7 akademisyene 20 son sınıf İngilizce öğretmen adayına tanıtılmıştır. BDİT öğretim materyalinin birer kopyası kendilerine

verilerek kullanımlarına sunulmuş daha sonraki günlerde ise yarı yapılandırılmış mülakat formu ile BDİT öğretim materyaline ilişkin görüşleri alınmıştır.

KTÜ Yabancı Diller Yüksek Okulu ve KTÜ Fen Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde görevli olan 7 akademisyen ile İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü son sınıfında okuyan 20 İngilizce öğretmen adayına uygulanan yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen veriler tablolaştırılarak frekans ve yüzde biçiminde ifade edilmiştir.

“İngilizce için geliştirilen BDİT Öğretim materyalinin İngilizce öğretmenleri ve öğrenciler tarafından kullanılabilirliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” Sorusundan elde edilen veriler, Tablo 22, Tablo 23;

Tablo 22. BDİT Materyalinin Kullanılabilirliği İle İlgili Akademisyenlerden Elde Edilen Veriler (n=7);

İfadeler	f	%
Kullanımı kolay, anlaşılır ve pratik.	6	85
Öğrenciler için etkin olabilecek pratik imkânı sağlıyor.	7	100
Sınıf ortamında gerekli teknolojik imkânlar sağlanırsa kullanılabilir.	5	71
“Ses Telaffuzu” bölümü seslerin öğretiminde etkin olarak kullanılabilir.	3	43
Öğretmenler için yanında bir kılavuz kitapçık eklenirse daha iyi olur.	1	14

Tablo 23. BDİT Materyalinin Kullanılabilirliği İle İlgili İngilizce Öğretmen Adaylarından Elde Edilen Veriler (n=20);

İfadeler	f	%
İlköğretimdeki öğrenciler için kullanımı eğlenceli olabilir.	11	55
İngilizce öğretmenlerine seslerin öğretiminde çok yardımcı olacağını düşünüyorum.	14	70
Programı ders saatleri içinde kullanmak öğretimde zaman kaygısı yaratabilir.	6	30
İngilizce öğreniminin ilk zamanlarında kullanılırsa hatalı telaffuzların oluşumunu engelleyebilir.	9	45
İngilizce öğretmenlerinin rehberliğinde öğrenciler destekleyici materyal olarak kullanılabilir.	5	25
Farklı etkinliklerle zenginleştirilirse her seviyede kullanılabilir.	4	20

Araştırma sorunsundan elde edilen veriler incelendiğinde, yabancı dil uzmanları ve yabancı dil aday öğretmenlerinin seslerin görsel modellemelerinin verildiği “ses telaffuzu” bölümünü yabancı dil öğretmenlerine ve öğrencilere faydalı olabilecek bir bölüm olarak

niteledikleri görülmektedir. Yabancı dil uzmanları ve yabancı dil aday öğretmenleri için geliştirilen materyalin kullanımı kolay, pratik ve eğlenceli olarak tarif edilmektedir. Yabancı dil öğretmen adayları materyalin sınıf içinde sürdürülen telaffuz etkinliklerini destekleyici olarak informal ortamlarda kullanılmasını daha faydalı olarak görmektedirler. Yabancı dil aday öğretmenleri tarafından ifade edilen diğer bir unsur ise, materyal içindeki etkinliklerin sayısının ve türünün artırılmasının, materyalin farklı seviyelerdeki yabancı dil öğretim ortamlarında kullanımını kolaylaştıracağı fikri olmuştur.

“BDİT Öğretim materyali içinde verilen İngilizcede bulunan seslerin (fonemlerin) 3Boyutlu görsel modellemelerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” Sorusundan elde edilen veriler, Tablo 24, Tablo 25;

Tablo 24. BDİT Materyali İçindeki Seslere İlişkin Görsel Modellemelerle İlgili Akademisyenlerden Elde Edilen Veriler (n=7);

İfadeler	f	%
Seslere ilişkin görsel modellemeler açıklayıcı ve anlaşılır.	6	85
Bu modellemeler ileri düzeyde İngilizce öğrenenlere daha çok yardımcı olur.	2	29
Öğrencilerin somutlaştıramadığı ses üretim sürecini iyi bir şekilde görselleştirmiş.	5	71
Özellikle öğrencilerin bireysel olarak çalışmasında yardımcı olacaktır.	4	57
İlköğretimde kullanılarak öğrencilerin iyi bir temel oluşturması sağlanabilir.	3	43

Tablo 25. BDİT Materyali İçindeki Seslere İlişkin Görsel Modellemelerle İlgili İngilizce Öğretmen Adaylarından Elde Edilen Veriler (n=20);

İfadeler	f	%
Görsellik açısından öğrenciler için çok yararlı olacaktır.	16	80
Öğrencilerin ilgi ve dikkatini toplayacaktır.	13	65
Küçük yaştaki öğrencilerin anlaması için zor olabilir.	2	10
Seslerin öğretimi için çok iyi düşünülmüş bir materyal.	9	45

Bu araştırma sorusundan elde edilen veriler incelendiğinde, yabancı dil uzmanları ve yabancı dil öğretmen adaylarının seslere ilişkin görsel modellemeleri açıklayıcı, anlaşılır ve faydalı olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Geliştirilen 3B kafayla yapılan modellemelerin öğrencilerin dikkatlerini ve ilgilerini toplayabileceği yabancı dil aday öğretmenlerince ifade edilmiştir. Seslere ilişkin modellemelerin küçük yaş grubundaki

öğrencilerde ileriye yönelik telaffuz gelişiminde temel oluşturmak amacıyla kullanılabileceği yabancı dil alan uzmanları tarafından vurgulanırken, yabancı dil aday öğretmenleri ise geliştirilen bu modellemelerin küçük yaş grubundaki öğrenciler tarafından anlaşılmasının zor olabileceği şeklinde görüş bildirmişlerdir.

“BDİT Öğretim materyali içindeki ses telaffuzu dışında verilen kelime telaffuzu becerisini artırmaya yönelik olarak tasarlanmış etkinliklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?” Sorusundan elde edilen veriler, Tablo 26, Tablo 27;

Tablo 26. BDİT Materyali İçindeki Etkinliklere Yönelik Akademisyenlerden Elde Edilen Veriler (n=7);

İfadeler	f	%
Etkinlikler içerisindeki kelimeler ve gruplar zorluk derecesine göre sınıflandırılmalı	4	57
Ses öğreniminden sonra bu etkinlikler öğrenciler için iyi bir pekiştirici olur	5	71
Verilen etkinlikler bazı telaffuz hatalarının giderilmesi adına iyi seçilmiş	3	43
Telaffuzu birbirine karıştırılan kelime örnekleri üzerinde durulması çok güzel	4	57

Tablo 27. BDİT Materyali İçindeki Etkinliklere Yönelik İngilizce Öğretmen Adaylarından Elde Edilen Veriler (n=20);

İfadeler	f	%
Etkinlikler içindeki örnekler kolaydan zora doğru düzenlenmeli	12	60
Materyale oyun türündeki etkinliklerin eklenirse öğrenci ilgisini daha çok çekebilir	7	35
Etkinlik içerisinde kelimeler resimlerle desteklenmeli	5	25
Kelime telaffuzlarına ek olarak cümle seslendirmelerine de yer verilmeli	2	10
Sözlük bölümü daha da etkinleştirilebilir ve resimlerle zenginleştirilebilir	4	20
Kelimeler çok iyi belirlenmiş, yapılan bazı hataları kolayca fark ettiriyor	14	70

Yabancı dil uzmanlarına ve yabancı dil aday öğretmenlerine yöneltilen bu araştırma sorusundan elde edilen veriler incelendiğinde, materyal içinde seslerin telaffuz edilmesini destekleyici olarak hazırlanmış etkinlik türlerinin, öğrencilerin seslerin telaffuz edilmişlerini öğrendikten sonra ses ve kelime düzeyinde telaffuz becerilerini geliştirmek adına iyi seçilmiş örnekler olarak nitelendirilmektedir. Bununla birlikte, her iki katılımcı grupta materyal içinde bulunan etkinliklerin zorluk derecelerine göre seviyelendirilmeleri gerektiği, telaffuzu verilen kelimelerin resimlerle desteklenmesi ve mümkünse

geliştirilebilecek küçük oyunlarla öğrencilere kazandırabilecek bir yapının oluşturulmasının materyali daha etkili yapabileceğini ifade etmişlerdir.

“BDİT Öğretim materyalini kullanan öğrencilerin doğru ve kalıcı telaffuz becerileri kazanıp kazanamayacağına yönelik görüşleriniz nelerdir?” Sorusundan elde edilen veriler, Tablo 28, Tablo 29;

Tablo 28. BDİT Materyali ve Telaffuz Becerisi İle İlgili Akademisyenlerden Elde Edilen Veriler (n=7);

İfadeler	f	%
Materyali bilinçli kullanan öğrenciler için etkili olabilir	4	57
Yalnızca bu materyalin kullanılması yetersiz kalabilir	3	43
İngilizce öğretmenleri sınıf içinde bu farklı türde destekleyici etkinlikler düzenlemeli	5	71
Fonetik seslerin öğrencilere kazandırılmasında kalıcılık sağlayabilir	3	43

Tablo 29. BDİT Materyali ve Telaffuz Becerisi İle İlgili İngilizce Öğretmen Adaylarından Elde Edilen Veriler (n=20);

İfadeler	f	%
Öğretmenler sınıf içerisinde konuşma etkinlikleriyle desteklerse faydası olacaktır	15	75
Materyal tek başına çok etkili olacağını düşünmüyorum	8	65
Öğrenciler yabancı seslerle ilgili kalıcı beceriler kazanabilirler	9	45
Kalıcı olabilmesi için öğrencilerin belirli aralıklarla çalışması gerekiyor	4	20
Programın görsel içerikli olması kalıcılığı artıracaktır	7	35

Katılımcılara yöneltilen bu araştırma sorundan elde edilen veriler incelendiğinde, yabancı dil uzmanları ve yabancı dil öğretmen adayları arasındaki genel kanının materyalin tek başına hedef kitlede kalıcı telaffuz becerilerinin oluşmasında çok fazla işe yaramayacağı yönündedir. Görüşleri alınan her iki grup öğrencilerde kalıcı telaffuz becerilerinin kazandırılabilmesi için sınıf ortamında farklı telaffuz etkinliklerine yer verilerek elde edilen kazanımların öğrencilerin konuşma becerilerine yansımaları sağlamak gerektiği düşüncesindedirler. Bununla birlikte her iki katılımcı grup, materyalin seslerin telaffuz edilmesi düzeyinde öğrencilerde kalıcı telaffuz becerileri oluşmasını sağlayabileceği görüşünü ifade etmişlerdir.

“BDİT Öğretim materyalinin farklı öğretim ortamlarında (ilköğretim, lise, Anadolu liseleri, dil okulları, üniversite hazırlık vb.) kullanılabilirliğine yönelik olarak düşünceleriniz nelerdir?” Sorusundan elde edilen veriler, Tablo 30, Tablo 31;

Tablo 30. Farklı Öğrenme Ortamları ve BDİT Materyali İle İlgili Akademisyenlerden Elde Edilen Veriler (n=7);

İfadeler	f	%
Materyaldeki seslerin öğretildiği bölüm ilköğretim 1. kademedede kullanılması etkili olur	3	43
Etkinliklerin seviyesi iyi ayarlanır ve farklı örneklerle zenginleştirilirse her seviyede kullanılabilir	4	57
Öğretmen rehberliğinde ilk ve orta öğretimde ve dil sınıflarında kullanılabilir	5	71
İlköğretim hariç diğer okullarda kullanılabilir	1	14

Tablo 31. Farklı Öğrenme Ortamları ve BDİT Materyali İle İlgili İngilizce Öğretmen Adaylarından Elde Edilen Veriler (n=20);

İfadeler	f	%
Bu materyalden İngilizce öğretiminin ilk yıllarında kullanılması ilerisi için faydalı olur	8	40
İlköğretimde sınıf ortamında kullanılması için ayrıca zaman ayrılması gerekir	6	30
Doğru ve bilinçli kullanılırsa her seviyede faydalı olabilir	16	80
Bu tip bir materyal olmadığından farklı yaş grubundan ilgi görecektir	9	45
Teknolojik altyapısı uygun olan her okulda kullanılmalı	4	20

Yabancı dil uzmanları ve yabancı dil aday öğretmenlerinin kendilerine yöneltilen bu araştırma sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde, materyalin genel anlamıyla teknoloji alt yapısı iyi olan her türlü öğretim kurumunda ve farklı seviyedeki öğrenci gruplarıyla yürütülen telaffuz etkinliklerinde kullanılabileceği anlaşılmaktadır. Katılımcıların bir bölümü materyalin ilköğretimde yürütülen telaffuz etkinliklerinde kullanımının daha etkili olabileceğini ifade ederken diğer bir grup materyalin ilköğretim seviyesinden daha üst düzeydeki öğrenci gruplarıyla yürütülen telaffuz etkinliklerinde yürütülmesini doğru bulmaktadır.

“BDİT Öğretim materyalinin, öğrencilerin İngilizce telaffuzundaki tutum, özgüven ve kaygılarına olumlu ya da olumsuz etkileri açısından değerlendirir misiniz?” Sorusundan elde edilen veriler Tablo 32, Tablo 33;

Tablo 32. BDİT Materyali, Telaffuza İlişkin Tutum, Kaygı ve Özgüvene Yapabileceği Etkilere İlişkin Akademisyenlerden Elde Edilen Veriler (n=7);

İfadeler	f	%
Küçük yaşlardan itibaren kullanılırsa ilerisi için cesaret verici olabilir	1	14
Öğrencilerin özgüvenlerini artırıp kaygılarını azaltabilir	4	57
Bireysel olarak kullanımda olumlu etkisi olabilir	2	29
Görsellik ve çekicilik öğrencilerin olumlu tutumlar geliştirmesini	5	71
Öğrencilerde bu problemin kolayca üstesinden gelinebileceği düşüncesini oluşturabilir	1	14

Tablo 33. BDİT Materyali, Telaffuza İlişkin Tutum, Kaygı ve Özgüvene Yapabileceği Etkilere İlişkin İngilizce Öğretmen Adaylarından Elde Edilen Veriler (n=20);

İfadeler	f	%
Bu materyal telaffuzun kolayca öğrenilebileceğini göstererek öğrencide kaygıyı azaltır	8	40
Küçük yaştaki kullanıcılar için motive edici ve güdüleyici olabilir	14	70
Öğrencilerin tutumlarını olumlu etkiler ve kaygıyı azaltır	11	55
Bu materyali kullanan öğrencilerin özgüvenleri olumlu yönde artabilir.	9	45
Materyalin öğrencilere olumsuz bir etki yapacağını düşünmüyorum	4	20

Yabancı dil uzmanlarına ve yabancı dil aday öğretmenlerine yöneltilen bu araştırma sorusundan elde edilen veriler incelendiğinde, materyalin yabancı dil öğretiminin başladığı ilköğretim basamağında kullanılmaya başlamasının öğrencilerde olumlu tutumlar oluşturabileceğini ifade ettikleri görülmektedir. Aynı zamanda materyalin doğru telaffuz becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulamalarda öğrencilerin cesaretlerini artırabileceği, kaygılarını azaltabileceği ve öğrencilere telaffuz probleminin üstesinden kolayca gelinebileceği düşüncesini kazandırabileceği şeklinde nitelendirdikleri gözlenmiştir.

4. TARTIŞMA

Bilgisayar teknolojilerinin bugün geldiği noktada, öğretim ortamlarında kullanımı yaygınlaşarak vazgeçilmez bir konuma gelmiştir. Günümüzde bilgisayar teknolojileri, öğretim ortamlarında farklı amaçlarla farklı şekillerde kullanılabilir. Bunu yanı sıra bilgisayar teknolojilerine dayalı birçok öğretim materyali, öğretim ortamlarında öğrencilerin öğrenme becerilerinin artırılabilir, yürütülen eğitim ve öğretim aktiviteleriyle öğrencilerde daha nitelikli becerileri kazandırabilir ve öğrenci, öğretmen ya da öğrenme ortamlarından kaynaklanan problemlerin etkisini azaltabilir amacıyla geliştirilerek öğretim ortamlarında öğrenci ve öğretmenlerin kullanımına sunulmaktadır.

Öğretim ortamlarında kullanılmakta olan bilgisayar destekli öğretim materyallerinin, kullanıcı etkileşimli olarak tasarlanması eğitimdeki kalitenin daha da artmasını sağlamaktadır. Kullanıcı etkileşimli ve görsel olan bilgisayar destekli öğretim materyallerinin kullanılması, öğrencilerde kazandırılması hedeflenen öğrenme becerilerinin daha kolay ve hızlı oluşmasını sağlamaktadır.

Bilgisayar teknolojilerinin öğretim ortamlarında yararlanması gereken alanlarından biride yabancı dil öğretimidir. Yabancı dil öğrenmedeki temel amaç, bireyin öğrenilen dilde iletişim kurabilmesi ve öğrenilen dili akıcı ve doğru şekilde konuşabilmesidir. Türkiye’de yıllardır sürdürülen yabancı dil öğretimi sonucunda bireylere yabancı dil olarak İngilizce öğretilen sınıflarda okuma, yazma dinleme ve konuşma becerileri kazandırılmaya çalışılmakla birlikte konuşma becerisinin kazandırılmasında istenilen başarı elde edilememiştir. Öğrencilerde konuşma becerilerinin ve iletişim becerilerinin gelişiminin telaffuz becerileri ile doğrudan bağlantılıdır. Türkiye’de İngilizce dil öğretimi ilköğretimin ilk yıllarında başlamakta ve üniversite yıllarını da içine alarak devam etmektedir. Fakat gelinen noktada öğrenciler İngiliz dilinin gramer ve sözcük yapısını kavramalarına rağmen, İngiliz dilinin kendine has olan telaffuz yapısını uygulamakta zorlanmaktadırlar. Bu nedenle öğrenciler ve yetişkinler İngilizce konuşmada ve iletişim kurmada sıkıntı çekmektedirler.

Türkiye’de İngilizce dil öğretiminde kullanılmakta olan yerli ve yabancı olmak üzere farklı türde kitap, CD, kaset ve bilgisayar destekli hazırlanmış materyaller bulunmaktadır. Bu materyaller Türkiye’de yabancı dil öğretimi verilen farklı kademedeki okullarda ve özel dil kurslarında kullanılmaktadır. Kullanılan materyaller, yabancı dil öğretimine birçok

açından yaklaşmakla birlikte, yabancı dildeki telaffuz becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında yetersiz kalmaktadır. Bunun nedeni telaffuzun İngilizce öğrenimine ait diğer unsurlar gibi kolayca analiz edilerek, gerekli oral becerilerin öğrencilere kazandırılabilmesi için uygun somut ve görsel uygulamaların yetersiz kalmaktadır. Telaffuz öğretimi ile ilgili olarak uluslararası literatür incelendiğinde bilgisayar destekli uygulamalara ve projelere son yıllarda ağırlık verildiği görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye’de yabancı dil öğretim ortamlarında, öğrencilerde telaffuz becerilerinin geliştirilmesi amacıyla görsel ve işitsel yönden zengin, kullanıcı etkileşimli BDİT öğretim materyallerinin kullanılmadığı görülmüştür.

Bu çalışma, Türkiye’de yabancı dil eğitim ortamlarında, öğrencilerin telaffuz becerilerinin geliştirilebilmesi, öğrencilerde ileriye yönelik olarak kalıplaşan telaffuz hatalarının giderilebilmesi ve telaffuz öğretimi için nitelikli bir telaffuz öğretim materyali kazandırabilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yürütülen çalışma kapsamında ilgili literatür ve çalışmalar incelenmiş, İngilizce öğretmenleri ve alan uzmanlarıyla görüşülerek problem tanımlanmıştır. Tespit edilen problemin çözümünde etkili olabilecek BDİT öğretim materyali geliştirilmiştir.

BDİT öğretim materyalinin geliştirme sürecinde öncelikle bilgisayar ortamında 3B bir kafa modeli geliştirilmiş ve bu kafa modeliyle İngilizcede bulunan seslerin ağız içerisinde oluşum biçimleriyle ilgili soyut olan bilgiler görselleştirilerek somutlaştırılmıştır. Bilgisayar teknolojilerinin tüm avantajları kullanılarak oluşturulan 3B kafa modeliyle görülmesi mümkün olmayan ağız içi yapı, seslerin oluşumlarıyla ilgili dil, diş, damak, nefes, dudak hareketleri bilgisayar ortamında görselleştirilmiştir. Geliştirilen BDİT öğretim materyali içerisine farklı türde telaffuz etkinlikleri eklenmiştir. Geliştirilen BDİT öğretim materyali alan uzmanlarına sunulmuş ve incelemeleri sağlanarak görüşleri alınmıştır. Alınan dönütler paralelinde geliştirilen BDİT öğretim materyalinde düzeltmeler yapılmış ve materyale son şekli verilmiştir.

Autodesk Maya 8.0 3B animasyon tasarım programı, Flash 8.0 yazılımı Macromedia MX web tasarım programlarının bir arada kullanılmasıyla birlikte geliştirilen BDİT öğretim materyalinin etkililiğinin belirlenmesi amacıyla deneysel bir çalışma yürütülmüştür. Farklı türde telaffuz etkinlikleriyle zenginleştirilen BDİT öğretim materyalinin öğrencilerin telaffuz becerileri üzerine etkilerini ölçebilmek amacıyla KTÜ Yabancı Diller Yüksek Okulunda Lisans İngilizce hazırlık okuyan öğrencilerden oluşan 1 kontrol ve 3 deney grubu oluşturulmuştur. Çalışma öncesinde öğrencilerin telaffuz

becerileri belirlenmiş ve kayıt altına alınmıştır. Yürütülen çalışma sonunda kontrol ve deney grupları tekrar değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular geliştirilen BDİT öğretim materyaliyle telaffuz etkinlikleri yürütülen deney grubundaki öğrencilerin telaffuz becerilerinin, diğer kontrol ve deney gruplarına göre daha fazla arttığını göstermiştir.

Başlangıçta, yürütülen çalışmadaki örneklem grubunun Yabancı diller yüksek okulu öğrencileri arasından seçilmesi araştırmacıda, kontrol ve deney grupları arasında çok fazla bir farklılık oluşturmayacağı düşüncesi yaratmıştır. Fakat gelinen noktada kontrol grubu öğrencilerinin telaffuz becerilerindeki gelişim oranı çok alt seviyede kalmıştır. Bu sonuç, Krashen [72], Richards ve Renandya'nın [73] yaptıkları çalışmalarda telaffuzun, sonradan kazanılan ve üzerinde durulduğunda gelişen bir beceri olduğu iddialarını desteklemektedir.

Elde edilen bulgulara bakıldığında geliştirilen BDİT öğretim materyalini kullanarak kendi belirleyecekleri bir çalışma planı ve süresi içinde bireysel olarak çalışılması istenen grupta ise beklenen seviyede bir başarı ortaya çıkmamıştır. Araştırmacıya göre, bunun en büyük nedeni bu deney grubu öğrencilerinin bu süreçte yönlendirici rehberlikten ve kendi başlarına yaptıkları telaffuz etkinliklerinde materyal içinde kendilerine verilen geri dönüşlerden yararlanamamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu sonuç, Fraser'ın [74] yaptığı çalışmada elde ettiği bulgularla örtüşmektedir.

Geliştirilen BDİT öğretim materyalinin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin süreç sonunda telaffuz becerilerindeki gelişmeye bağlı olarak dinleme ve anlama becerilerinde de artış olduğu görülmüştür. Bu sonuç, Gilbert'in [4] yaptığı çalışmada anlama ve telaffuz gibi dinleme becerilerinin birbiriyle bağlantılı teziyle örtüşmektedir.

Massoro [62] yaptığı çalışmada, kullanılan 3B kafa modelinde gerçekçi yüz ifadeleri, jest ve mimiklerin bir arada verilmesinin, BDİT öğretim materyallerini kullanan bireyler üzerinde daha fazla etki yaptığını belirtmiştir. Bunun paralelinde, geliştirilen BDİT öğretim materyali içerisinde seslerin modellenmesinde kullanılan 3B kafa modeline bir insanda olduğu gibi gerçekçi yüz ifadelerinin kazandırılması, modelin jest ve mimiklerle desteklenmesi, modelin gerçekçiliğini artırarak başarı seviyesini yükseltebilirdi.

Literatür incelendiğinde benzer BDİT öğretim materyallerinin telaffuz becerileri üzerine etkilerinin belirlenmesinde, araştırma ve uygulama süreçlerinin uzun zamana yayıldığı görülmektedir. Geliştirilen BDİT öğretim materyalinin telaffuz becerileri üzerine olan etkililiğinin ve etkilerinin derinlemesine araştırabilmesi için, uygulama sürecinin bir yıla yayılması ya da geliştirilen BDİT öğretim materyalinin formal ortamlarda yapılan İngilizce derslerine dâhil edilmesi, daha fazla verinin elde edilmesini sağlayabilirdi.

5. SONUÇLAR

Bu çalışmada, görsel ve işitsel öğelerle zenginleştirilmiş BDİT öğretim materyali geliştirilmiş ve materyalin öğrencilerin İngilizce telaffuz becerileri üzerine etkileri araştırılarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmada, BDİT öğretim materyalinin öğrencilerin telaffuz becerileri üzerine olan etkisini tam olarak ortaya koyarak araştırmanın alt problemlerine çözüm sunmak amacıyla 3 deney grubu ve bir kontrol grubu oluşturulmuştur. Çalışmanın ilk aşamasında Türkiye’de İngilizcede telaffuz öğretiminde yaşanan problemler İngilizce öğretmenleriyle yapılan anket ve mülakatlarla araştırılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında geliştirilen BDİT öğretim materyalinin öğrencilerin telaffuz becerileri üzerine etkileri araştırılmıştır. Üçüncü kısmında ise Yabancı dil uzmanları ve İngilizce öğretmen adayları tarafından BDİT öğretim materyalinin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Elde edilen bulgular ışığında çıkarılan sonuçlar aşağıdaki gibidir.

- Öğrencilerde İngilizce telaffuz becerilerinin gelişimi için öğretmen rehberliği ve geri bildirimleri çok etkili ve önemlidir. Fraser [74], artikülasyon ve fonetikle ilgili bilgilerin dil bilimcilere yardım ettiğini fakat öğrenciler için yetersiz kaldığını belirtmiş ve öğrencilere işitsel bir model sağlamanın telaffuz becerilerini artırmada yetersiz kalacağını ve bununla birlikte dil hareketleriyle ilgili eş zamanlı geri bildirimler sunmanın öğrencilere daha çok yardımcı olacağını vurgulamıştır. Analiz sonuçları öğrencilerin geliştirilen BDİT öğretim materyalini informal ortamlarda kendi başlarına çalışmasının telaffuz becerilerinin gelişiminde istenen başarıyı sağlamadığını ortaya koymuştur. Bu sonuç, öğrencilerin öğretim sürecinde gelişimlerinin sürekli olarak izlenmesi ve yerinde geribildirimlerle yönlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.
- Geleneksel yöntemlerle devam ettirilen İngilizce telaffuz öğretimi, öğrencilerde motivasyon kaybına yol açmakta ve İngilizce telaffuz becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırmanın deneysel kısmının yürütüldüğü süreçte geleneksel yöntemlerle telaffuz öğretimi yapılan grubun motivasyonu ve derse katılımı süreyle ters orantılı olarak azalmıştır. BDİT öğretim materyali ile sürdürülen telaffuz öğretiminde ise öğrenci motivasyonu ve derse katılımı süreyle doğru orantılı olarak artmıştır. Bu sonuç, BDİT öğretim materyalinin öğrencilerde

var olan telaffuz becerilerinin gelişiminde motivasyonlarını artırdığını göstermektedir.

- Yapılan çalışmada cinsiyet, öğrencilerin İngilizce telaffuz becerilerinin gelişiminde anlamlı bir faktör olarak ortaya çıkmamıştır. Bu sonuç, geliştirilen BDİT öğretim materyalinin öğrencilerde cinsiyet faktörüne bağlı olarak herhangi bir olumsuz durum oluşturmadığını göstermektedir.
- Telaffuz öğreniminde öğrenciler yabancı dil öğrenme ortamında öncelikli olarak İngilizce öğretmenini model almaktadırlar. Öğrencilerde telaffuz becerisiyle ilgili ortaya çıkabilecek her sonuç İngilizce öğretmenin telaffuz becerisiyle doğrudan ilişkilidir. Elde edilen bulgular, ülkemizdeki İngilizce öğretmenlerinin tümünün telaffuz konusunda istenen seviyede olmadığını göstermektedir. İngilizce öğretmenleri arasında bu konuda bir standart sağlanamadığından, öğrencilerin İngilizce telaffuz becerilerinin gelişimi de aynı seviyede olamamakta hatta olumsuz yönde gelişebilmektedir. Konuşulan dile ait seslerin ağız içindeki oluşumlarını görsel olarak öğrencilere sunabilen BDİT öğretim materyalleri ise öğrencilerde kazandırılmak istenen telaffuz becerileri için bir standart oluşturabilir.
- Geliştirilen BDİT öğretim materyalinin kullanıldığı deney grubu öğrencileri 4 haftalık öğretim döneminin ikinci yarısından itibaren İngilizcede bulunan seslere ilişkin algıları ve becerileri artmış, daha önce görmedikleri herhangi bir kelimeyi İngilizce sözlüklerinde bulunan fonetik karşılıklarına bakarak doğru telaffuz edebilir duruma gelmişlerdir. Bu sonuç, geliştirilen BDİT öğretim materyalinin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin İngilizce telaffuzu ile ilgili ileriye yönelik olarak geleneksel yöntemlerle telaffuz etkinlikleri yürütülen deney grubu öğrencilerinden daha nitelikli kazanımlar sağladığını göstermiştir.
- Okullarda İngilizce ders saatleri içinde telaffuza yeterince zaman ayıramadığı ve öğrencilerin bu konuyla ilgili beceri geliştirmelerinin bu şartlarda zor olduğu görülmektedir. İngilizce telaffuzuyla ilgili mevcut kaynaklar öğrencilerde telaffuz becerilerinin geliştirilmesinde yetersiz kalmaktadır. Yabancı dil öğreniminde öğrencilere kazandırılması en zor beceri olarak görülen telaffuz becerileri bu nedenle göz ardı edilmeye başlanmıştır. Elde edilen veriler geliştirilen BDİT öğretim materyalinin İngilizce öğretmenlerinin, öğrencilerde telaffuz becerilerinin geliştirilmesinde kullanabilecekleri nitelikli bir kaynak materyal olarak kullanılabilceğini göstermiştir.

- Kontrol ve deney gruplarıyla yürütülen çalışmanın sonuçları, yabancı dil öğreniminde özel olarak herhangi bir telaffuz öğretimine alınmayan öğrencilerin telaffuz becerilerinin de zaman içerisinde azda olsa gelişim gösterdiğini ortaya koymuştur. Fakat bu gelişim aktif olarak telaffuz öğretim sürecine dâhil edilen 2 deney grubundan çok aşağılarda kalmıştır. Bu sonuç, yabancı dil öğretimi içerisinde öğrencilere kazandırılmak istenen doğru telaffuz becerilerinin geliştirilebilmesi için telaffuza ders içinde ayrıca zaman ayrılması ve özel bir çaba harcanması gerektiğini göstermiştir.

Bu araştırma kapsamında yürütülen çalışmalarda, Türkiye’de yabancı dil öğretimine çok fazla önem verildiğini, ilköğretimden başlayarak üniversiteye kadar öğrencilerin yoğun bir yabancı dil öğretim sürecine tabi tutulmasından görmekteyiz. Yabancı dil öğretiminde öğrencilere kazandırılmak istenen 4 ana beceriden en zoru konuşma becerisinin kazandırılmasıdır. Bu becerinin gelişimi ise telaffuz becerilerinin gelişimi ile doğrudan ilişkilidir. Fakat bugün gelinen noktada yabancı dil öğretimi içerisinde özellikle zaman ayrılması gereken doğru telaffuz becerileri öğretim ortamlarında göz ardı edilmeye başlanmıştır. Bunun en önemli sebebi ise bu problemi ortadan kaldırmakta öncelikli görevi olan İngilizce öğretmenlerinin bu alanda yaşadıkları nitelikli materyal sorunudur.

Eğitimde ana olgu bireye kendi başına öğrenme becerisini kazandırabilmektir. Öğrenme becerisini kazanan öğrenciler bir konuda belirli bir seviyeye ulaştıktan sonra, artık kimseye ihtiyaç duymadan bireysel ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda gelişimlerini sürdürebilirler. Araştırma kapsamında yürütülen uygulama sürecinde geliştirilen BDİT öğretim materyalinin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin İngilizce telaffuz konusunda bu beceriyi kazandıkları görülmüştür. Yürütülen uygulama süreci sonunda, diğer deney ve kontrol gruplarında ise bu olgudan söz etmek mümkün olmamıştır.

6. ÖNERİLER

Bu çalışmada, Türkiye'deki yabancı dil öğretiminde yaşanan telaffuz problemleri araştırılmış ve bu problemlere çözüm olabilecek BDİT materyali geliştirilerek etkililiği araştırılarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar paralelinde öğretmenlere, eğitimcilere ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

- Yabancı dil öğretmenleri ve akademisyenlerden elde edilen bulgular yabancı dil öğreniminde bireyin yaşının önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Küçük yaşlarda dil öğrenmenin daha kolay olduğu ile ilgili İngilizce öğretmenlerinin ortak kanıya vardıkları görülmüştür. Bu aynı zamanda birçok yetişkin insanın öğrendiği dilin gerektirdiği gibi yeterli telaffuz becerisi kazanmasının ne kadar zor olduğunun açıklamasına yardımcı olmaktadır. Araştırmalar özellikle ergenlik sonrası yabancı dil öğrenimine başlayan bireylerin öğrendikleri dilin telaffuzunda birçok problem yaşadıklarını ve öğrenmenin zorlaştığını göstermektedir [20]. Bu nedenle telaffuzla ilgili problemlerin giderilmesine yönelik olarak yapılacak çalışmaların İngilizce öğretiminin başladığı ilköğretim çağında ağırlık verilmelidir.
- Geliştirilen BDİT öğretim materyali ses ve kelime seviyesinde öğrencilerde telaffuz becerileri geliştirebilmek için tasarlanmıştır. Sistem içerisine cümle ve paragraflardan oluşan etkinlikler eklenebilir.
- Öğretmenlerin ve öğrencilerin telaffuz etkinliklerinde kullanabileceği BDİT öğretim materyalleri için öğretmen ya da öğrenci el kitabı geliştirilerek yanında sunulabilir.
- BDİT öğretim materyallerini bireysel olarak kullanarak telaffuz becerilerini geliştirmeyi düşünen bireyler için, yaptıkları telaffuzla ilgili geri dönütün verilmesi çok önemli bir konudur. Bu nedenle geliştirilen BDİT öğretim materyalleri içerisine bireyin yapmış olduğu telaffuzu değerlendirerek kendisine başarısı ile ilgili dönüt sağlayabilecek bir sistem kazandırılabilir.
- BDİT öğretim materyali, öğrenci seviyelerine uygun olarak farklı etkinlik türleriyle zenginleştirilirse farklı kademelerdeki öğretim kurumlarında rahatça kullanılabilir. Örneğin; Bu materyali kullanacak olan küçük yaş grubundaki öğrenciler için telaffuz becerilerini sınavabilecek farklı oyun etkinlikleri koyulabilir. Geliştirilen materyal içerisine öğrencilerde fonetik okuma becerilerini artıracak etkinlik

türlerine yer verilirse, materyal yabancı dil öğretmen adayları için Fonoloji derslerinde kullanabilecek nitelikli bir yapıya sahip olur.

- Öğrencilerde istenen telaffuz becerilerinin gelişebilmesi ve kalıcılığının sağlanabilmesi için BDİT öğretim materyalleriyle yapılan telaffuz etkinliklerinin, öğrenme ortamlarında farklı telaffuz etkinlikleriyle desteklenerek İngilizce öğretmeni tarafından uygulanması daha yararlı olabilir.
- Yurt dışında yabancı dil öğrenimi içerisinde telaffuz becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında öncelikli olarak ilgili dile ait seslerin ve fonetik alfabenin kazandırıldığı görülmektedir. Yabancı dil öğretimine başlanan ilköğretim döneminde gerekli telaffuz beceriler öğrencilere kazandırılmalıdır. Böylece öğrenciler telaffuz becerilerinin gelişimine kendileri de katkı yapabilir.
- Geliştirilen BDİT öğretim materyali içerisine öğrencilerin şahsi bilgilerini, materyalle çalışma sürecine ait istatistikî verileri tutabilecek bir veri tabanı eklenebilir. Eklenen bu veri tabanından öğrencilere dönütler verilerek bireysel ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirilebilirler.
- Geliştirilen BDİT öğretim materyali içerisinde seslerin görsel olarak modellenme sürecinde kullanılan “ALPI” 3B kafa modeline jest ve mimik hareketleri kazandırılabilir. Böylece “ALPI” 3B kafa modeli küçük yaş grubundaki bireylerin daha çok benimseyebileceği bir model halini alabilir.
- Bu çalışmada ön test ve son test sınavında her bir öğrenci için kullanılan telaffuz becerisi gözlem formu bir uzman tarafından değerlendirilmiştir. Dolayısıyla çalışmanın sonuçlarının geçerliliğinin artırılması amacıyla gözlem formları birden çok uzman tarafından değerlendirilebilir.
- Yapılan bu çalışmada geliştirilen BDİT materyali ile sürdürülen telaffuz etkinlikleri 4 hafta sürmüştür. Elde edilen sonuçlar bu 4 haftanın ürünüdür. Sonuçların geçerliliğinin artırılması amacıyla yapılan etkinlik süreci daha uzun bir zaman dilimine yayılabilir.
- Materyali kullanan ve dersi yürütülen uygulama öğretmeni ile materyalin, yürütülen telaffuz etkinlikleri sürecinde seslerin öğretilmesi ve öğrencilerin telaffuz becerilerinin artırılmasında kendisine nasıl bir katkısı olduğu ile ilgili derinlemesine mülakat yapılabilir. Böylece materyalin yürütülen telaffuz etkinliklerinde öğretmene olan katkısı daha açık şekilde ortaya koyulabilir.

6. KAYNAKLAR

1. Pennington, C., The Power Of CALL, In M. Pennington (Ed.), Houston TX: Athelstan, 1996.
2. Harmer, J., The Practice Of English Language Teaching, Longman Publishing, New York, 1991.
3. Genç, A., İlköğretimde Yabancı Dil, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (1999) 299-307.
4. Gilbert, J., Clear Speech from the start, Cambridge University Press, Cambridge, 2001.
5. Şenel, M., Contributions Of Phonetics To Language Teaching, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1997.
6. Fraser, H., ESL pronunciation teaching: Could it be more effective?, Australian Language Matters, 7, 4 (1999) 7-8.
7. Morley, J., Trippingly on the tongue: Putting serious speech/pronunciation instruction back in the TESOL equation, ESL Magazine, Washington, 1998.
8. Otlowski, M., 1998. Pronunciation: What Are the Expectations?" The Internet TESL Journal, <http://iteslj.org/Articles/Otlowski-Pronunciation.html> 17 Mart 2008.
9. Neri,A., Cucchiarini,C. ve Strik, H. 2002. Feedback in Computer Assited Pronunciation Training: Technology Push or Demand Pull?. <http://lands.let.kun.nl/literature/neri.2002.2.pdf> 13 Şubat 2008.
10. Karal, H. ve Şimşek, A., İngilizce Kelime Telaffuzunun İngilizce Öğrenimine Etkisi, İngilizce Kelime Telaffuzunda Yaşanan Sonunlar ve Geliştirilebilecek Bilgisayar Destekli Görsel-İşitsel Bir Materyalin İngilizce Telaffuzuna Etkileri, 7. Uluslar arası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Mayıs 2007, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Bildiriler Kitabı, 464-469.
11. Medgyes, P., The Non-Native Teacher, Macmillan Publishers, London, 1994.
12. Canagarajah, S., Interrogating the Native speaker fallacy: Non-linguistic roots, Non-pedagogical results. In G. Braine (ed.) Non-Native Educators in English Language Teaching, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 77-92, 1999.
13. Kachru, B., The paradigms of marginality, World Englishes, 15 (1996) 241-255.

14. Samimy, K. ve Brutt-Griffler, J., Perceptions of NNS students in a graduate TESOL program. In G. Braine (Ed). Non-native educators in English language teaching Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 129-146, 1999.
15. <http://earged.meb.gov.tr/htmlsayfalar/dokumanlar/dokumanlar/dokumanlar.htm>, ÖBBS 2004 İlköğretim Öğrencilerinin Başarılarının Belirlenmesi İngilizce Bilgisayar Okur Yazarlığı Raporu, 09 Mart 2008.
16. Greenwood, J., 2002. The Role of Teaching English Pronunciation: issues and approaches, <http://apps.emoe.gov.my/ipba/rdipba/cd1/article114.pdf> 18 Mart 2008.
17. Morley, J., The pronunciation component in teaching English to speakers of other languages, TESOL Quarterly, 25,1 (1991) 51-74.
18. Karal, H. ve Berigel, M., Türkiye'deki Yabancı Dil Eğitimindeki Problemlere Alternatif Bir Çözüm: Bilgisayar Destekli Etkileşimli Sınıf Ortamında Yabancı Dil Öğretimi, 6. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Mayıs 2006, Gazimagosa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Bildiriler Kitabı, 1072-1076.
19. Harper, A.G., Call Based Pronunciation Exercises And Their Effectiveness For Beginning ESL Learners: Proceedings of CLaSIC 2004, 948-953, Vietnam, November 2004.
20. Varasarin, P., An Action Research Study of Pronunciation Training, Language Learning Strategies and Speaking Confidence, Doctor of Education, Victoria University, School of Education Faculty of Arts, Education and Human Development, Ningxia, 2007.
21. Hişmanoğlu, M., Current Perspectives on Pronunciation Learning and Teaching, Journal of Language and Linguistic Studies, 2, 1 (2006) 101-110.
22. Dan, C., 2006. 'How can I improve my student's pronunciation?' Report submitted to China's Experimental Centre for Educational Action Research in Foreign Languages Teaching, June 2006.
23. Phinit-Akson, V., Communicative language teaching: A viable approach to teaching EFL/ESL in a global setting, DPU Language Journal, 1, 1 (2002) 14-19.
24. Quilter, D., Do's and don'ts of audio-lingual teaching, Xerox Corp., New York, 2002.
25. Estrada, B. ve Streiff, P., Good pronunciation and daily log for teaching English as a second language using the audio-lingual method, Arizona State Department of Public Instruction, Phoenix, 2002.
26. Wu, C., A Meta-analysis of intensive audio-lingual language programs: Implications for English as a foreign language instruction in China, Dissertation Abstract International, University of San Francisco, San Francisco, 2002.

27. Adult Migrant English Program Research Centre (AMEP), Fact Sheet-What is Pronunciation, Melbourne, 2002.
28. Ananthakrishnan, K., Computer Aided Pronunciation System (CAPS), Master Thesis, University of South Australia, Institute For Telecommunications Research, Adelaide, 2003.
29. Wik, P., Designing a virtual language tutor. Proceedings, FONETIK 2004, Dept. of Linguistics, Stockholm University, 2004.
30. Balter, O., Engwall, O., Öster, A. ve Kjellstrom, H., Wizard-of-Oz test of ARTUR - a Computer-Based Speech Training System With Articulation Correction. In Proceeding of the Seventh International ACM SIGACCESS Conference on Computers and Accessibility, 2005, Baltimore, 36–43.
31. Engwall. O., Balter, O., Öster, A. ve Kjellström, H., Feedback management in the pronunciation training system ARTUR. In Proceeding of the International Conference on Human Factors in Computing Systems, CHI, 2006, Montreal, 231-234.
32. Beskow, J., Granström, B., House, D. ve Lundeberg, M., Experiments with verbal and visual conversational signals for an automatic language tutor, Proceeding of InSTIL, 2000, Dundee, 138-142.
33. Beskow, J., Talking Heads-Models and Applications for Multimodal Speech Synthesis, Doctoral Thesis, The Royal Institute of Technology, Stockholm, 2003.
34. Kewley-Port, D., Watson, C., Maki, D. ve Resser D., Speaker –dependent speech recognition as the basis for a speech training aid, IEEE, 1987 372-375.
35. Kim, H., Byun, Y. ve Lee, K., A Korean pronunciation education system in a multi-media environment”, Journal of the Korea Information Science Society, 20,12 (1993) 1807-1814.
36. Karal, H. ve Şimşek, A., Bilgisayar Destekli İngilizce Telaffuzuna Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri, 8. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Mayıs 2008, Eskişehir, Bildiriler Kitabı, 464-469.
37. Bowen, D., Contextualizing pronunciation teaching in the ESOL classroom. TESOL, 1, 5 (1972) 83-97.
38. http://ogm.meb.gov.tr/gos_yonetmelik.asp?alno=14, Milli Eğitim Bakanlığı, Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği.23 Mart 2008.
39. Jong-Bok Kim, 2007. <http://web.khu.ac.kr/~jongbok/teaching/2006intro/phonetics.pdf> 16 Aralık 2007.
40. Celce-Murcia, M., Brinton, D. ve Goodwin, J., Teaching pronunciation. Cambridge University Press, Cambridge, 1996.

41. Gillette, G., On Speaking Terms: practical guide to pronunciation for ABLE/ESL Teachers, retrieved from ERIC Document Reproduction Service No. ED393323, 1994.
42. Graham, J., Four strategies to improve the speech of adult learners, TESOL Journal, 3, 3 (1994) 26-28.
43. Pennington, M., Recent research in L2 phonology: Implications for Practice, in J. Morley (ed.) *Pronunciation Pedagogy and Theory: New Views, New Directions*, TESOL Publications, 1994.
44. Köksal, D., *Teaching Pronunciation To The Turkish Learners of English Approaches Methods And Techniques*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Ankara, 1990.
45. <http://www.ncela.gwu.edu/pubs/classics/focus/02bage.htm> Age-Related Factors in Second Language Acquisition 10 Nisan 2008.
46. Jenkins, J., Research In Teaching Pronunciation and Intonation, Annual Review of Applied Linguistics, 24 (2004) 109-125.
47. <http://iteslj.org/Articles/Norris-Motivation.html> Motivation as a Contributing Factor in Second Language Acquisition 10 Nisan 2008.
48. Ülkersoy, N., *Markedness Differential Hypothesis And The Phonological Errors Of Turkish Efl Learners*, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Adana, 2007.
49. Demirezen, M., *Rehabilitating a Fossilized Pronunciation Error: Contrast by Using the Audio Articulation Method in Teacher Training in Turkey*, *Journal of Language an Linguistic Studies*, 1, 2 (2005) 183-192.
50. Demirezen, M., *The / ɔ / and /ow/ Contrast: Curing a Fossilized Pronunciation Error of Turkish Teacher Trainees of The English Language*, Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, *Journal of Arts and Sciences*, 3 (2005) 71-84.
51. Demirezen, M., *The English [æ] and [ɛ:] Vowel Sounds as Fossilized Pronunciation Errors for the Turkish Teachers of English and Solutions to the Problem*, *Journal of Language an Linguistic Studies*, 2, 2 (2006) 161-179.
52. Hişmanoğlu, M., *The [ɔ :] and [ou] Contrast as a Fossilized Pronunciation Error of Turkish Learners of English and Solutions to the Problem*, Journal of Language and Linguistic Studies, 3, 1 (2007) 98-115.
53. Deville, G., Deroo, O., Leich, H., Gielen, S. ve Vanparys, J., *Automatic Detection and Correction of Pronunciation Errors for Foreign Language Learners: The Demosthenes Application*, *Eurospeech 99*, 2, (1999) 843-846.

54. Franco, H., Neumeyer, L., Ramos, M. ve Bratt, H., Automatic Detection of Phone-Level Mispronunciation for Language Learning, *Eurospeech 99*, 2 (1999) 851-854.
55. Fraser, H., 2000. Coordinating improvements in pronunciation teaching for adult learners English as a second language, http://www-personal.une.edu.au/~hfraser/documents/HF_ANTA_REPORT.pdf, 3 Mayıs 2008.
56. Engwall, O., Wik, P., Beskow, J. ve Granström, G., Design Strategies For a Virtual Language Tutor. In Kim, S. H. & Y. (Eds.), *Proceeding ICSLP, 2004*, Jeju Island, 1693-1696.
57. Engwall, O., A 3D tongue model based on MRI data. In Yuan, B., Huang, T., & Tang, X. (Eds.), *Proc of ICSLP 2000, 6th Intl. Conference On Spoken Language Processing, 2000*, Beijing, 901-904.
58. Engwall, O., *Tongue Talking-Studies in Intraoral Visual Speech Synthesis*, Doctoral thesis, The Royal Institute of Technology, Stockholm, 2002.
59. Aydın, Y., *Artikülasyon Eğitime Yönelik Bilgisayar Destekli Öğretim Materyalinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2008.
60. Massaro, D., *Perceiving talking faces: From speech perception to a behavioral principle*, Cambridge, Massachusetts: MIT Pres, 1998.
61. Massaro, D., Liu, Y., Chen, T. ve Perfetti, C., A Multilingual Embodied Conversational Agent for Tutoring Speech and Language Learning, *Proceedings of the 9. International Conference on Spoken Language Processing*, September 2006, Bonn, 825-828.
62. Massaro, D., Cohen, M. ve Beskow, J., From theory to practice: rewards and challenges. *Proceedings of the International Conference of Phonetic Sciences*, August 1999, San Francisco, 1289-1292.
63. Bosseler, A. ve Massaro, D., Development and Evaluation of a Computer-Animated Tutor for Vocabulary and Language Learning for Children with Autism, *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 33, 6 (2003) 653-672.
64. Massaro, D., Bosseler, A. ve Light, J., Development and Evaluation of a Computer-Animated Tutor for Language and Vocabulary Learning. *15th International Congress of Phonetic Sciences*, August 2003, Barcelona.
65. Massaro, D. W. ve Light, Read My Tongue Movements: Bimodal Learning To Perceive And Produce Non-Native Speech /r/ and /l/. *Eurospeech 2003-Switzerland (Interspeech)*. 8th European Conference on Speech Communication and Technology, Geneva, Switzerland, 2003.

66. Massaro, D., Ouni, S., Cohen, M., ve Clark, R., A Multilingual Embodied Conversational Agent. In R.H. Sprague (Ed.), Proceedings of 38th Annual Hawaii International Conference on System Sciences, (HICCS'05) (CD-ROM,10 pages). Los Alimitos, CA: IEEE Computer Society Pres, 2005.
67. Alkan, C., Deryakulu, D. ve Simsek, N., Eğitim Teknolojisine Giriş, Önder Matbaacılık, Ankara, 1995.
68. Şensoy, S., KTU, BÖTEB İçin Bir Web Tabanlı Eğitim Sitesi Geliştirilmesi ve Kullanılabilirliğinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2005.
69. Gustafson, K. ve Branch, R., Revisioning Models of Instructional Development, Educational Technology Research and Development, 45, 3 (1997) 73-88.
70. Baker, A., Ship or Sheep? An Intermediate pronunciation course, Cambridge University Pres, New York, 1981.
71. DeCarrico, J., Vocabulary Learning And Teaching, in: M. Celcia-Murcia (Ed.) Teaching English As A Second Or Foreign Language (3rd edn) (Boston, MA, Heinle &Heinle), 285–299 , 2001.
72. Krashen, S. (1985). Language Acquisition and Language Education. <http://homepage .ntlworld.com/vivian.c/SLA/Krashen.htm> 07 Mart 2008.
73. Richards, J. ve Renandya, W., Methodology in language teaching: An anthology of current practice, Cambridge University Press, New York, 2002.
74. Fraser, H., Phonetics, phonology, and the teaching of pronunciation-A new CDROM for all ESL learners and its rationale, 8. Australian International Conference on Speech Science and Technology, 2000, Canberra, 180-185.

7. EKLER

EK 1. İngilizce Telaffuz Öğretiminde Yaşanan Problemleri ve İhtiyaçları Belirlemek İçin Kullanılan Anket Formu

ÖĞRETMEN ANKET FORMU

Değerli İngilizce Öğretmeni Arkadaşlarımız,

Sizlere sunulan bu anket ile **İngilizce Kelime Telaffuzunun İngilizce Öğrenimine Etkisi, İngilizce Kelime Telaffuzunda Yaşanan Sorunlar ve Geliştirilebilecek Bilgisayar Destekli Görsel-İşitsel bir Materyalin İngilizce Kelime Telaffuzuna Etkilerine** ilişkin problemlerin ve beklentilerin tespiti amaçlanmıştır. Elde edilen veriler, üzerinde çalışılan görsel telaffuz sisteminin hedef kitlenin beklentileri doğrultusunda geliştirilmesini sağlayacaktır.

Ankette verilen sorulara objektif ve gerçeğe uygun olarak vereceğiniz yanıtlar çalışmalarımıza ışık tutacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Alper ŞİMŞEK

1. BÖLÜM (Genel bilgiler)

1. Öğrenim düzeyiniz?

- Lisans
- Yüksek Lisans
- Doktora

2. Mesleki deneyiminiz?

- 1 – 5 yıl
- 6 – 10 yıl
- 10 – 15 yıl
- 15 – üstü

3. Görev yeriniz?

- İl merkezi
- İlçe Merkezi
- Köy-Bucak

4. Çalıştığınız okul türü?

- İlköğretim
- Ortaöğretim (Genel Liseler, Anadolu Liseleri, Fen Liseleri)
- Özel Eğitim kurumları(Kolej, İngilizce Dil Okulları, Dil Kursları)
- Diğer

EK 1'in Devamı

2. **BÖLÜM**

(Bu bölüm İngilizce Telaffuzu ile ilgili görüşleriniz hakkındadır)		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
5	Öğrencilerin İngilizce kelime telaffuzu becerilerini geliştirmek adına mevcut ders saatleri yeterlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
6	Öğrencilerde var olan kültürel ve yöresel farklılıklar İngilizce kelime telaffuzunda büyük problem oluşturmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
7	Çalıştığım okul ve sınıfların durumu öğrencilerde İngilizce telaffuz becerileri geliştirmek için uygun altyapıya ve kaynaklara sahiptir.	☐	☐	☐	☐	☐
8	Türkçe ve İngilizcedeki dil yapısındaki farklılık İngilizce kelime telaffuzunda yaşanan sorunların temel problemlerindedir.	☐	☐	☐	☐	☐
9	İngilizce kelime telaffuzunda sınıf içi ortamda ana kaynak İngilizce öğretmenleridir.	☐	☐	☐	☐	☐
10	İngilizce kelime telaffuzunda mevcut kitapların içeriği ve sunum tarzı yaşanan problemlerin giderilmesi açısından yeterlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
11	Öğrenciler İngilizce kelime telaffuzu için kaynak olarak başvurdukları kitaplardan kolayca yararlanabilmektedirler.	☐	☐	☐	☐	☐
12	Öğrencilerin İngilizce kelime telaffuzunda yararlandıkları kaynakların başında İngilizce öğretmenleri gelir.	☐	☐	☐	☐	☐
13	Öğrenciler İngilizce kelime telaffuzunda model olarak İngilizce öğretmenlerini taklit ederler.	☐	☐	☐	☐	☐
14	İngilizce kelimelerin okunuşlarını belirten fonetik karşılıkları öğrenciler tarafından kolayca anlaşılabilir.	☐	☐	☐	☐	☐

EK 1'in Devamı

15	İngilizce kelime telaffuzuna geçilmeden, öğrencilerin fonetik alfabeyi öğrenmeleri bir zorunluluktur.	☐	☐	☐	☐	☐
16	Fonetik alfabeyi bilmeyen öğrencilerin doğru telaffuz becerileri geliştirmesi zordur.	☐	☐	☐	☐	☐
17	İngilizce kelime telaffuzunda, harflerin fonetik karşılıkları öğrencileri sıkmakta ve zorlamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
18	İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili kitaplarda bulunan ayrıntılar öğrencilerde İngilizce dil öğrenimine karşı ilgi kaybına neden olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
19	Öğrenciler, İngilizce kelime telaffuzunda model alabileceği bir öğretmen olmadan kitap, kaset, CD ve vb. kaynaklar yardımıyla kelime telaffuzunda yaşadıkları bu problemi aşabilirler.	☐	☐	☐	☐	☐
20	İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili öğrencilerde açığa çıkan problemler, öğrencilerin yabancı dil öğrenimine direkt etki yapmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
21	Öğrenciler İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili, sınıf içinde yeteri kadar pratik yapabilmektedirler.	☐	☐	☐	☐	☐
22	Sınıf ortamı, İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili etkinliklerde öğrencilerde çekingenlik oluşmasına sebep olabilmektedir(Alay edilme korkusu vs).	☐	☐	☐	☐	☐
23	İngilizce kelime telaffuzunda sorun yaşayan öğrenciler ders içinde aktif katılımcı olmaktan çekinirler.	☐	☐	☐	☐	☐
24	İngilizce kelime telaffuzunda sorun yaşayan öğrenciler İngilizce konuşurken ya da iletişim kurarken yanlış anlaşılmaktan tedirgin olmaktadırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
25	İngilizce Kelime Telaffuzu iyi olmayan öğrenciler fazlaca bilinmeyen kelimeleri okumaktan çekinirler.	☐	☐	☐	☐	☐
26	İngilizce Kelime telaffuzu iyi olmayan öğrencilerde İngilizce dersine dair özgüven eksikliği oluşabilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
27	Öğrenciler telaffuzunda sorun yaşadıkları kelimeleri çoğunlukla yazıldıkları gibi okumaktadırlar.	☐	☐	☐	☐	☐

EK 1'in Devamı

28	Müfredatta yer alan etkinlikler ve bunlara ayrılan zamanlar öğrencilerde etkili bir kelime telaffuz becerisi kazandırma adına yeterlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
29	İngilizce kelime telaffuzunda “accent reduction” yani aksan azaltılmasına gidilmesi kelime telaffuzuyla ilgili yaşanan mevcut problemlerin çözümüne yardımcı olabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
30	Doğru kelime telaffuzu İngilizce dil öğreniminin başarıya ulaşmasında ana etkenlerden biridir.	☐	☐	☐	☐	☐
31	İngilizce kelime telaffuzunda başarılı olan öğrenciler okudukları İngilizce bir metni diğer öğrencilere göre daha kolay anlarlar.	☐	☐	☐	☐	☐
32	İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili sınıf içi etkinliklerin düzenlenmesinde ve geliştirilmesinde nitelikli öğretmen eksikliği yaşanmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
33	İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili geliştirilmiş bilgisayar destekli materyaller öğrencilerin ve bizlerin kolayca erişebileceğimiz şekilde kullanımımıza sunulmuştur.	☐	☐	☐	☐	☐
34	İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili olarak etkinlikler yapmak üzere öğrencilerle beraber bilgisayar ortamında(Bilgisayar Lab.) ders işlemenin zaman kaybı olacağını düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
35	İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili geliştirilmiş bilgisayar destekli bir materyalin sorunlara çözüm üretebileceğini düşünürsem bilgisayar ortamında öğrencilerle beraber etkinlikler yapabilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
36	Öğrenciler İngilizce kelime telaffuzunda İngilizce öğretmenlerinden bağımsız olarak farklı kaynaklara yönelebilmekte ve mevcut kelime telaffuzu becerilerini artırabilmektedirler.	☐	☐	☐	☐	☐
37	İngilizce kelime telaffuzunda görsel ve işitsel öğelerin bir arada kullanıldığı materyaller oldukça etkilidir.	☐	☐	☐	☐	☐
38	İngilizce kelime telaffuzlarını kasetlerden dinleme ya da İngilizce yayın yapan programları izleme yaşanan telaffuz problemlerini tek başına çözebilir.	☐	☐	☐	☐	☐
39	İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili etkili hazırlanmış materyallerin (Resim, Cd, Kaset, Bilgisayar Programları) İngilizce öğretmenlerinin denetiminde kullanılması kelime telaffuzdaki başarıyı artırabilir.	☐	☐	☐	☐	☐

EK 1'in Devamı

40	İngilizce kelime telaffuzunda yaşanan problemlerin çözümüne yönelik olarak "Dinleme-İzleme-Okuma" etkinlikleri beraber yürütülmesi telaffuz becerilerini artıracaktır.	☐	☐	☐	☐	☐
41	Öğrencilerde İngilizce kelime telaffuzuyla ilgili ortaya çıkan sorunlar İngilizce öğretmeninde motivasyon kaybına yol açabilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
42	İngilizce kelime telaffuzu iyi olan bir öğrencinin İngilizce ders notu da yüksek olur.	☐	☐	☐	☐	☐
43	Öğrencilerin bilgisayarlara karşı olan ilgi ve hevesleri İngilizce kelime telaffuzu ile ilgili geliştirilebilecek Bilgisayar Destekli materyaller aracılığıyla İngilizce öğreniminde başarıyı artırabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
44	Sınıf ortamında İngilizce kelime telaffuzu etkinliklerinde öğrencilere model olmak ve sürekli telaffuz tekrarı yapmak yorucu olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
45	İngilizce kelime telaffuzu sırasında öğrenciler tarafından görülmesi mümkün olmayan ağız içi yapıların (diş, dil ve dudak senkronizasyonu) hareketleriyle ilgili açıklayıcı ifadelerin öğrencilere verilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
46	Öğrenciler, İngilizce kelime telaffuzu esnasında diş, dil ve dudak senkronizasyonunun nasıl olması gerektiği ile ilgili yapılan açıklamaları kolayca anlayıp uygulayabilmektedirler.	☐	☐	☐	☐	☐
47	Bilgisayar destekli materyallerle sınıf ortamında İngilizce Kelime Telaffuzu etkinlikleri yapmak zaman kaybına neden olur.	☐	☐	☐	☐	☐
48	Bilgisayar destekli materyaller İngilizce kelime telaffuzunda sınıf içi etkinliklere ek olarak öğrencilerin kendi başlarına çalışabilecekleri yapıda olursa daha verimli olabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
49	İnsan kafasının birebir modellenmesiyle mevcut ağız içi yapıların(diş, dil vb.) kelime telaffuzu sırasında senkronizasyonunu canlandıran bilgisayar destekli bir materyal, öğrencilerin ve öğretmenlerin kelime telaffuzunda yaşadıkları problemlerin çözümüne ışık tutabilir.	☐	☐	☐	☐	☐

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

EK 2. "æ / ɔ̃ / ŋ / θ / w / əu" Sesleri İçeren Kelimeler İçin Düzenlenen Gözlem Formu

	æ	ɔ̃	ŋ	θ	w	əu	
1	After	Although	According	Bathroom	Always	Ago	
2	And	Another	Amazing	Birthday	Aware	Alone	
3	attack	Breathe	Building	Breath	Away	Also	
4	Attitude	Brother	Calling	Faith	Wall	Close	
5	Back	Mother	Congress	Health	Want	Control	
6	Bad	Neither	During	Month	Warn	Don't	
7	Camera	Other	English	Nothing	Waste	Go	
8	Can	That	Evening	Something	Watch	Grow	
9	Character	The	Exciting	Thank	Water	Home	
10	Damage	Them	Finger	Think	Weak	Hope	
11	Dance	Then	Ingredient	Third	Week	Most	
12	Grand	There	Interesting	Thousand	Welcome	No	
13	Have	These	Listening	Through	Were	Only	
14	Marriage	They	Single	Tooth	What	Operation	
15	Perhaps	Whether	Taking	Truth	Word	Whole	

EK 3. Öğrenci Bilgi Formu**Öğrenci Bilgi Formu**

Adınız, Soyadınız : Öğrenci Kodu:

Cinsiyetiniz : Kadın Erkek

Yaşınız :

Mezun olduğunuz Lise Türü :

Düz L. Süper L. Anadolu L. Meslek L. Fen L. Diğer

Yabancı Diliniz :

Daha Önce İngilizce Dil Kursu Aldığınız mı? : Evet Hayır

Kazandığınız Bölüm :

Tlf. No Cep (1) : Cep (2):

e-mail adresiniz :

Yapılan Çalışmaya Gönüllü Olarak Katılmak **İstiyorum** Yapılan Çalışmaya Gönüllü Olarak Katılmak **İstemiyorum**

Alper ŞİMŞEK

EK 4. Çalışmada Geliştirilen BDİT Öğretim Materyalinin Kullanılabilirliği ve İçinde Bulunan Telaffuz Etkinlik Bölümleriyle İlgili Mülakat Formu

BİLGİSAYAR DESTEKLİ İNGİLİZCE TELAFFUZ MATERYALİNE İLİŞKİN UZMAN GÖRÜŞLERİ ANKET FORMU

1. İngilizce için geliştirilen Bilgisayar Destekli Telaffuz materyalinin İngilizce öğretmenleri ve öğrencilerin tarafından kullanılabilirliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
2. Bilgisayar Destekli Telaffuz materyali içinde verilen İngilizcede bulunan fonemlerin(seslerin) 3 Boyutlu görsel modellemelerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Bilgisayar Destekli Telaffuz materyalinin İngilizce kelime telaffuzunda İngilizce derslerinde öğrencilere ve öğretmenlerine yardımcı olup olmayacağı konusundaki görüşleriniz nelerdir?
4. Bilgisayar Destekli Telaffuz materyali içindeki ses telaffuzu dışında verilen kelime telaffuzu becerisini artırmaya yönelik olarak tasarlanmış etkinliklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Bilgisayar Destekli Telaffuz materyalinin farklı öğretim ortamlarında(ilköğretim, lise, Anadolu liseleri, dil okulları, üniversite hazırlık vb.) kullanılabilirliğine yönelik olarak düşünceleriniz nelerdir?

EK 4'ün Devamı

6. Bilgisayar Destekli Telaffuz materyalini kullanan öğrencilerin doğru ve kalıcı telaffuz becerileri kazanıp kazanamayacağına yönelik görüşleriniz nelerdir?
7. İngilizce için geliştirilen Bilgisayar Destekli Telaffuz materyalinin, öğrencilerin İngilizce derslerine ve telaffuz etkinliklerine yönelik olarak geliştirdikleri olumsuz tutum ve kaygı düzeyine yapabileceği olumlu ya da olumsuz değişikliklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?
8. Bilgisayar Destekli Telaffuz materyali içinde bulunan etkinlik gruplarının öğrencilerin İngilizce telaffuzuna yönelik algı, tutum ve özgüvenlerinde ortaya çıkarabileceği değişime ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9. Geliştirilen Bilgisayar Destekli Telaffuz materyalinin ya da benzerlerinin ilköğretim ve lisede görev yapan İngilizce öğretmenlerinin bu konuyla ilgili olarak yaşadıkları materyal ihtiyacını karşılayıp karşılamayacağına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
10. Bilgisayar Destekli Telaffuz materyalinin İngilizce derslerinde gerçekleştirilen telaffuz etkinliklerinde kullanımının öğretmen, öğrenci, öğretim ortamı ve öğrenme sürecine yapacağı etkilere ilişkin görüşleriniz nelerdir?(Sınıf yönetimi, derse katılım, zaman yönetimi, başarı düzeyi vb.)

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında Trabzon'da doğdu. İlköğrenimini Trabzon Mehmet Akif Ersoy ilköğretim okulu ve Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nda tamamladı. Orta öğrenimini Trabzon Lisesinde tamamlayarak 1999 yılında mezun oldu. Aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünü kazandı. 2003 yılında Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programından Bilgisayar Öğretmeni unvanıyla mezun oldu. Aynı yıl Trabzon Merkez Yavuz Selim İlköğretim Okulu'nda Bilgisayar öğretmeni olarak göreve başladı. 2005 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2006 yılı Şubat ayından itibaren Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde araştırma görevlisi olarak görevine devam etmektedir. Evlidir.